

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztőTÁRA:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k., 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Si fractus illabatur orbis ...

Budapest, szeptember 25.

(v.) A nép őrizkedjék a forradalomtól, — helyes. De őrizkedjék a hatalom is az államsínyektől. Kockázatos dolog mindkettő: a forradalom a népre, az államsíny a hatalomra nézve. E kockázat — igaz — nem egyenlő; a nagyobbik azé, akinek több a veszteni valója. S a veszedelme ezeknek a rizikóknak épp abban áll, hogy csak akkor látni, ki mit veszthet, ha azt, ami veszteni valója volt, már visszahozhatatlanul elvesztette.

A magyar nemzet nem is akar hát forradalmat. Erősen megvetette a lábát a saját joga bázisán, s erről az alapról sem eddig nem volt, sem ezután nem lesz sem leszorítható, sem lecsábítható. Aki kevesebbet fogad el a jogánál, enged az államsínynek. Aki, ha kell, erőszakkal is, többet akar a jogánál, a forradalom lejtőjére csuszamlék. Ám aki sztríkt jogához ragaszkodik, abból hajszálynit sem ad fel, annak teljességét bárkivel szemben megvédi: annak lehet zord, rideg az álláspontja, de viselkedése szigoruan alkotmányos. Nos, a magyar nemzet ezt a szigoruan alkotmányos álláspontot foglalja el a most folyó küzdelemben. Jogát egyetlen fegyverrel védi: a törvény hatalmával. Elég erős fegyver ez; soha meg nem csorbul, soha el nem török. Meg lehet benne bizoni tökéletesen.

Ezt a fegyvert együtt kovácsolta a nemzeti akarat és a fejedelem akarat. S azzal a rendeltetéssel, hogy e két akarat frigyéből alakuljon ki a jog, mely előbb volt szent és sérthetetlen, mint a király személye, mert

szentté és sérthetlenné a király személye maga is a jognak révén lett. A nemzetnek tehát elegendő maga elé tartania ezt a fegyvert, midőn azt tapasztalja, hogy meg akarják rövidíteni igazában. Aki nekiszalad, bele is szalad a törvény pengéjébe; ő lássa, ha zsákmány helyett kudarcot és sebet visz magával, visszatántorodván. Legutóbb is tizen-nyolc állás estendeig — 1849-től 1867-ig — így védekezett a mindenből kifosztott, csak jogérzetében meg nem tántorodott nemzet. S a vége mi lett? Az, hogy a győztes nagy egyszert kidobták Olaszországból, majd kitették a szűrét a német birodalomból is, erős veszteségek szegyéne és fájdalma özönével hullt reá s végül, hogy csupasz életét megmenthesse, kénytelen volt ide menekülni a békőba vert magyar nemzethez békességért, oltalomért, igazi életerőért.

Roppant nagy tanulság volt ez — nekünk. Megtanultuk belőle, hogy — jus omnia vincit — a mi jogunkon a pokol kapui sem győznek. Nekik, ama nagy egész s iralmas leventéinek, nem ment a vérükbe az a tanulság. Bolondabb az ő esetük a Bourbonokénál is, akikről azt mondja a história, hogy nem tanultak semmit és nem felejtettek semmit. Ezek szintén nem tanultak semmit, de mindent elfelejtettek. Most is nekünk rontanak dörén s fenik a fogukat a mi jogainkra. Hadiparancsban lenéptörzsezik ezt a szuverén nemzetet. Királyi kezirásban nagyhangon adják tudtunkra, hogy abból, ami e nemzet törvényes és elvülhetetlen jussa, mennyit tür meg kegyesen az ő hatalmuk. A Reichsrathban pedig elmondják egy kor-

látolt bürokratával, aki felkapaszkodott az osztrák ugorkafa legtejejére, hogy a magyar törvényhozás jogkörének az ő kényük-kedvük szab ezután határokat. A támadások ekkora zuhataga szakadt alig néhány nap alatt a magyar nemzet jogára. Ebben az örületben van módszer és tervszerűség. A számításuk az lehetett, hogy vagy belenyúlunk a jogsosztásba, s akkor vér nélkül győztek, vagy pedig gyáva államsínyükkel kiváltják e népből a kétségbeesés vad energiáját, s akkor verbe fojtyják nem csupán az ellentállást, hanem ennek tárgyát: a nemzeti jogot is.

No hát csalódtak. Sem gyávák nem vagyunk, sem bolondot nem csinálunk. Bátran és okosan élünk a törvényes ellentállás eszközeivel. Nem adunk adót, nem adunk ujoncot. Lássuk, melyikünk bírja tovább. Ha az adóra szánt pénz a zsebünkben vesztegel s a katonának szánt ifjuság szépen otthon marad az ekezarv mellett, ami kellemetlensége ennek az állapotnak van, azt mi isten segédelmével majd csak elbirjuk egy kis ideig. Mindenesetre tovább, mint ők a kincstár és a kaszárnnyák ürülését.

Félni pedig nem félünk. Ezt a földet, mely a Kárpátok s az Adria közt terül el, ugyebár nem vihetik el innét, ahová az isten teremtette? Az ország tehát marad. Hát minket, akik e földön élünk, ezt a husz millió embert, vajjon rabszjira fűznek-e s eltoloncolnak majd a Szahara-sivatagra vagy a Kongó-völgyébe? De hiszen akkor fegyveres kísérettül legalább kétannyit kellene velünk küldeniök, nehogy utközben megszökjünk és visszatérjünk. Itt marad tehát a lakosság is.

TÁRCA

Patyolat-kisasszony.

(Première a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcájca. —

Irta: Ábrányi Emil.

A Bölcös és a Vörös talár szerzőjétől ma új színművet mutatott be a Nemzeti Színház. Ez az új darab voltaképpen Briouxnek egyik régi darabja. Sokkal korábban készült, mint a Bölcös és a Vörös talár. Sőt — ha nem eszadóm — ezzel a darabbal kezdte meg drámáiról pályafutását anno 1892.

Brioux, ifjabb Dumas tanítványa és követője, akiben az a dícséretes becsvágy lobog, hogy lelki problémák és társadalmi kérdések fejtegetésével hasson az emberiségre; ebben a darabjában még nem adja tulságos mértékben a bölcsekedőt. Itt még csirájában szunnyad a merész reformer, aki később szenzációs vágásokat mér a büntető igazságszolgáltatásra és orvosi bizonyítvány alapján akarja újjászervezni a házasságot. Morális éle és esztatója van a Patyolat-kisasszonynak is, de követelődző fontoskodás nélkül, a lehető leg-egyszerűbb mese keretében. A nagy és ünnepélyes okoskodások, a széles alapra helyezett színpadi technika mesterfogásai ebből a darabjából még hiányzanak. Tendenciája szerény; nem tör el a közfellegőstől; nem hívja ki az emberek vitatkozó kedvét; különökdő tételek bizonyításával nem ingerli viharos ellentmondásokra azokat, akik nagyra vannak a józan eszükkel. S amilyen szerény a darab tendenciája, épp olyan világos a

darab szerkezete. Három felvonásban bizalmas képet rajzol egy paraszt-család életéről és ezt a rajzot gazdaságosan bővíti ki a francia munkásosztály egypár típus alakjával. Levegője a vidéki város józan, kisszerű levegője. Ebben az atmoszférában minden dolog a valóságosság benyomásával hat rám. Van benne valami egészséges, rusztikus vonás; élethű megfigyelése annak az alacsony kórnek, amit rajzolni óhajtat.

Ez a darab azt a közönséges igazságot illusztrálja, hogy a paraszt rendszeren pörül jár, ha gyermekét nem a maga szerény helyzetéhez mért nevelésben részesíteti. Különösen ha leány-gyermekről van szó, mint a Patyolat-kisasszonyban. A fiú-gyermek más elbirálás alá esik. Demokratikus országokban a paraszt-szülők tehetséges fia minden pályán érvényesítheti magát. Igaz, hogy nem olyan játszi könnyűséggel, mint a gazdag és előkelő urfiak, akik a legszebb, legjövendőbb állásokba ugyszólván belészületnek. A lángeszű parasztfiu meg mindig nehezebben ér célt, mint a trottli mánás; mint a kedves, cimeres bornyuk, akik aranyos jászol mellől szabadulnak rá az ország zás legelőjére; mint a politikus vezér-dinasztiák sarjadékai, akik már zsenje ifjukorukban ott pompáznak a miniszterjelöltek listáin. De ha nehezebben és száz akadályon át: vészre mégis célhoz juthat a nagytehetségű és vasszorgalmu paraszt-kölyök. Lehet belőle ügyvéd, orvos, országgyűlési képviselő, kuriai bíró, tábornok, érsek, egyetemi tanár. Szabadon mászkálhat mindenféle hivatalos ranglétrán; hozzáférhet mindentelre kiváló pozícióhoz. Ha egyszer elment az apai háztól, előtte áll a világ. Válogathat a foglalkozásokban. Onaílon fejlődhetik tovább a maga erejéből. Nem kénytelen visszatérni oda, ahonnan elindult.

A művelt leányság helyzete nem ilyen kedvező. A kenyérkereső pályák rendkívül korlátozott számban állanak rendelkezésére. Szobaleánynak, szakácsnénak, mosónénak, pesztonkának nem szegődhetik, ha főlemelkedett a magasabb műveltség bizonyos fokára. Mihez fogjon a szegény leány, aki elvégezte a felsőbb leányiskolát és kitűnő diplomával került ki a tanítóképzőből? Kezében a diploma, de állást nem kap. Ha protekciója nincs, esztendőig várhat, amíg valami zugiskolában tanítónő lehet. Az állam megajándékozta diszesen kiállított oklevéllel, de arról nem gondoskodik, hogy a diplomájának hasznát vehesse. Mit tegyen a kisasszonynya nevelt diplomás parasztleány, amíg keresete nincs; amíg a várakozás hosszu és kínos esztendői tartanak? Kénytelen visszamenni az internátusból, ahol magasabb műveltségre tanították, a kézműves-, kispáros- vagy földműves-szülők házába, ahol teljes műveltség és alantas gondolkodás veszi körül. A paraszt-szülők jól érzik magukat ebben a levegőben, mert ehhez vannak szokva; de a leányuk, aki finomabb levegőt szivott magába attól a perőtől kezdve, amikor elszakadt a szülői háztól, fuldoklik ebben az atmoszférában. Közte és szülei közt tátongó mélység támad s ez a mélység annál nagyobb lesz, mennél tovább tart a várakozás. Eszi a paraszt-szülők kenyerét, de nem tud megszolgálni érte, mert a kisasszonynya, tanítónővé nevelt parasztleány irtózik a durva munkától. Együtt él a szüleiével, de nem érez velük; foglalkozásukat kiesinyli; együgyűségükön röstelkedik; akaratlanul lenézi azokat, akik megengedték neki, hogy tudás és izlés dolgában enygyire tulszárnyalja őket. Ideges lesz, rosszul érzi magát, unatkozik. A szülők viszont, akik eleinte

Igen ám, de mi lesz a *nemzettel*? No az megéppenséggel megmarad és ittmarad. Lecsapolják belőlünk a magyar vért s más vért öntenek ereinkbe? Megfurnak husz millió koponyát s kicserélik belőle a magyar agyvelőket? Mi eszközük van nekik arra, hogy érzésünk, gondolkodásunk megváltozzék, kivetkőzzék nemzeti jellegéből? Lerombolják kulturánkat, mely nemzeti erőnknek kutforrása? Hát lehet egy nemzet kulturáját lerombolni? Lehet Pázmány Pétert, Zrínyi Miklóst, Mikes Kele-ment, Vörösmarty Mihályt, Berzsenyi Dánielt, Petőfi Sándort, Arany Jánost, Madách Imrét egy Chlopyban keltezendő császári rendelet erejével meg nem történt dolgokká dekretálni? Lehet császári parancsszóval elrendelni, hogy a magyar ötvösség, a magyar piktura, a magyar szobrászat, a magyar zene, a magyar tudomány ne csak ezentul ne legyen, hanem a multban se lett legyen a világon? Lehet zsandárszuronyokkal elnémíttatni a magyar népdalt, elapasztani a tündérmesékben káprázó nemzeti fantáziát, elfojtani a saváról-borsáról híres magyar példabeszédet? Ah, a zsarnokok okulhatnának a Heródes példáján, aki Bethlehemben kardéltre hányatott minden kisedet, de épp az az egy menekült meg, akiből később a Megváltó lett. A kiirtandó nemzetekkel is így jár a gyilkos erőszak: ha elpusztított mindent, amit pallosa elérhetett valahol, valamely zugban, egy bércekn ormán, egy völgyfenéken ottmarad egy dal, egy mese, egy könyv, egy darab befestett vászon, egy megfagragott kődarab, — s a kiirtott nemzet lelkének e foszlányából új élet virul elő, csodásan buja természetű, varázslatos termékenységgel, s a nemzet vélt romjai felett csakhamar diadalmasan üli új tavaszának ünnepét a feltámadás. Ó hányszor volt a magyar néplelékek ilyen új kikeletje, melynek bűbája e nemzetet új életre keltette. Ezer év során beh sokszor ölték meg ezt a nemzetet úgy, hogy a halott mindig felkelt sirjából s épkezláb élte túl a gyilkosát.

Bármi jöjjön, nekünk semmi okunk a csüggedésre, a meghátrálásra. Hogy ördögös

nyugalomunk el ne apadjon, arról gondoskodik méltóságos önértetünk és jó lelkiismeretünk. Hogy edzett lélek acélos akaraterejével utasítsuk vissza az ellenünk intézett bántalmakat, arról gondoskodott a história, a népek bevált nevelő-mestere. És hogy az erőszakkal való fenyegetőzésre a fölényes büszkeség mosolyával feleljünk, arról gondoskodik a jogba vetett rendihellen bizodalomunk.

Igy felvértezve nézünk mi farkaszemet azzal a híres veszélyllyel.

S ha mindez nem volna elég, a többiről majd gondoskodik — az ő ostobaságuk.

BELFÖLD

A válság.

Budapest, szeptember 25.

Az egész nagy szabadelvűpárt ujjong. Döntő esatát nyert. Megéljenezhette a királyt. Sőt szabad keze is van már, mert hiszen elővehette a zsebkendőket és lobogtathatta szent bevületben. Tegnap este óta nem is találkozhatik két kormánypárti, hogy ne gratulálja egymást. Gratuláltak Khuennek, Khuen gratulált nekik, ők gratuláltak egymásnak s mi gratulálunk a nemzetnek. Ime, tíz hosszú hónap után a szabadelvűpárt végre döntő esatát nyert és megéljenezhette a királyt.

Csodálatos módon a helyzet a döntő esatán mégis változatlan.

Gróf Khuen-Hédervary már a tegnapi ülés után minisztertanácsba hívta volt kabinetjének tagjait és azzal a jelszóval, hogy *az alkotmányt alkotmányos uton óhajja megmenteni*, rá szerette volna venni a minisztereket, hogy maradjanak meg az új kabinetben is. Ugy látszik, karba vezetett sok szép szava. A miniszterek között, még a lelkes kendőlobogtatás hatása alatt is, akadt egy pár, aki kategórikusan kijelentette, hogy nem vállalja tovább a miniszterséget. Lukács László és Wlassics Gyula határozottan ragaszkodott lemondásához. Ők nem maradnak. És Plósz Sándor is hangsúlyozta, hogy a magyar nyelvnek a katonai judikaturában való kisebbitése lehetetlenné teszi neki a megmaradást. S Khuen a tegnapi eredménytelen minisztertanács után kénytelen volt egy kicsit körülnézni miniszterek után. Mint-hogy Láng Lajos hajlandónak nyilatkozott a

pénzügyi tárcát elvállalni, a miniszterelnök most már a kereskedelmi és a közoktatásügyi tárcákhoz keresett megfelelő embereket. Beszélte is Hieronymi Károlylyal és Berzeviczy Alberttel. De a kilátás, melyet a parlamenti helyzet nyújt s melyet a miniszterelnök azzal a vallomással tetéz, hogy bizony csak rövidéletű kormányba keres minisztereket: nem igen csábító s az aspiránsok nem nagyon dülnek. A pártban ugyan már listája is keringett a gróf Tisza Istvánnal, Hieronymi Károlylyal és Berzeviczy Alberttel fölríttított kabinetnek, de reggelre kelve, még mindig nem volt miniszterium, sőt Khuen kénytelen volt belátni, hogy ezen az uton aligha hozza össze kabinetjét.

Ma délelőtt tehát a miniszterelnöki palotában megint minisztertanács volt s most már Khuen azzal az argumentummal próbált az ideiglenes miniszterek szívére hatni, hogy személyi kérdésekkel nem volna tanácsos az ugys kusza helyzetet még inkább komplikálni, maradjon meg tehát a kabinet már csak azért is, hogy a személyi kérdések körül támadható érzelmi konfliktusok ne játszhasanak bele a szabadelvűpárt katonai konferenciájába. Hivatkozott arra, hogy a kabinet fölríttítése föltétlenül életre keltené a szunnyadó ellentéteket, pedig ha valaha, most kell azokat elfojtani. Vállalják, ha kedvük ellenére is, a békesség érdekében az átmeneti munkát, hiszen ő is ilyen értelemben állt újból a korona rendelkezésére. És hivatkozott azokra a gazdasági jelenségekre, melyek a kibontakozást sürgős kötelességévé tesszik mindenkinek, aki a trónnak és a hazának szolgálni kíván. Szóval: minden követ megmozgatott a szerencsétlen miniszterelnök, csak hogy az egész régi kabinetet együtt tarthassa, de — *ma sem volt szerencsésebb, mint tegnap. Lukács László és Wlassics el vannak tőle, hogy semmiféle körülmények között sem maradnak meg állásaikban. A régi minisztereket tehát nem tudja megtartani, az újakat nem tudja hol keresni Khuen s ilyenformán nincs kizárva, hogy a kabinet megalakítsa és bemutatkozása jóval később fog megtörténni, semmint kezdetben remélték. Ma este hirtelen jött, hogy Khuen még egy kísérletet tesz a régi kabinetnek teljesében való reaktiválás érdekében. Kihallgatásra megy a királyhoz és fejedelmi szóval próbál hatni azokra a miniszterekre, akik az ő ísmélt felkéréseire sem voltak hajlandók maradni.*

Mialatt Khuen a kabinet reaktiválása vagy fölríttítése körül van elfoglalva, a szabadelvűpártban a katonai program körül folyik némi látszat-háború. Apponyiék ugyanis mikor Chlopyt

büszkékké voltak rá, elkecseregednek diplomás leányuk semmittevéséből. Szeretnének hasznot húzni a ráfordított áldozatokból és mivel ez a haszon elmarad, mindig dühösebbek lesznek, mindig brutálisabban vetik a szemére dologtalanságát. Leány és szülők közt a disszonancia mindig élesebb lesz és a katasztrófa minden pillanatban beállhat, ha valami szerencsés véletlen közbe nem jön.

Brieux a *Patyolat* kisasszonyban ilyen disszonanciát mutat be. Azt a közönséges igazságot, hogy a paraszt rendszeren pórul jár, ha leányát a kisasszonyok rangosztályába tolja föl, megoldja egy tanügyi árnyalattal. S éppen ez az, ami ezt a darabot korszerűvé, aktuálisá teszi nálunk is, ahol a végzett és állást kereső preparandisták százával szaladgálnak az utcákon. A facér tanítónők száma Magyarországon évről-évre szaporodik. Akkor látjuk, mennyien vannak, ha tanítónői állásokra pályázatot irnak ki valahol. Minden pályázatra egész légiók kerekednek föl, hogy kétségbeesett harcot vívjanak a tanfelügyelők, államtitkárok és tanügyi osztályokat vezető városi tanácsosok előszobáiban. Talán csak színésznő van még több. Talán csak szavaló és éneklő komédiások kerülnek ki még nagyobb számmal a magán-zeneszínházak és színész-konzervatóriumok koldus-tenyésztő intézeteiből. Mintha nem volna már elég haszontalan cigány Magyarországon: évről-évre gombamód szaporodnak az ilyen iskolák, ahol többnyire kontár tanárok nevelnek többnyire semmirekellő tanítványokat a magyar kultúra nem nagy dicsőségére. Színésznőnk talán még több van, mint tanítónők. De tanítónő is annyi van már, hogy tragikus szaporodásukat nem nézhetjük félelem és szánalom nélkül. A proletárok nyomorgó tömegében ez a szoknya, diplomás proletariátus talán a legszomorubb. Azért is a legszomorubb, mert egy részük az anyagi nyomorból még nagyobb nyomorba süllyed alá. Reményvesztetten küzdenek sokáig, — és ha

látják, hogy az iskolák kapui bezárulnak ellöttük: lassankint átsiklanak a prostitúció kapuján.

*

Diplomás tanítónő Patyolat-kisasszony is, akinek a közönséges neve: Brousset Eliz. Azért neveztek el Patyolat-kisasszonynak a szüleit, mert gyermekkorában olyan fehér és finom volt az arcából, mint a patyolat. Ez a fehér arcból bírta rá a paraszt-szülöket, hogy tetemes anyagi áldozat árán intézetbe küldjék a leányukat, magasabb stilusban iskoláztatassák és művelt kisasszonyt neveljenek belőle.

Patyolat-kisasszony haza jön a tanítóképzőből. Összes vizsgálatait kitüntetéssel tette le és gyönyörű diplomát hozott magával. Ez az oklevél a család büszkesége. Brousset papa, aki foglalkozására nézve földműves, de mostanában kávéműveléssel összekötött szatécüzletet is tart, úgy őrzi ezt a diplomát, mint valami drága ereklyét. Széles aranyármában ott lóg a círa oklevél a szatécbolt falán, feltűnő helyen, hogy mindenkinek a szeme megekedjen rajta.

A diploma megvan, de a kinevezés késik. Brousset papa erőlyen hangon interpellálja Galoux urat, a gazdag polgárt, aki képviselőiségre végzik és Brousset papával, a kerület főkortesével, jó barátságot tart: mi van a régóta megigért tanítónői állással? Galoux biztosítja Brousset papát, hogy okvetlenül beszélni fog a tanfelügyelőkkel. Az öreg paraszt még nem türelmetlen, még dicsécszik a leánya diplomájával, még dédelgeti Elizt, akit Brousset mama is úgy kényeztet, mint egy igazi kisasszonyt. De a nagy dédelgetés közepette Eliz nem érzi magát jól. Röstellli, hogy a szülei egyszerű parasztok. Hagyja, hogy az édesanyja mosogasson helyette. Regényeket olvas és nem tördök az apja vendégeivel. Sőt annyira finnyás, hogy amikor Bonenfant, az utkaparó, a szülők távollétében belép a boltba és egy csésze kávéért:

egyszerűen nem szolgálja ki az öreget. Annál figyelmesebb Galoux leánya, Lucie iránt, akivel az intézetben benső barátságot kötött. Nagyravágásában arra számít, hogy Lucie bátyja, György, aki szintén látogatást tesz nála, el fogja venni feleségül. Brousset papa és mama szintén bizva-biznak a diplomás kisasszony jövőjében. Amikor a módos Marillon fia, Agoston, aki régóta szereti a Patyolat-kisasszonyt, naiv alázatossággal megkéri a leány kezét és Eliz tagadón válasszal, a szülők is fenhéjazva végzik a kérők szemébe: — Nem azért iskoláztatunk a leányunkat, nem azért neveltünk belőle művelt kisasszonyt, hogy most egy tudatlan kézműves vegye feleségül!

De a kinevezést folytonosan halogatták és Eliz borzasztón unatkozik a szülei házában. Mindent lenéz és kicsinyel. Azt akarja, hogy a szülők alakítsák át az egyszerű boltot fényes kávéházzá. Atyjának azt ajánlja, hogy művelje a földjét tudományosan; alkalmazzon vegyi trágyát, hogy a gabonája annál gyorsabban nőjön. Az öreg paraszt próbálkozik is ezzel a módszerrel, de fölsül vele. Azon a darab földön, ahol vegyi trágyát alkalmazott, egy kis eső után úgy elégett a kalász, mintha vitriollal öntötték volna le. Persze hogy az öreg rosszul alkalmazta a vegyi trágyát, de kudarcért a tudományt okolja és a leányát teszi felelőssé. Bosszúsága nőttön-nő. Sajnálja, hogy Elizt nem nevelte közönséges parasztá; szemére hányja, hogy nem keres pénzt, hogy here életet él és a szüleit lenézi. A viharos hangulatot egy lámpa-epizód fokozza. Eliz szép, magas petróleumlámpát vett az öregnek névnapjára ajándékol. Az öregnek nem tetszik, hogy a lámpa hosszú; neki rövid lámpa kell, hogy jól elébe világítson. Kimegy, lefűrészezi a lámpatartó két-harmadát és diadalmasan jön a megkurított lámpával. Ez a barbarizmus úgy föllájtja Elizt, hogy veszi a lámpát az asztalról, kirohan és udvarra és ott összetöri, hogy csak úgy csörög,

lenyelték, fuldokolva rebegték: *mára ez elég!* A katonai és polgári hadiparancs politikai tartalmának lenyelésére (haladékokat kértek). És kaptak is. Hétfőn azonban meg kell tartani a katonai konferenciát és vagy le kell nyelni a második követ is, vagy menni kell. A szabadelvűpárt régi elemei igazán a legnagyobb lelkiingyugalommal néznek a hétfői próba elé. Ugy vannak vele, mint amikor huszezer zsidóval akarták kipróbálni a hidat: *ha kibírja, jó — ha nem bírja ki, még jobb!* Ők is azt mondják, hogy ha Apponyiék lenyelik a chlopy-i gombóc után a katonai program agyngolyóját is: jó, — ha nem nyelik le és mennek: még jobb. De annál nagyobb gyötrelemben vergődnek Apponyiék. Az ő gyomruk már Chlopy is megfektette és a tegnapi ülésben Apponyi keservesen érezte a népszerűtlenség rossz szagát. Most pedig a saját maguk katonai programját is lenyeljék? Egy egész farka struce gyomra kellene hozzá. Hát mit csinálnak? Azt mondják, Apponyi Albert a tegnapi ülés után valóságos életunalommal vegyült el hivatkozott megint elővették a lemondási fájalmak. Hívei tehát most már nem követelőzve, hanem kérlelve járnak a pártban. Már csak azt kérik, hogy legalább elvben hangoztassa a szabadelvűpárt a magyar vezényleti nyelvé jogát. Csak egy kis elvi fenntartást eszednek, csak egy icipici elvi fenntartást, hogy vesszőfutás veszedelme nélkül maradhassanak a pártban.

Roppant érdekes és jellemző ebből a szempontból Apponyi lapjának, a *Hazánk*nak ma esti vezető cikke. Csak kér. Még csak azt sem mondja, hogy: *ellenkező esetben*. . . Az ellenkező esetet nem meri és nem akarja emlegetni. De alázatosan, szép szóval, szinte reszeltük betűikkel írja meg instanciáját — egy kis elvi fenntartásért. A cikk legjellemzőbb passzusa így hangzik:

Erőszakolni a magyar vezényleti nyelvet most csak egy módon lehetne, ha ugyanis a magyar országgyűlés dacosan megvetné a lábát s azt mondaná, hogy nem szavazok meg sem pénzt, sem újoncot mindaddig, míg a király nem enged. Józan magyar ember azonban a nemzetet ilyen passzív rezisztenciába s annak következményeibe bele nem veheti. Nem lehet tehát e pillanatban erőszakolni ezt a kérdést. Be kell várunk, míg az idők jobban kedveznek a magyar nyelvre nézve fenntartott jogaink érvényesítésére. Majd ha a magyarság jobban megerősödik, ha válságok és beharok nem gyengitenek, ha nem állunk gazdasági létkérdések elintézésé előtt, ha a katonaságot jobban áthatja a magyar szellem s ha mindezek alapján a magyar nemzet elérkezettnek látja az időt, hogy alkotmányos képviseletének teljes súlyát

latra vessa a magyar vezényleti nyelv érdekében: hát akkor a felség sem lehet többé olyan zárkózott, mert ez az egészséges fejlődés azt teszi majd célszerűvé ő felségére nézve, hogy a nemzetnek annyira természetes aspirációt a nyelvkérdésben is kielégítse. Ettől az időtől máris csak kis távolságok választanak el bennünket, nincs hát ok rá, hogy most erőszakoljuk a dolgot és kétségbeesett küzdelmekbe hajtsunk. Teljesen elegendő, ha aspirációinkat s jogainkat e részben teljes nyomatékkal hangoztatja a szabadelvűpárt. Ilyen elvi fenntartás igazolná a szabadelvűpártot, hogy nem adott fel semmit abból, ami a magyar jogérzetben él kitérülhetetlenül. És e mellett a nemzetet sem kergeti késhegyig menő közjogi harcokba, hanem a keresve-keresett békés kibontakozás útjára vezeti. Ime, így határozunk meg mi a szabadelvűpárt ezidőszerinti feladatát.

A szabadelvűpártnak igazán megeshetne a szíve az alázatos instancián. Hiszen a szegény memorandum-gárda már nemcsak Chlopyt, nemcsak a katonai malomkővet, de a saját fejét is szívesen lenyelné, csakhogy szegény nélkül a pártban maradhasson. De az a szegény, az a retentet szegény! Hogy mért is kellett azt az átkozott memorandumot csinálni s ha már csinálták, mért is kellett annak egy még átkozottabb indiskréció következtében nyilvánosságra kerülni! És huszonöt keserves esztendőn keresztül mért kellett éppen kardbojtpártnak lenni — ha most mindent, de mindent le kell nyelni!

A képviselőház összetétele.

A függetlenségi párt már tegnapi értekezletén elhatározta, hogy husz képviselő aláírásával újabb kérvényt ad be a Ház elnökéhez a képviselőház ülésének összehívására iránt. A párt megbízásából ma küldöttség vitte a kérvényt a képviselőház elnöki irodájába. A küldöttség tagjai voltak: *Lóth János* alelnök, *Barta Ödön*, *Kállay Leopold*, *Bakonyi Samu*, *Krasznay Ferenc* és *Endrey Gyula*. Gróf Apponyi Albertet a küldöttség nem találta a képviselőházban, de *Andor Gyula* elnöki tanácsos azonnal jelentette, hogy Apponyi ugyan az éjjel Eberhardra utazott, meghagyta azonban, hogy a kérvény beadásáról azonnal táviratban értesítsék. *Andor Gyula* elnöki tanácsos megígérte a küldöttségnek, hogy még a délelőtti folyamán telegráfán az elnöknek s választásról a függetlenségi pártot nyomban értesíteni fogja.

Estére az üzenet meg is jött: — a képviselőház jövő kedden, szeptember 29-én délelőtt tíz órákor tartja meg legközelebbi ülését.

Khuen és Koerber.

A Magyar Szó állítólag a miniszterelnök nézetivel ismerős politikai beszélgetését közli. Az illető politikus a lap tudósítója előtt így nyilatkozott volna:

— A miniszterelnök a lehető legrosszabb

viszonyban van Koerberrel. *Egyáltalán nem is érintkezik vele*, mert azt vette észre, hogy nem az a szellem vezérli, mely a kiegyezés értelmében kellene, hogy dirigálja s ezért éles összeütközések voltak közöttük. Koerber legutóbbi nagy beszédét, mely oly hallatlan módon sérelmes, a miniszterelnök bizalmas körben elítélte el akarta ítélni tegnap a nyit ülésen is. És tudja-e, mi az igazi nyitja annak, hogy Khuen nem érintkezik Koerberrel? Megmondom s hogy igaz, szavammal állok jót érte, bár tudom, hogy Khuen cáfolni lesz kénytelen. A miniszterelnöknek nemcsak jelei, hanem bizonyítékai vannak arra nézve, hogy azok a nagyarányú, forradalmi jellegű tüntetések, melyek a tavasszal voltak Horvátországban, osztrák pénzen rendeztetek, Koerber tudtával.

Köszönjük ezt a turesa kis nyilatkozatot, melyben valaki becsületszavával erősít valamit és nyomban hozzátézi, hogy Khuen azonban kénytelen lesz cáfolni. Nekünk úgy rémlik, hogy az egész dolog csak pikáns, de nem valószínű.

Minisztertanács.

A kabinet tagjai ma több órán keresztül megbeszélték a kormány legközelebbi teendőit; holnap délelőtt e megbeszéléseket folytatni fogják.

A szabadelvű klubból.

A szabadelvűpárt még mindig *Rigó Ferenc* legújabb naturalista szónok tegnapi szűbeszédének hatása alatt áll. A vén kuruc szelid intelmét, hogy a miniszterelnök ne igazson, odamagyarázzák, hogy az ellenzék is megunt már a hosszantartó izgatott állapotot és nem fogunk többé visszatérni az obstrukcióhoz, ahonnan kiindultunk.

Leszerelésről álmodoznak. Ugy tervezik, hogy a szabadelvűpárt hétfőn este 7 órákor tartandó értekezletén programszerűen megállapítják a katonai követelményeket, melyek a kommandó és szolgálati nyelven kívül összes eddig kilátásba helyezett engedményeknek teljesen megfelelnek. Ez a program már készen van és mint Kubinyi Géza — az ó-liberálisok csatatombitája reméli, a párt minden árnyalata által egyhangulag el lesz fogadva. Lehet, hogy ez a hangos kürtölés azoknak a renitenskedőknek szól különösen, kik rendszerint nehezett hallanak. Mert még mindig vannak ilyenek a pártban.

Egy előkelő politikus, ki jól tudja olvasni a magyar közjogot, nyíltan békétlenkedik.

— Alkotmányunk minden ízében recsegropog — mondja. — Nem lehet belenyugodnunk abba, hogy a hadsereg ügyeinek intézése nálunk abszolút felségjognak deklarálatik, Ausztriában pedig Koerber miniszterelnöknek megengedik, hogy abba beleszólhasson.

Koerber illetéktelen beavatkozását a párt

pól. Az öreg paraszt utána megy és hallik, amint a színpadok közt fölkel a leányt, aki sikoltozva szalad be. Még a színpadon is ütlegelni akarja, de az anyja közbelép és kivieszi a dühös ember kezéből. Az öregek távoznak. Ekkor jön látogatónak Galoux a leányával, Lucievel. Elmondja Eliznek, hogy a tanfelügyelő még most sem nevezheti ki, mert a 2000 konkurrensból még 545 jelölt vár elhelyezésre; de időközben, ha tetszik neki, jöhet hozzá mint társalkodónak, Lucie mellé, aki éppen vizsgáló készül. Eliz most éri a legnagyobb szegény, mert az apja Galoux-ék előtt alázza meg. Jön az öreg Rousset utkaparó-pajtásával, Bonenfanttal és kényszeríti Elizt, hogy kérjen tőle boesádatot, különben fölpofozza. Eliz némán engedelmeskedik, de mikor magára marad a szülei, kitér belőle a düh és a fájdalom. A heves vitának az a vége, hogy a leány távozik a szülei házból. Az apa bucsuzól a fülébe dörgi, hogy többé ne térjen vissza. Ha éhen halni látná, akkor sem engedné meg, hogy átépje a háza küszöbét.

Erre a komor, szilaj összeütközésre nagyon békés, idilli felvonás következik. Eliz visszatér a szülei háza, teljesen megtörve és az öreg Rousset nem dobja ki a leányát. Szegény Patyolát-kisasszonynak szomorú tapasztalatai voltak Párisban, ahol csupa becselten ajánlatokkal közeledtek hozzá. Maga György is, a Galoux fia, egyszerűen a szeretőjévé akarta tenni. Egy másik családnál az urasszony meg akarta takarítani a külön szerető költségeit és felkérte a társalkodót: legyen a fia kedvese. Egy idősebb nősvallér a maga számára szerette volna megkeríteni a házikisasszonyt. Tanítónő is lehetett volna, de bizonyos feltételek mellett. Mindonutt kaphatott volna támogatást, de csak a becsület árán. Erre képtelen volt és visszajött. Többé nem megy sehová; inkább dolgozni fog a szülei házában, mint a legutolsó cseléd. Alig mondta a szo-

moru mondókáját a leány, jön a derék Agoston, Morillon bodnárnak a fia és megkéri szépen a nagyravágó álmaiból fölébredt Elizt: legyen a felesége immár. Eliz boldog, Agoston boldog, a két öreg szülő boldog, meg a kedélyes utkaparó is boldog, mert bezzeg a megtért Eliz most ugy szolgálja ki, mint valami királyt.

En is boldog vagyok, hogy ez a kis tanügyi dráma ilyen jól végződik. *Briuanek* nem volt lelke hozzá, hogy tragédiát csináljon a dolgoból. Tendenciája érdekében egy kisit megtépzta Patyolát-kisasszonyt. Azután, mint egy nagylyukú macska, kieresztette körmei közül a karesu egérkét. Mi talán egy pillanatig kételkedünk: hátha mégse lehetséges, hogy egy leány, akit annyira művelt és uri kisasszonynak neveltek, ennyire megtörjön, ennyire kigyógyuljon magasabbrendű aspirációjából, ennyire visszatérjen azokhoz, akiket nem tudott összeegyeztetni az izlésével, és ennyire jól érezze magát azok közt, akik ezután nem adhatnak neki egyebet a legnagyobb, legrőzsaibb, szinte lesújtó egyszerűségért? De minek gyötörnök magunkat efféle találgatásokkal! A darab jól van megírva, a francia paraszt és kisiparos jellemzése több helyen nagyon sikerült, a második felvonás majdnem kintő és a színházból kimenve, tisztán áll előttünk az a tény, hogy a facér tanítónő száma ijesztően nagy és az apák okos dolgot művelnének, ha tíz leány közül kilenet nem járatnának tanképesítő preparandiákba.

A *Bücső* és a *Vörös tolar* után ennek az új Briuan-darabnak nem volt szenzációs sikere, de a második felvonást nem lehet elvitatni a hatást. Az sem disputálható el, hogy a közönség jól mulatott a kisvárosi élet rajzán, az öreg Rousset józúd megjegyzésein és azon a mythológiai tudományon, amire — a vegyi trügya korrekt elemzésén kívül — a preparandiákban tanítják a

kisasszonyokat. Ezt a kis szatírát a közönség megértette és szívesen fogadta.

Elizt, a diplomás kisasszonyt, csak olyan színész jó játszhatja jól, aki nagyon okos és nagyon diskrét; aki minden mulatató szándék nélkül emeli ki azt, ami a szerepében nevetéses, és minden larmoyans áradás nélkül beszél ott, ahol a szerep átsiklik a szentimentálisba. *B. Lenkei Hedvig*, aki ma lépett föl először mint a Nemzeti Színház szerződött tagja, szerencsésen meg tudott felelni annak, amit a szerep követel. Benyomásunk az, hogy a gondolkodó, elemző, modern színésznek közé tartozik, akiknek a felfogása mélyen jár és akik szenvedélylyel kutadják az igazságot. Ha ehhez a felfogáshoz hozzáerősödnek a színjátszás eszközei, ha nemcsak a logikus értelem képzeli el azt, ami helyes, meggyőző és természetes, hanem az arcjáték, a gesztus, a szem, a hang is engedelmes szolgálója lesz a színész intelligenciájának: ebből a harmónikus összeokoskodásból szép alkotások állhatnak elő.

A Rousset-párbán *Ujházi* és *Rakosi Szi*dí remekeltek. *Ujházinál* a rusztikus paraszt nem volt az kegyetlen. zarnok apa, aki megrázó hatásra törekszik. Felfogását helyeslem. Ha szigorubbnak, patetikusabbnak rajzolja, nem békülhetett volna ki Elizzel a második felvonás fogadalmá után. Erre az ellentmondásra *Ujházi* előkészítette a közönséget zsörtölődő bonhomimájával. *Rakosi Szi*dí maga volt a természetesség és az a jelenete, amikor őszinte vallomásokot tett a leányának, a maga egyszerűségében gyönyörű volt. *Mihályi* rendkívül kedvesen játszotta a női szerelemest, *Gál* az öreg bodnárt és *Gabányi* az utkaparót. *Lucie*, *György* és *Galoux* kis szerepében *Molnár Rózi*s, *Dezsi* és *Gyenes* játszottak kifogástalanul. A fordítás *Tábori* Róbert jeles kollegánk munkája.

stoikus bölesei, kik mostanában gombamódra szaporodnak, elegendőnek tartják azzal paralizálni, hogy a nemzet jogairól hallgassunk és elegendő, ha az új kormány bemutatkozásakor a képviselőházban, gróf Khuen-Héderváry nyomtatékosan kiemeli, hogy az 1867-iki kiegyezési törvénytől egyetlen egy pontban sem térünk el és ahhoz szigorúan ragaszkodunk. Ez által halhatóság kifejezésnek, hogy a nyelvre nézve is fenntartjuk további jogainkat, mégis kikerülnek a királyi való konfliktust.

Sokan azonban követelik, hogy nyíltan kell fellépni. A királyhűség nem zárja ki a férfias őszinteséget. Nem kell kertelni. A nemzeti sérelmek egész sorozata áll előttünk és félremagyarázott jogaink értelmét helyre kell állítani.

A komoly disputák hangulatának egy derült ölet vetett véget.

— Ha a király minig „az én hadseregem”-ről beszél, miért nem mondja ezt is: az én államalódságom, amibe a hadsereg került és amit nekünk kell fizetni.

Az is felemlítik, hogy a békek fejlődés harmadik esztendőjében a magyar nép magántartozása is szépekben felszaporodott. Ezerhatszáz millió korona záloglevelünk van forgalomban a külföldön. Ha ezt visszaküldik a nyakunkra, fele földünk utána uszik. Lám a koronajáradék is már 95 kurzusra leszállt, ami már husz év óta nem történt.

— Szépen megéltünk mi már az adósságunk után — vigasztalódik egy végzett földesúr képviselő. Nem kell félni. Csak jöjjön Wekerle, majd megváltozik irántunk a külföld hangulata mindjárt.

Gróf Khuen-Héderváry azonban még nem szándékozik egyelőre visszalépni. Folytatja a sakkjátékok. Nyilván így okosodik:

— Amig nem lesz béke az országban, addig maradnom kell a király parancsából. Ha pedig helyreáll a béke, akkor minek mennék?

Egyelőre marad a régi kabinet. Minthogy a régi minisztereket most már negyedszer nevezik ki és már negyedszer kötnek frigyot a váltakozó miniszterelnökökkel, elnevezték őket *kékszakállú kormány*-nak.

Valóban Offenbach operettbe való állapot. Hogy milyen zenét fog hozzá fütyni az ország, az előrelátható.

Talán nemsokára elmondhatjuk: Finita la Comedia!

Kilépés a szabadalvópártból.

Mégis akadt a többségben valaki, aki nem nyelte le Chlopyt. Mint értesülünk, gróf Bethlen Bálint szabadalvópárti képviselő a pártnak a hadiparancs dologban tanúsított magatartása miatt *kilépett a pártból*. Elhatározását már tegnap tudatta a párt tagjaival.

Az ellenzéki táborból.

A függetlenségi párt helyiségeiben ma is élénk élet uralkodott, bár a párttagok nagy része vidékre távozott, hogy a keddi ülésre friss erőt gyűjtsön. A pártkörben főleg a mentelmi bizottság ítéleteit beszéltek meg s Barabás Béla tegnapi közbeszólását kommentálták, avval a nyilatkozattal kapcsolatban, mely Kossuth Ferencet valjha gazdájának s amely egy fővárosi lap hasábjain látott ma napvilágot. Kossuth Ferenc elítélő nyilatkozata a pártban általános elkeseredésnek lett szülője s a közhangulat megnyilatkozásait azokban a nagyszámú sűrűnyökből látták, melyek Barabás címére érkeztek ma s amelyek üdvözléseket tartalmaztak. Kossuth Ferenc nyilatkozatát úgy ítélték meg, mint időszertület, amely pálcát tör a párt alelnöke felett olyankor, amikor a párt egységére és minden tagjára nagy szükség van.

Rigó Ferencnek, az öreg kurucnak, is jó napja volt ma. Alig győzte felbontogatni a sok üdvözlő levelet és sürgőnyt, amelyet címére küldtek. Az ország gyűlöletének dokumentumai ezek Héderváry Károly ellen, akik a függetlenségi pártiak kedden sem fognak szeretetreméltóbban fogadni, mint eddig. Bizonyos, hogy Hédervárynak mindjárt programja elmondása után újabb egész erővel megindul a vita s éppen úgy, sőt erősebben megobstruálják a kormányprogramot, mint Héderváry első bemutatkozása alkalmával.

— A nemzeti nyelv nélkül nincs kibontakozás!

Ez az egyik jelszó ma is a függetlenségi pártban.

— Héderváryt nem türjük!

Ez a második.

Ez a két jelszó különben direktívát ad azoknak, akik kíváncsiak arra, hogy mi fog történni a Ház keddi ülésén.

Kossuth Ferencet a képviselőház titkársága ma hivatalosan is értesítette, hogy Apponyi Albert, a Ház elnöke Eberhardból sürgőnyt küldött, mely szerint keddre össze fogja hívni a Házat.

A keddi ülésen Polányi Géza szólal föl elsőnek s Koerber támadásait teszi szóvá. Utána Bakonyi Samu fejti ki a párt álláspontját a hároméves katonák visszatartására vonatkozó rendelet dologában. A felirati vitát Mezőssy Béla nyitja meg.

A néppárt titkári.

A néppárt kebelében súlyos fejtörést okoznak olyan tényezők, melyekre eddig elfeledtek gondolni. A nép jelentkezik ugyanis levélben, sűrűnyökből, és csodálatos! — nem helyesli Rakovszky István és a néppárt többi vezérferfiainak álláspontját, hanem azt követeli, hogy a párt foglaljon állást a nemzeti követelések mellett és a hároméves katonákat visszatartó rendelet ellen. E felett a kérdés felett most élénk diskusszió folyik a pártban s a vélemények nagyon megoszottak. Ezzel a hírrel függ össze az a különben eléggé jellemző híresztelés is, hogy Rakovszky István, gróf Zichy János, gróf Zichy Aladár és Szűllő Géza a néppártot elhagyva, a szabadalvópártba fognak bevonulni.

Kossuth nyilatkozata.

Barabás Béla tegnap egy közbeszólással magára zudította az aulikusok haragját. A fővezér, Rakovszky István, akkor a vihar háborgása közben felkiáltott:

— És ezt Kossuth téri?

Nos Kossuth európai ember és gyorsan felel. Csak Rakovszky kérdezte és semmiféle törvény nincs, mely Kossuthot arra kényszeríthetné, hogy fölöslegesen és pártjának egy tagja ellen nyilatkozzék, de komoly európai ember s ha a néppárt kamarása aposztrofálta, ő felel. Megkérdette magát a saját újságjának egyik munkatársától, hogy helyesli-e Barabás nyilatkozatát, s ha nem helyesli, miért nem szerez érvényt a párt határozatnak az elnöki tekintély latbatásával?

A két kérdésre Kossuth Ferenc így felelt:

— A függetlenségi párt elhatározta, hogy komoly, higgadt és méltóságos felszólalásokkal fogja a nemzet igazát védelmezni. Ez egyben pártelhatározat volt. Azt tehát természetesen nem helyeselhettem hogy e határozatot halomra döntötték egyesek heveskedésére. Én egyáltalán mindig helytelenítettem azt, ha a korona belevonatik a parlamenti vitákba; és magam is, ha kénytelen vagyok is néma a koronáról szólni, ezt a legnagyobb óvatossággal teszem. Egyrészt, mert ez a helyes alkotmányos forma s elv, másrészt mert meggyőződésem az, hogy elkerülhetetlenül szükséges a nemzet gyarapodásához a politikai és közgazdasági szempontokból, hogy a nemzet s a korona közt jó viszony legyen. S ha ok van a korona ténykedését (mint most) bírálni, ezt, meggyőződésem szerint, a biggadt mérséklet hangján kell tenni. A korona a nemzet szuverenitásának megtestesülése, a magyar államiség fogalmának képviselője; a koronával szemben határozatlan tartózkodni kell a heves kifakadásoktól; ezek csak ártnak a nemzet ügyének. A függetlenségi párt a perszonálunió alapján áll, tehát monarchikus párt és nincsenek kebelében köztársasági törekvések, melyek nem egyeztethetők össze a perszonálunió alapelvével.

Arra a kérdésre, hogy miért nem tud az elnöki tekintélynek feltétlenül érvényt szerezni, így felelt:

— Azért ütközik ez annyi nehézségbe, mert a párt erős akaratu emberekből áll; nekem pedig hivatásom a pártot egyesíteni és nem szétbontani. Az határozottan azt a pártnak és a hazának, ha pártunk higgadt határozatait egyesek túleszik magukat. Barabás Béla kizárólag a maga nevében beszélt, az erős kifakadást a maga felelősségére vette, s a maga érzelmet fejezte ki a közbeszólással, nem pedig a pártét. Egyébiránt azt hiszem, hogy az egész egy peronyi elkeseredésnek volt a kifejezése. Ne zavartassék össze tehát a párt ténye egyes párttagok ténykedésével; de mert nehéz idöket élünk, kívánatos, hogy a párttagok mindkább a párt intencióinak és határozatainak alávetésük magukat.

Mentelmi ügyek.

A képviselőház mentelmi bizottsága ma délután 4 órakor ülést tartott gróf Khuen-Héderváry és Lengyel Zoltán képviselők mentelmi ügyében, amelyre a Ház tegnapi ülésén történtek adtak okot. Az ülésen Perczel Dezső elnöklete alatt résztvettek Maróthy László előadó, Kubinyi Géza jegyző, gróf Zichy Aladár, Klobusiczky János, Katos Ferenc, Tormay Károly, Popovics V. István, Szatmári Mór, Sebess Dénes, Szemere Miklós és Bogyay Máté bizottsági tagok. A felek részéről megjelent gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök és Lengyel Zoltán. A tárgyalás gróf Khuen-Héderváry kihallgatásával kezdődött, mely mintegy öt percig tartott. A miniszterelnök azt adta elő, hogy az elnöki előterjesztésben foglalt tényállás ismertetése után, beszéde

közben odaírt hozzá Rigó Ferenc, akit ő nem ismert és halk hangon azt mondta:

— Ne provokálja a parlamentet!

— Mi tetszik? — kérdezte erre a miniszterelnök.

Rigó erre ismét azzal felelt:

— Ne provokálja a parlamentet, menjen ki!

Erre ő Csávossy háznagynak odaszólt:

— Mit akar ez az ember?

A bizottság egyes tagjainak azon kérdésére, hogy a fellépésnek volt-e támadó jellege vagy illetlen kifejezés használatot-e, gróf Khuen-Héderváry nemmel felelt és hozzátette még, hogy Rigó, oly halk hangon beszélt, mit más meg sem hallhatott.

Rigó Ferenc nem jelent meg és így a bizottság e kérdést felfüggesztette és Lengyel Zoltán kihallgatásához kezdett, aki a 255. §. alapján let a mentelmi bizottsághoz utasítva. Lengyel Zoltán azt adta elő, hogy ő rendretusítva nem lett, csak figyelemzetve és különben sem lármázhatott, mert be van kezdve és inkább ő tehetne panaszt a szabadalvópárt ellen, mely őt valószínűleg terrorizálni akarja. Perczel Dezső elnök konstátálta a naplóból, hogy Lengyel Zoltánnal szemben rendretusítás történt. Ezzel a kihallgatást véget ért és kezdetét vette a tanácskozás, melynek során előadó javasolta, hogy a 255. §. alapján Lengyel Zoltán kövesse meg ünneppiesen a Házat. Kubinyi Géza arra való tekintettel, hogy Lengyel ellen hasonló eljárás van folyamatban, ellene jegyzőkönyvi megrovás alkalmazassék.

Beható eszmecsere után a bizottság egyhangulag arra kötelezte Lengyel Zoltánt, hogy a Házat ünneppiesen kövesse meg.

Ezután ismét a Rigó Ferenc ellen bejelentett mentelmi eset vétetett tárgyalás alá. Előadó javasolja, hogy a mentelmi jog megsértése mondassék ki. Sebess Dénes a mentelmi bizottság illetékességét kifogásolta, mert Rigó Ferenc esetében elnöki intézkedés nem történt és az eset csak akkor kerülhetne a mentelmi bizottság elé, ha elnöki intézkedést alkalmazva, ennek sikere nem lett volna.

Erre elnök kijelentette, hogy ez vita tárgyalás nem képezheti, mert Khuen-Héderváry gróf bejelentette mentelmi jogának megsértését, a felett kell tehát határozni, hogy a bizottság megsértve találja-e a mentelmi jogot vagy nem.

A bizottság hosszas vita után, amelyben a bizottság minden tagja résztvett, 8 szóval 2 ellenében kimondotta, hogy gróf Khuen-Héderváry Károly képviselő mentelmi joga Rigó Ferenc által megsértett.

Ekként a mentelmi jog megsértése megállapítván, miután a házszabályok világosan megtorli intézkedést nem tartalmaznak, affektit folyt a tanácskozás, hogy a mentelmi jog megsértésének egyszerű bejelentésével a Házra bizassék-e a megtorli intézkedések iránti határozat, vagy hogy ez irányban a bizottság tegyen-e javaslatot.

A bizottság arra az állapontra helyezkedvén, hogy javaslatot neki kell tennie. szavazattöbbséggel kötelezte Rigó Ferencet arra, hogy a Házat ünneppiesen kövesse meg. E határozat ellen Szatmári Mór és Sebess Dénes különvéleményt jelentettek be. Az ülés 1/2 óra körül ért véget. A jelentés a Ház szeptember 29-én tartandó ülésén fog beadatni.

A megtagadott adók.

Ma ismét több város csatlakozott Kiskun-Félegyháza határozatához, megtiltván az állami adók beszedését. A mai napon érkezett táviratainkat itt csoportosítjuk:

Makó. Lakatos Pál és ötvenkét társa tegnap délelőtt megkérték Farkas József polgármestert, hogy a mai napra rendkívüli közgyűlést hívjon össze. A polgármester szívesen engedett a kérésnek és ma délelőtt 10 óra rendkívüli közgyűlést hirdetett, melyen a képviselők teljes számban jelentek meg. A közgyűlésnek egyetlen tárgya az az indítvány volt, melyet Lakatos Pál városi képviselő terjesztett elő. Indítványozta, hogy a város tagadja meg az állami adók és illetékek behajtását és tiltsa meg az önként befizetett adók elfogadását. A közgyűlés egyhangulag hozta meg határozatát, melylyel Lakatos Pál indítványát elfogadta.

Battonya. Battonya község képviselőtestülete méltó módon csatlakozott Félegyháza és Szeged példájához, amennyiben ma délelőtt tartott rendkívüli közgyűlést egyhangulag kimondotta, hogy állami adók, tekintettel a törvényen kívüli állapotra, nem hajt be és annak beszedését megtiltsa.

Kalocsa. Kalocsa város képviselőtestülete mai közgyűlésén nagy szótöbbséggel elhatározta, hogy megtiltsa a községi adóvételnek az állami adók behajtását és az önkéntes adófizetést elfogadását.

Eger. Hevesvármegye hétfői közgyűlésén foglalkozik dr. Alföldi Dávid és társai hazafias indítványával, melylyel így hangzik:

Méltóságos főispán ur!

Hevesvármegye törvényhatóságának 1903-ik szeptember 28-án tartandó bizottsági közgyűlé-

sére a következő indítványt van szerencsénk be-
terjeszteni:

Határozza el a törvényhatósági bizottsági
közgyűlés a következőket:

1. Hazánk történelmünkkel egyidős, ezeréves
alkotmányunk erejénél fogva független, önálló
ország és így a magyar nemzetnek a magyar
hadserg kérdéseiben és egyáltalában törvényeink
végrehajtása érdekében folytatott küzdelmébe
idegen országnak beleszólása nem lehet. Heves-
vármegye, mint alkotmányunk egyik védőbás-
tyája, tehát tiltakozik az osztrák birodalmi kép-
viselőháznak, Ausztria tartománygyűléseinek és
az osztrák tanácsoknak hazánk törvényhozási
jogaiba való beavatkozása ellen.

2. A törvény alkotásának, magyarázásának
és megszüntetésének joga alkotmányunk szerint
a törvényesen megkoronázott királynak és az
országgyűlésnek közös jogát képezi, mely az
országgyűlésen kívül nem gyakorolható. S miután
Hevesvármegye törvényhatósága úgy véli, hogy a
legutóbbi Chlöpyban kibocsátott hadparancs és az
1903. szeptember 22-én kibocsátott legfelsőbb ki-
rályi kéziratnak tartalma nem felel meg az 1790—1.
évi X. és XII. törvényeknek, valamint az 1827: III.
törvények által és biztosított alkotmányos jogainak:
— ennél fogva feliratot intéz hazánk országgyű-
lésének képviselőházához az iránt hogy alkot-
mányunk sértetlen fenntartását megfelelő módon
biztosítsa.

3. Alkotmányunk egyik legfőbb biztosítéka,
hogy az állami adókat s az utjonokat nem lehet
addig a kormányhatalomnak igénybe vennie, amíg
azokat az országgyűlés meg nem ajánlja. Szem előtt
tartva tehát az 1790—1. évi XIX. törvénycikkek-
nek és az 1827: III. törvényeknek még régebbi
törvényekkel. sőt az 1867: X. törvényekkel és
az 1886: XXI. törvényekkel 20. §-a által is támo-
gatol rendelkezéseit és alkotmányunk szellemét,
— Hevesvármegye törvényhatóságának bizot-
tsági közgyűlése kimondja, hogy az ország-
gyűlés által meg nem ajánlott állami adókat nem
csak végrehajtás útján nem szabad behajtani, ha-
nem azokat beszédni sem lehet a törvény helyes
értelme szerint. Valamint nem lehet az or-
szággyűlésnek utjonmegajánlási jogát sem meg-
kerülni önkéntesek verbuválásával, vagy oly
katonák visszatartásával, akik szolgálati kötelezet-
ségüknek már eleget tettek. Minél fogva Heves-
vármegye bizottsági közgyűlése az 1886: XXI.
törvények 18 §-a által adott jogánál fogva utasítja
a törvényhatóságát alá tartozó városokat és
községeket, hogy az állami adókat ne szedjék be,
illetőleg ne fogadják el, a kiszolgált katonák vissza-
tartása s az önkéntesek szolgálata jogadása miatt
pedig felír az országgyűlés képviselőházához, kérve a
sértelmek megelőzését és illetve orvoslását.

Indítványunk előzása esetén a hozandó ha-
tározatot hasonló határozatok hozatala végett a
többi törvényhatóságokkal is közölni kerjük.
Eger, 1903. szeptember 24-ikén.

Dr. Alföldi Dávid, Imre Miklós, Zalár József,
Altörjay Sándor, Vass János, Heleóvóth Pál Pneh-
lm Lajos, dr. Glósz Kálmán.

Székelyudvarhely: A városképviselőtestü-
lete ma Szakács Zoltán polgármester elnöklése alatt
ülést tartott, amelyen egyhangúlag kimondták,
hogy az ex-lex tartama alatt az állami egyenes
adókat a feleltél nem fogadják, egyben utasították
az adóhivatalt e határozat keresztülvitelére.

Osztrák lapvélemények.

A sajtóban általánosan az a vélemény szólal
meg, hogy gróf Khuen-Héderváry elé még nagy-
obb nehézségek gördülnek, mint voltak azok,
amelyek miatt először le kellett mondania. Ter-
mészetes, hogy e mellett elsősorban is megtra-
gadják az alkalmat szeretetreméltó osztrák kolle-
gáink arra, hogy kárörvendve szidják a magyar
parlamentet a tegnapi botránnyal.

A *Neue Freie Presse* szerint a helyzet most még
bonyolódottabb, mint volt eddig, mert a szabadelvű-
pártban bomlás készül. A tegnapi események után
haszta'an tagadnak Magyarországon a legszorosabb
közösséget, mert hiszen a képviselőházban történt
botránnyal megmutatták, hogy a büszke, dőleog és
önérvényes magyar nemzet parlamentje és az osztrák
Reichsrath között nagyon közeli a rokonság.

Az *Oesterreichische Volkszeitung* így ír:

Barabásnak hallatlan szavai, amelyek az ő leg-
kiválóbb sajátosságai, azt bizonyítják, hogy az utcai
pölgikusok, a csőcselék belevetették magukat a tör-
vényhozás tornábe s ott is meg akarják honosítani a
puszták és a csapások hangját és modorát. Hallat-
lan dolog, hogy egy parlamenti párt nem utasítja
vissza a legnagyobb felháborodással az ilyen fenek-
etlen durvaságot. Barabás örjöngése adta meg teg-

nap a kegyelemdőfést a pártjának, amely már oly
régóta büntetlenül garázdálkodik. És a nemzeti moz-
galom örve alatt meg akarják akadályozni Magyar-
országon, hogy Ausztria is beleszóljon a közös had-
sereg kérdéseibe s mikor ott toporzékolva követelik a
kiegyezés végrehajtását, nem gondolnak arra, hogy
Ausztria is abból folyó jogait érvényesít.

A *Deutsches Volksblatt* vakmerőségnek tartja,
hogy Magyarországon meg akarják tagadni a jogot
Koeberltől arra nézve, hogy a közös ügyekről s
azoknak intézéséről nyilatkozzék az osztrák tör-
vényhozás színe előtt. Teszi ezt éppen az a Ma-
gyarország, amely évek óta erőszakoskodásokat kö-
vet el az alkotmány és a kiegyezés ellen s teszi ezt
az a nemzet, amely valójában csak fikció.

KÜLFÖLD

A cár Bécsben. Apróra meg van állapítva
II. Miklós cár rövidke bécsi tartózkodásának a
programja. A cár e hó 30-án délelőtt 10 óra
35 percek érkezik Bécsbe a nyugati pályaudvar-
on. A kíséretét beosztott díszlovagok Reka-
winkelig utaznak elébe. Ezek a lovagok: gróf
Üxküll-Gyllenband lovassági tábornok, herceg
Dietrichstein ezredes, Schandau ezredes, Claus-
nitz ezredes és Hohenlohe-Schillingfürst herceg
százados, pétervári katonai attasé. A pályaudvar-
on a cárt a király, a főhercegek, a hadtest-
parancsnok helyettese, a városi parancsnok, a
helytartó, a rendőrfőnök és polgármester fogad-
ják. A perronon díszszázad, a Schönbrunnba ve-
zető uton pedig különféle fegyvernemekből össze-
állított katonaság fog foglálni. Schönbrunnban az
orosz uralkodót a két lépésnél az első főud-
varmester és főszertartásmester, az első emelet-
en a főhercegnők fogadják. A nagy rózsaszíni
teremben a külügyminiszter, a legfelsőbb udvari
hivatalnokok, a testőrkapitányok, a katonai in-
tendatura képviselői, a két miniszterelnök, a
közös és osztrák miniszterek, a vezérek főnöke
s a fő tengerészetiügyi parancsnok várják. A cár a
schönbrunni kastély idegen fejedelmek számára
főntartott lakosztályában száll meg. Negyed
12-kor a nagy galériában dísz-dejeuner dinatóire
lesz, utána pedig cerele a tükör- és rózsaszíni
teremben. Délután negyedrét órakor a cár kirá-
lyunkal együtt vadászatra utazik Mürzstegbe.

Bécsből táviratozzák lapunknak: A cseh ra-
dikális képviselő Bécset cseh szocialisták e hó
28-ára gyűlésre hívták össze, melyen tiltakozni
fognak a cár megérkezése ellen. A programm
ezt így jelzi: "Tiltakozás az orosz abszolutiz-
mus ellen."

A szerbiai események. A szkupstinát e hó
29-re behívták. A két radikális árnyalat eddig
még nem egyezett meg egymással az új kormány
megalakítását illetően, de mind a két fél abban
a reményben van, hogy könnyebben fognak mo-
dus vivendit találni, ha a vidékről a fővárosba
érkeznek a radikális pártvezérek. Azt mondják,
hogy a közvetítő szerepet az orosz követség vállalta
magára.

A szélső radikálisok egyelőre lemondtak arról
a követelésről, hogy *Pasies*, *Vues* és társai kilép-
jenek a mérsékelt radikális pártból. Csak azt kö-
vetelik, hogy közülök senki se jusson be az új
kabinetbe.

Zsivkovicsot, a szélső radikálisok vezérét a
király tegnap este majd kétórásig tartó kihallga-
táson fogadta. Zsivkovics biztosította a királyt,
hogy ha nem is fuziót, de meggyőzést fog létre-
hozni a két párt közt.

A nisi biztek pörének tárgyalásáról a kö-
vetkezőket jelentik: *Novakovics* százados kijelen-
tette, hogy a neki tulajdonított szándék végre-
hajtására minden rangfokozatból 4—4 tisztből
álló bizottságot szervezett. Kijelentette, hogy a
36 bizottsági tagnak a nevét a tárgyalás végén
esetleg el fogja árulni.

Belgrád, szeptember 25.

Délben befejezték a letartóztatott tisztek ki-
hallgatását. *Pavlovics* Gyoko őrnagy államügyész
délután mondott vádbeszédében kifejtette, hogy
Novakovics és *Zolovics* századosokat, *Lugumerski*
főhadnagyot és *Budarovics* hadnagyot mint főbű-
nösöket kell felelősségre vonni. A többi vádlottak
katonai vétséget követtek ugyan el, de enyhítő
körülmény az a tény, hogy felebbvalóik beszéltek
rá őket. Miután ma már megkezdődtek a védő-
beszédék, holnap előreláthatólag meghozzák az
ítéletet.

Politizáló irodalmi egyesület. A *Dante*
Allighieri egyesületnek tegnap nyitották meg tu-
rini kongresszusát. Egy egyesület, melynek beval-
lott célja az olasz nyelvnek és irodalomnak az
ápolása, mindjobban bele ártja magát a politikába.
Volt idő, mikor ez az egyesület a dalmát partvi-
deken és Fiumóban is agitált. A turini kongressz-

szuson tegnap az egyesület elnöke, *Vilvari* zená-
tor, a máltai nyelvkérdésről és a tuniszi és mar-
seillesi iskolakérdésről beszélt és kifejtette, hogy
az egyesület arra törekszik, hogy az országon ki-
vül levő olaszokat a németek és a szlovák ellen-
ében való harcában támogassa, mert ma úgy áll
a dolog, hogy a német és szlav egyetemeken
nem tülrik az olasz tanfolyamokat, az olasz egye-
temek diplomáit nem ismerik el és Ausztriában
nem állítanak föl az olasz egyetemeket.

Anglia vámpolitikája. A *rochesteri unio-
nista gyűlés* nagy figyelmet érdemel, mert a ku-
darok hosszú sora után az első gyűlés. Bár a
liberális szavazatok száma megszorodott. Néhány
Chamberlain-párti lap a gyűlést Chamberlain
számára igényli, de a *Times* is azt írja, hogy a
gyűlés jelölt az élelmiszerekre és nyers anya-
gokra vetendő vámok ellen nyilatkozott. Liberális
gyűlést ugyan nem vártak ebben a konzervatív
püspöki városban, de a liberálisok mégis kiáb-
rándultak.

A kormányválság még mindig tart. Több
lap nyíltan előz arra a valószínűsége, hogy a
király bele fog avatkozni a válságba. Erdekes
historiáról mesél a *Morning Leader*. E lap szerint
Chamberlain ragaszkodott a szabadkereskedők
kifizetéséhez, hogy mikor ő kilép a kabinetből,
ne maradjon bent ellensúly. Balfour meghagyta
a szabadkereskedelmét híveit abban a hitben,
hogy Chamberlain megmarad abban a kabinet-
ben, s így kitartkizta a lemondásukat, már pedig
talán nem nyugodtak volna be. A devonshirei
herceg idejében értesült a cselészövényről, s most
Chamberlain eléggé bosszankodik a bentmaradása
miatt.

London, szeptember 25.

Chamberlain József, a lemondott gyarmatügyi
miniszter Birminghamból megindította a had-
járatot vámpolitikai nézetét mellett. Birmingham-
ban tarifa-bizottság alakult, amely eddig már
300.000-nél több rőpiratot kilódtól széjjel és
200 szónokot jegyzett elő. Chamberlain maga
is agitációs körútra indul és többek közt, hogy a
munkásokat is megnyerje ügyének, munka-
minisztérium fölállítást fogja követelni. Ennek
az lenne a célja, hogy a külügyi hivattalal
együtt ellenőrizze az importált áruk származ-
ását és a származási hely munkaviszonyait.
Abban az esetben, ha a származási helyen hosz-
szabb munkanapok és alacsonyabb munkabérek
vannak, akkor a terményre magasabb vámot vet-
nének ki.

Arra való tekintettel, hogy állhat a par-
lament fölcsúztatásának szükségére, a liberális párt is
szervezkedik. *Cambell-Bannerman* vissza fog lépni
a vezetőségbe, mert a felsőház tagjai fogják
kinevezni. Ha a párt többsége jut, *Spencer* lord
van kizemelve miniszterelnöknek, sőt *Roseberry*
lord is kijelentette, hogy alatta elvállalja a kül-
ügyi tárcát.

Az osztrák-magyar-orosz akció.

Budapest, szeptember 25.

Régóta várta már a világ azt az erőyes lépést,
melyet most Ausztria-Magyarország és Oroszország
külügyi kormányai tettek meg. figyelemzést in-
teztvén ugy Bulgáriához, mint Törökországhoz. Az
előbbi sokkal jobban rászolgált, mert a macedon
mozgalomnak talán már régen vége volna, a török
seregek elfojtottak volna, ha bolgár részről
nem segítik a macedonokat. Ez utóbbiak *ibiza-
kodván* ebben, sőt biztosra vevén legalább Bul-
gáriának beavatkozását, nemcsak fegyverrel és
gyujtogatással, de dinamittal is dolgoztak. A ma-
gyar-osztrák-orosz diplomáciai demarche ott tá-
madja meg a bolgár űzelmetek, ahol legszüksé-
gesebb. Kifejtji, hogy feltétlenül ragaszkodnak
Magyarország, Ausztria és Oroszország a re-
formprogramhoz és a status quohoz. Hiv-
atkozván továbbá a hatalmasságok tökéle-
tes szolidaritására, a legkomolyabban lekérte
kötí a szófia kormányt, hogy semmiféle
beavatkozásra nem számíthat. Hogy egyszer
és mindenkorra véget érjen az a képzeltetés,
mintha a hatalmasságok szolidaritása csak lát-
szolagos volna, azért az őszes konstantinápolyi
és szófia diplomáciai képviselők nyomtatékosan
támogatják a magyar-osztrák-orosz figyelemzést.
A szófiában és a Konstantinápolyban ányújtott
diplomáciai jegyzéknél még világosabban beszél
az orosz kormány a pétervári hivatalos lapban
megjelent s mai reggeli lapunkban közölt kommü-
nikéje. Ez egyenesen a bolgár lázadók és lázító
kärhözatos működését teszi felelősé a vérontásért
és a reformprogramhoz eddigi sikertelenségéért. Es
nyíltan megmondja, hogy reformokról Macedo-
niában egyedül akkor lehet szó, ha a bolgár for-
radalmi bizottságok beszüntetik gonosz és önző
működésüket, a bolgár kormány pedig lehetlenné
teszi, hogy ez a működés a fejedelemségből tp-
láltassék.

Belgrád, szeptember 25.

(Hivatalos szerb forrásból.) Az európai sajtó egy részében Szerbiának Törökországgal szemben való magartását ellenségesnek mondják és összefüggésbe hozzák a tartalék behívásával. A szerb kormány azonban sokkal inkább becsüli a békét, minsem az országának a macedóniai események által mindenesetre izgatott hangulatától elővigyázatlan lépésre ragadtatná magát. A porta azon finnyes ígérete, hogy a szerb nemzetet elismeri, a népből a legjobb hatást keltette, azonban ez azt reméli, hogy ezen ígéret a közel jövőben megvalósul. A szomszéd állammal szemben való állandó lojális magartása feljogosítja a szerb népet ezen reményre. A legválságosabb időben is hű marad Szerbia ezen magartásához és semminemű osekkel sem adott a szomszédnak és a portának okot a bizalmatlanságra. A tartaléknak újból való részleges behívása évenként ugyanezen időben megtörténni szokott esemény.

Szófia, szeptember 25.

A török diplomáciai biztos a bolgár kormányának a szultán egy Hulin basához intézett iradóját notifikálta, mely a macedóniai üldözések megszüntetésére vonatkozik. A Nevek című kormányorganum határozottan a béke mellett emel szót és kifejti, hogy Bulgáriának háboru esetén való elszigetelése a határnak Bulgáriához intézett jegyzékéből folyik.

Konstantinápoly, szeptember 25.

Üszkühbi konzuli táviratok jelentik, hogy vasárnap és hétfőn a kalánii szorosban nagy bandacsatározás volt, a melyben 70 komitacsit öltek meg és 80-at foglyul ejtettek, továbbá 14 Mannlicher-fegyvert, négy bombát, két dinamittal megrakott öszvért és villamos eszközöket ejtettek zsákmánul. A csapatok részéről négy ember esett el és egy tiszt, valamint tíz katoná megsebesült. Egy 30 löny bandának mely az erri-palánkai kerületben a bolgár határt akarta átlépni, megtagadták az átmenetet miközben egy komitacsit megöltek. Verisoviban a másodosztályú albán redifek kihágásokat követtek el és fenyegetik a lakosságot. E miatt a portánál előterjesztést tettek.

Konstantinápoly, szeptember 25.

A rendőrség értesítette a helybeli Lloyd-ügynökséget, hogy az Aglaja nevű Lloyd-gőzös, mely a tesszáliai vonalon közlekedik, nagy fegyver és dinamitrományt szállít és hogy két bolgár van a hajón. Báró Vukovics, a Lloyd levantei vezérfelügyelője, intézkedni fog a hajónak a Márvány-tengerbe érkezése előtt való megvizsgálásáról.

Konstantinápoly, szeptember 25.

A monasztíri vilajetből érkezett török jelentések szerint Brezbában husz komitacsit két vezetőjükkel megölték és nyolcat megsebeztek. Rikabarban (perlepei kerület) nyolc bizottsági tagot fogtak el. A kasztóriai kerületben levő Gramosban pedig három komitacsit öltek meg és négyet sebeztek meg. Végül Rezenben 13 komitacsit elfogtak. A florinai kerületben 42 komitacsit megadta magát.

Szófia, szeptember 25.

A Hilmi basához intézett irade notifikációjára, mely az üldözések megszüntetésére vonatkozik Macedóniában, Petrov miniszterelnök azt válaszolta, hogy a török javaslatok mindaddig értéktelenek míg Törökország tényleg be nem szűnelt az üldözéseket és le nem fegyverkezik. Az irade, bár szerint, azt a koncessziót is tartalmazza, hogy egyes reformbizottságot küldjenek ki, bolgárok, görögök és románok bevonásával. A bizottság elnöke Hilmi basa volna, székhelye pedig Monasztír.

Bécs, szeptember 25.

A bolgár diplomáciai ügyvivő távirati jegyzéket kapott a török és bolgár kormányok meg egyeztetéséről a macedóniai kérdésben. A jegyzék így szól:

A szultán elfogadta a bolgár kormány javaslatát Macedónia és a drinápolyi vilajet pacifikációja tárgyában s erre elhatározta mind a két részben a lefegyverzést. A szökevény bolgárok visszatérhetnek s általános amnesztiát kapnak. A macedóniai közigazgatás javítására vegyes bizottság fog alakulni, amelynek feladata lesz törvényeket s rendeleteket hozni a vagyonbiztonság, a közlekedés, egészségügy rendezésére.

A bolgár bizottsági tagokat a bolgár exarcho jelöli ki. A bizottság egy bolgár tagja mint előadó lesz a közvetítő a szultán és a bizottság közt.

London, szeptember 25.

Mint a Reuter-ügynökség értesül, O'Connor konstantinápolyi angol nagykövete utasították, hogy jelen se ki a portának, hogy sem Törökország, sem Bulgária nem várhatnak támogatást az angol kor-

mány részéről, ha a már kihirdetett reiorok kerestülvitele elé nyilvánosan vagy titkon akadályokat gördítenek és hogy ezek a reformok az angol kormány nézete szerint az elkerülhetetlen minimumot alkotják, hogy továbbá a reiorok végrehajtására tett intézkedések, tekintettel a helyzet nehézségeire, sajnálatos mértékben elégtelenek voltak és hogy sokkal gyorsabb és hathatósabb intézkedések szükségesebbek azoknál, amelyeket a török hatóságok alkalmaztak. A bolgár kormány ugyanily értelmű nyilatkozatot kapott.

Vihar a Reichsrathban.

Budapest, szeptember 25.

A birodalmi tanács mai ülése folytonos zavarral közt folyt le és a bizonytalanság okozta izgalom délután egy egészen bécsiés botránnyban tört utat magának. Ezenfelül pedig az történt, hogy a hároméves katonák hazabocsátásáról szóló Placcek-féle indítványt elfogadták, ellenben az újoncjavaslat dolga ismét megakadt, mert mikor a botránny tetőpontját érte, a tegnap megállapított közvetítő indítványt visszavonták. Közben meglehetősen zajos jelenetek voltak Daszynski szociáldemokrata képviselő beszédje alatt, aki élesen támadta a császári és különösen Ferenc Ferdinánd trónörökösöt.

Tudósításunk a következő:

Bécs, szeptember 25.

Azok a tárgyalások, amelyek az ifju-csehekkel sürgős indítványuk visszavonása céljából ma délelőtt is továbbfolytak, nem vezettek eredményre. A német néppárt és a német haladópartiak nem voltak ugyanis hajlandók megszavazni Placcek sürgősségi indítványát, amely a hároméves katonák szabadbocsátását követeli. A Reichsrath mai ülése a bizonytalanság következtében nagy izgatottság közepette nyílt meg. Még az ülésteremben is próbálták egymást kapartálni az ellenfelek. A forraságok elintézése után nyomban sorra került a sürgősségi indítvány s a nagynémet Iro Choccol együtt megszavazta azt.

Nagy lett erre a láрма a németek padjain.

— Szégyeljétek magatokat, — kiáltották át a nagynémeteknek — hogy a csehekkel szavaztok! A nagynémetek hevesen gesztikulálva kiabáltak vissza:

— Az a szegény, hogy ilyen népszerű és a nép érdekében fekvő indítványt nem szavaztok meg!

Az elnök feltette a kérdést és Placcek indítvány mellett szavaztak még a keresztény-szocialisták is, csak a német néppárt és a német haladó-párt volt ellene.

Igy a hároméves katonák szabadbocsátását követelő sürgős indítvány megkapta a kétharmad szótöbbséget s ennek következtében érdemleges tárgyalás alá került. A német pártok abban állapodtak meg, hogy a tárgyalás során vissza fogják vonni azt a javaslatukat, amelyet a lengyelek és a feudális nemesség egyetértésével s a kormány előzetes hozzájárulásával voltak benyújtandók, ellenben a kormány a felemelt létszám esetleges behívásáról szóló passzust eljeli.

Az ülés következőleg folyt le:

A beérkezett iratok közt, melyeknek a felolvasása nagy időt vesz igénybe, van többek közt a német néppárt indítványa a Magyarországhoz való eddigi gazdasági viszonyt illető intézkedésekre vonatkozólag. Így jelezen: az autonóm vámtárisa elkészítését és az Osztrák-Magyar Bank eddigi alakjának megváltoztatását előző előkészületeket illetőleg.

Fernerstorfer utalva a miniszterelnök beszédének Magyarországnak a hadsereg kérdésében való bizonyos követeléseit illető passzusára, interpellál, hogy vajjon melyek azon követelések, amelyeket a kormány megengedhetőknek és vitathatónak tekint és melyek voltak a rugók, melyek arra késztették a kormányt, hogy egyetértésen a magyar pártok követeléseivel. Fernerstorfer további interpellációja Djevadet bég volt török nagykövetségi orvosnak Ausztriából való kiutasítására vonatkozik. Az interpellációban utalással a török nagykövetségen előfordult ismeretes eseményekre, azt kérdi, hogyan igazolható egy külföldi kiutasítása, aki, amidőn a tetteges becsületsértést elkövette, exterritoriális helyen volt és Ausztriában különben semmit sem követett el.

Beérkezett továbbá Klewein és társai indítványa, mely szarított boritörkölyre, gabonára, lisztre és egyéb őrlési termékekre kivetendő átmeneti illetékekről szól, amennyiben az illető áruk Magyarországról hozatnak be, mert egy átmeneti illetéknek osztrák cukorra való egyoldalú kivétele az osztrák mezőgazdaságot és ipart érzékenyen sértené és úgy tezik, mintha a vám- és kereskedelmi egyezményt átírták volna.

A beérkezett iratok felolvasása után a ház folytatja a harmadévesek visszatartására vonatkozó rendelkezések visszavonását tárgyaló sürgősségi indítványok tárgyalását. Miután még Iro és Ohoe képviselők kijelentették, hogy csatlakoznak Placcek indítványához, Placcek indítványát a megkívánt kétharmad szótöbbséggel elfogadták.

Az érdemleges tárgyalás során elsőnek Daszynski szól körülbelül két órány keresztül. Egyebek közt ezeket mondja:

Minden tisztelet a császár személyének. Egészen távol áll tőlem, hogy az öreg urat személyében támadjam. Nem is akarok az uralkodó személyes viszonyaival foglalkozni, de mégis hogyan lehetséges azt mondani a huszadik században, hogy összes érdekeinket, ideáljainkat, történetünket egy emberhez kapcsoljuk? Hiszen még ha minden erénnyel ékes is az uralkodó személye még akkor is halandó ő is és semmi okunk sincs eddig akár a leghalványabb reményt is fűzni utódjának személyéhez. Gróf Vetter elnök kéri a szónokot, hogy a koronát ne vonja bele a vitába.

Felkiáltások a szoc áldemokraták padjain: Hiszen már a trónörökösről beszél!

Eldersch: Akiről reméljük, hogy a koronát nem fogja elérni!

Daszynski: A trónörökösnek egyelőre nincs korona a feén és nekem nem lehet megítálni, hogy azt a politikát, amelyet neki az utóbbi időben folytatni megtétetik, itt olyan hangon, amelyet én tisztességesnek tartok, bíráljam, olyan hosszasan, amint nekem tetszik. Azt hiszem, a jövő árnyéka előrevetődik és ez az árnyék sokakat nyugtalanít, akiknek szemük van, hogy lássanak és süllők hogy halljanak. Honnan eredtek a klerikalizmus szemtelensége? A trónörökös nyilatkozataiból, aki báran — ezt elismerem — keztyűt dobott az egész, szabadellen gondolkodó népek és egészen a legfeketébb reakcióhoz csatlakozott (Schummeier: Hanem az apánaget elöladja a vörösektől is!) aki táviratokat küldött azoknak a rongyos újságíróknak, akik a klerikalitásokat folytatták. A császár személyéhez akarják fűzni a népek életét a burzsoák. Micsoda szociális törvény az, amely olyan programot állapít meg, amely egyetlen ember mulandó szervezetében testesül meg? Vajjon olyan egységes volt-e ez az egységiség, hogy programmá válhatott? Nincs-e mögöttünk a Bach-éle rendőrállam tizenegy esztendeje? Nem láttuk-e a nem is nagyon rég multban Magyarországon a bitófák sokaságát? Nem láttuk-e a vértürdöket Bécs, Prága és Lemberg utcáin? Nem láttuk-e azután az alkotmányformáknak egész mintagyűteményét? Először autonóm, aztán klerikalit, végül dualisztikus. A dinasztának tisztelet: De ha egy cselzövő besugárai képek a népek politikai jogait elnyomni, akkor a politikai pártok hamarosan érezni fogják a politikai és szociális haláluk közeledését.

A törvényhozás termében csak a burhár-csoceolék szava hallatszik, de a nép nyomorának jajsza itt süket füleket talál. A hadügyminiszter parancsára összehívták a Reichsrathot, hogy 12.600 fiatal ember minden pillanatban készen álljon a bevonulásra. De a sorsuk felől nem mi döntünk, hanem a második államfel parlamentje. Nem gyönyörűség dolog, hogy a mi fiaink felett nem a mi parlamentünk rendelkezik, hanem a budapesti nacionalisták? Micsoda frivol játék az, hogy Budapest a császár nevében az egyik miniszter a rendes újonclétszám megszavazását kéri, ideát pedig ugyanazon császár nevében más törvényjavaslatot nyújtanak be, véreink, polgártársaink rovására s a közösség kijátszásával. Ez a mi megaláztatásunk Magyarországról elölt.

A dualizmust ránk erőszakolták, noha sohasem kellett nekünk s nem felett meg létérdekeinknek. Fel kell robbantani a dualizmust, annál inkább, mentül jobban erősbödik Magyarországot, mert a magyarok folyvást kihívóbban viselkednek a korona és parlament iránt. Egyre erősebb válik az a meggyőződés, hogy becsületes kereskedelmi szerződés sokkal jobb reánk nézve, mint a gazdasági közösség Csak kiabálnak a fekete-sárga színhözök, ahogy kiér a torkukon. Kossuth, Barabás, Apponyi nem ijednek meg, mert ők jobban bírnak kiabálni, még pedig nem az udvar parancsára, hanem annak ellenére. Azok egyszer a dualizmus fenntartásáért kiabálnak, de ugyanakkor a cukorra felállítják a közbüös vámsorompokat.

Bábok ülnek a miniszteri székekben, a kamarilla pojacái. Jellemző, hogy az öreg Welsersheimb szégyel beszélni. A moloch parancsol, Koberer parirroz. A miniszterelnök nem is tudja, mikor fogja összehívni a parlamentet. A hadparancs miatt azonban össze kellett hívni, amelyet a kamarilla cselzövői szövegeztek.

Eldersch: Báró Beck! Daszynski után Skene (morva nagybirtokos) beszélt, akit azzal bíztak meg, hogy a tegnap megállapított formulát,

melynél fogva a Reichsrath most csak a rendes ujonc-létszámot szavazza meg, előadja Skene azt indítványozza, hogy a javaslat sürgősségét kimondó határozathoz egy törvényjavaslatot csatoljanak, mely a kormányknak csak a rendes, illetve csak a mult évben megszavazott kontingenst ajánlja meg, egyebekben pedig utasítja a kormányt, hogy az esetre, ha újabb ujoncokat akarva követelni, ismét a törvényhozáshoz kell fordulnia.

Choc és Ofner ez ellen nyilatkoztak, mert ez egész különálló indítványt képez, mely nem tárgyalható pótdöntvényképpen a sürgősségi indítványokkal egyidejűleg és óvják a házat az ilyen műprejudiciumból.

Ezután az **elnök** megszakitja az ülést.

Erre az adott okot, hogy a Skene-féle indítvány megszavazásához szükséges kétharmad többség nem látszik biztosnak. Tehát újabb pühatározásoknak és kapacitásoknak kellett ebben a kérdésben is megindulnia. Ezért kiáltották a radikálisok gunyosan:

— A kormány megint tehénvásárlásba fogott!

Az ülést 3 óra 25 percek után feloldják. Gróf **Vetter** elnök kijelenti, hogy a házszabály szerint a közönséges indítványoknál minden pótdöntvény megengedhető. Nézte ezért tehát sürgősségi indítványok esetében is, melyek érdemlegesen tárgyalhatók, tehát pótdöntvények. Tehát fölteszi a kérdést (Nagy zaj) a cseh-radikálisok és a nagynemzetek pártján, különösen hevesen tiltakoznak **Schalk** és **Choc** képviselő, valamint a többi nem pártok tagjai ezen magyarázat ellen.) Ezek után hosszú házszabályvita fejlődik, melynek során mindenekelőtt **Prade** képviselő az elnök elhangzottjejtését vitatja, megjegyzevén, hogy minden a tárgyalás érdemelő összefüggésben nem álló indítvány, jelesen az ez esetben beadott, külön házszabályszerű elbánszt igényel. **Pernstorfer** és **Wolf** képviselők ugyancsak a házszabály értelmével és szavaival ellenkező magyarázása ellen nyilatkoznak és óvják a házat az ilyen mű gyakorlatiától. Az elnök Schücker képviselőnek adja a szót. (Tiltakozás a szociáldemokraták és cseh radikálisok részéről. **Fresl** képviselő füttyöt egy jelzőtűt. Több képviselő az elnöki emelvény felé igyekszik.) **Schücker** beszélni akar, azonban az elnök többszöri csöngetése dacára sem halgatják meg és kijelenti, hogy csak akkor fog beszélni, ha csend lesz. Eközben az elnököt is **leszamarazzák**.

Az elnök még egyszer megadja a szót Schücker képviselőnek, aki azonban a folytonos zajban nem él a szólás jogával. Ezután **Skene** képviselő beszél és azt mondja, hogy nem láthatja előre, hogy indítványa, mely megfelel a ház többsége intencióinak és a lakosság óhajainak, egy formahiba miatt ilyen ellentétlással fog találkozni. Tekintettel a ház izgatottságára, indítványát visszavonja.

Daszynski, aki a szociáldemokrata párt sürgős indítványát, mely a két éves sor- és nyolc éves tartalékos szolgálati kötelezettségre vonatkozik, szintén pótdöntvényként jelentette be a Placck-féle határozati javaslatához, ezt az indítványt szintén visszavonja.

Choc újból tiltakozik ama makacság ellen, melylyel az elnök enunciaciójához ragaszkodik. **Schalk** konstatálja, hogy az ügyrendnek az felel meg, hogy az elnök kétséges esetekben kérdeze meg a házat. Végre helyreáll a nyugalom és **Schücker** képviselő, aki a Placck féle sürgős indítvány folytatolagos tárgyalásánál szöhoz jut, megkezdheti beszédét. A szónok kifejti, hogy nem lehet megengedni, hogy az osztrák törvényhozást a hadügyi kérdések tekintetében függővé tegyék Magyarországtól. A magyar országgyűlésen történtek egyenesen **gyaladatosok**. Ami ott történik, az egyszerűen **primaság**, melyet nem lehet eléggé élesen elítélni. (Helyeslés balról.) Mi üdvözöljük a hadiparancsot, mert abban a legfőbb hadárnak a hadsereggel szemben kifejezett akaratnyilvánítást látjuk. De óhajunk azt is, hogy a korona ne adjon helyet habozásnak. (Élénk tetszés a baloldalon.) S ettől tartanunk kell, ha a magyarországi sovinszta törekvések teljesedése mennek. Az áldozatot, amelyet az ujoncok megszavazásával a lakosságra róttunk, meghoztuk, mert tudatában vagyunk annak, hogy egy erős hadseregben a **birodalmi esime** a maga legtisztább értelmében jut kifejezésre. A szónok tiltakozik a hadügyi kormányzatnak a harmadévesek visszatartására vonatkozó rendelete ellen és elítéli a cseh obstrukciót, mely megkötöi a parlament kezét és mely miatt a lakosságnak nem lehet megadni, amit kíván. Mi Skene indítványa mellett szavazunk volna, ha a házszabályokkal összeegyeztethető formát adtak volna neki, mert azt foglalja magában, amit valamennyien óhajunk. Meg akarjuk szavazni a kormányknak az ujoncokat, akikre szükség van, vagyis 59.000 embert, úgy mint a mult évben, mert nagyknak és hatalmasnak akarjuk tudni az államot. De sohasem fogjuk megengedni, hogy ez oly formában történjék, amelynek ólja, hogy benünket falhoz szorítson. (Tetszés a baloldalon.)

Lupul a románok klubja nevében a következő kijelentést teszi: Attól a rendíthetetlen meggyőződéstől áthatva, hogy a birodalom hatalmi állását annak érdekében, valamint az egyes királyságok és országok érdekében is mindig és mindenkor rendületlenül lenni kell tartani és hogy tekintettel az utóbbi idők sajnálatos eseményeire, melyek csak arra alkalmasak, hogy ezt a hatalmi állást alássák, ennek megszüldését és megerősítését nem szabad figyelmen kívül hagyni, a románok klubja kijelenti, hogy hozzájárul minden törvényes intézkedéshez, mely e célra vezet és ellene szegül minden oly lépésnek, mely a birodalom hatalmi állását megrendíthetné. Ily értelemben fog a román klub a szavazásnál is eljárni. Ez alkalommal a román klub köszönetét fejezi ki a kormányknak nyilatkozatáért, hogy a véderő kipróbált intézkedéseire ragaszkodik és sohasem fog lemondani azokról a jogokról és jogosítványokról, amelyek a legfőbb hadurnak az alkotmány értelmében fenntartottak, valamint azért az ígértéért, hogy a hadsereg közös és egységes fog maradni, mint erős hatalom a monárkia védelmére minden ellenséggel szemben. (Élénk tetszés.)

A vitát ezután berekesztették és vezérszónokká **Wotyt** (contra) és **Forst** (pro) választották meg.

Wolf utal a magyar válságra és kijelenti, hogy közelebb volna a német pártoknak a mostani kedvező pillanatot a német nép érdekében kihasználni és az **El Magyarország** követeléshez ragaszkodni. Mi, ugymond, bizonyos körülmények közt a birodalom szövetségképessége érdekében a hadsereg közönségét akarjuk, de akarjuk a **perszonális-uniót**. Hangsúlyozza, hogy Ausztria üdve a Magyarországtól való vámügyi elválasban és a **német birodalommal való vámuunóban** van. Kívánja ezért, hogy a kormány ebben az irányban tegye meg a megfelelő előkészületeket.

Forst azt mondja, hogy a Reichsrath egybehívása nem azért történt, hogy az ujoncokat akadálytalanul besorozhassák, hanem hogy lehetőséget nyújtson a miniszterelnöknek, hogy, mint az osztrák népek generalissimusa, a magyaroknak odadörögje a „Quos ego”-t. Világos, hogy a fennálló konfliktust a hadiparancs és a manifesztum, különösen pedig a miniszterelnök beszéde meg nem oldotta. A **magyar kemény nyakú nép** és nem várható, hogy a megkezdett utról le fognak térni. A szónok a gazdasági dualizmussal foglalkozik és megjegyzi, hogy bár a gazdasági közönség fenntartására nagy áldozatot hoztunk, kétségtelen, hogy ez a közönség rövidebb vagy hosszabb időn belül megszűnik. Magyarországon évek óta aknát ásunk a politikai dualizmus ellen. Magyarország, mely a külpolitika terén a mi költségünkre máris a primhegedűt játszza, a véderőt is magához akarja ragadni. Ha a magyarok csak arra törekednének, hogy a hadsereggel germanizáló célokra való visszaélések ellen küzdjenek, úgy ez a törekvés szimpatikus volna elötünk. A magyaroktól azonban távol áll az összes osztrák népek nemzeti érzelmeinek figyelembevétele és kímélése. Tekintettel a magyarországi eseményekre, szükséges a monárkia minden erejét összeszedni és Ausztria népei részére torlaszt emelni, hogy minden veszedelemmel szembe szálljunk. Szükséges mindazoknak egyesülése, akiknek gazdasági érdekei egy boldog és erőteljes Ausztriához fűződnek. A viszonyok javulásának akadályai azonban a Koerber-kabinet, mely nem egyéb, mint a győzedelmes német obstrukció inkarnációja. (Tetszés és taps a csehek padján.)

A tárgyaást ezután félbeszakították és a ház hozzájárulásával megejtik a napirenden levő pótválasztásokat, **Choc** és társai sürgős indítványt nyújtanak be, hogy a Bécsben lévő cseh nemzetiségű tanoncok részére Bécs összes kerületeiben cseh tan nyelvű nyilvános népiskolákat és ipari szaktanfolyamokat állítsanak fel. A legközelebbi ülés holnap délelőtt 11 órakor lesz.

Bécs, szeptember 25.

A parlamenti helyzet épp oly bonyolult, mint volt eddig. Az sincs biztosítva, hogy nem lesz-e obstrukció az ujonc-javaslat ellen. A radikális csehek hallani se akarnak kompromisszumról. A kormány azzal fenyegetőzik, hogy elhalasztja a cseh tartománygyűlést és együtt tartja a Reichsrathot, ha a csehek kimondják az obstrukciót.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 30-án új előfizetési nyílás a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Az idők szeszélyesek, kiszámíthatatlanok; mint a vak sors, amely balsorsással és szerencsével, csapással és áldással, fekete és fehér golyóssal labdázik s azt veri a fejünkhöz, ami éppen tetszik neki. Nincs a tréfájában semmi józan morál, semmi becsületes komolyság, amivel akár a nemzetek, akár az egyes leszámolhatnának és ami elé oda lehetne tartani pajzsunk az érdemet, a tisztességet, a büntelen mutat, hogy föl-fogja a gyászt és az igazságtalan sérelmet. Az idő várandós. A ma megszűli a holnapot, de a tömegek és az atomok történetében egyformán bizonytalanul még a legközelebbi jövőndő is. Következni se lehet rá a tisztas öreg logikával, ami arra a sorsra jutott, amely a tönkrement bolton, licitálják. Nem ér semmit, mert ur lett a következtelenség. És az idő nagy és fontos, olyasfajta, mint a Szilveszter-estéje. Azért viraszt benne ébren mindenki, aki nemcsak a maga körének él, hanem kivessi a részét a tömegek életéből is, mert következik valami. Talán katasztrófa, talán válságok mindenfelé, talán feloldulás — vagy talán csend és békeség lesz az, ami kifejeződik a zürzavarból, abból az általános, világgrázsoló forrásból, ami a politika, a társadalom, a való élet, a művészet, az adás-vevés üstjeiben susztorog, hogy valami aztán majd legyen belőle.

Valami új, ami még rébusz, fura vonalak megrajzolt kuszáké, titkos írás, amivel a beláthatatlanság öröktől való diplomáciaja levelez... Valami sejtés...

A ma különös, új motívumából olyan holnap épül ki, ami meglepetésszámba megy mindenképpen. Ezt várja a világ és lesi, lesi mohón még az is, aki csak az ösztönével gondolkodik, mint ahogy a finom idegzetű állat csak érzi, de nem érti a vihart. A tömegben látjuk a sejtést, mintha az égre nézne s napsugarat vagy villámot várna. És fokozottabb mértékben megnyilatkozik a lázas, szorongó érdeklődés az intellektus minden szemér iránt, ami a holnap valóságából való. Valóságos szomjas, éhes rajongás, ami körülöttük forrong s ebben a lázas, kétes, borotvaélen táncoló átmeneti korban, a ma ilyen válságos stádiumában érezzük igazán, hogy mi vagyunk az igazi jó barát, a korlát, amihez megtámaszkodhatik az ingadozás, a mértőldmütató, ami az utat jelzi a tájékozatlannak és a világitó-torony is, mert mi vagyunk az összességű a nagy közvéleménynek, ami a mi retortáinkon keresztül tisztára szürve kerül újra a publikum elé. És lesz belőle tükör, amin át pillantás esik még az ismeretlenbe is, bele a jövőndőbe, a kétségbe, bele minden válságok összevisszaságába, mivelhogy mi vagyunk az összességű...

Mi: az újság.

Mert az újság nem itt csinálódik meg a redakcióban és nem estétől hajnalig, hanem künn a világban, óceántól-óceánig és csinálja a mult, a jelen és a jövőndő. A történelem az apja s a történelem a gyermeke, ami a méhéből születik meg s az újság nem papiroslap, hanem lélegztévele és szívverése a kornak. Hamisítatlan, becsületes tanu a maga tisztessége révén s faktor az idő kormánykereké mellett azzal a hatalommal, amelyet a közvélemény mérhetetlen ereje ad neki.

Mi, akik egy csoportban aláírjuk ezt a pár sort, annak a hatalomnak köszönjük a létezésünket, amelylyel karjaiba fogott az a nagy publikum, amely megértette a szándékainkat s rokonszenvrel lehetővé tette számunkra azt, hogy magunkat senkinek ki nem szolgáltatva szolgáljuk az ideált, a minden embert egyformán magához üelő, minden ember felett egyforma igazsággal itélkező liberalizmust. A mindenképpen nagyobb hatalom, a közvélemény, tette lehetővé számunkra azt, hogy lefelé és fölfelé egyformán függetlenül verekedjünk az igazunkért

a köz érdekében s a publikum megítélő nagy szimpátiájának köszönjük azt, hogy most már nyolc esztendő óta sulya és beose van a szavunknak, mert mögötte áll a tisztos magyar liberalizmus, ami jóllát azért, hogy ami szót mondunk, jól van mondva.

Attól a programtól, amit voltaképpen a modern Magyarország közvéleménye diktált nekünk, nem térünk el egy pillanatra se s kérjük mindazokat, akiknek nem mindegy a jövőendő Magyarország sorsa, hogy támogassanak bennünket az utunkon továbbra is.

A Budapesti Napló szerkesztősége.

HIREK

Uj tribün.

Azt mondják, hogy nincs pénz. Azt mondják, hogy szegény az ország, hogy nem telik a legfontosabb dolgokra, hogy a szegény tanítók helyzetén nem lehet segíteni. Azt mondják, hogy pusztulunk, veszünk, hogy nagy üzletek, régi cégek mennek tönkre, hogy mesteremberek nem kapnak munkát s hogy a nagy gyárakban lassanként sztrájkolni fog a kizsákmányolt, kihasznált személyzet.

Hazudnak mind, akik ezeket mondják! Ámitás, siránkozás az egész, mert Magyarország gazdag és hatalmas, a világ minden tengerén árukat hordoznak hajóink, gyarmati piacaink gazdagon jövedelmeznek, gyárainkban egy pillanatra sem szünetel a munka és minden magyar parasztnak legalább egy héten egyszer csirke fő fazekában.

Bizonyítékot kérnek, hogy ez így van-e? Minden Demosthenesnél szebben beszél a tett, minden írott bizonyítéknál többet mond a tény. Uj tribünt építenek a budapesti lóversenypálya kétkoronás helyén s az új tribün előre megszabott ára: százhuszezer korona!

Százhuszezer korona telik Magyarországon lóversenytörzshöz, egy hasznontalan, luxudologra, mely csak azt segíti elő, hogy a lóversenyter látogatói, kik a saját és mások pénzét vesztik el, ezt kellemesebb és kényelmesebb helyen tehessek. Százhuszezer korona a mi hazánkban, ahol a lakosság túnyomó részének százhusz krajcárja, vagy százhusz fillére sincs, ami adósságmentesen az övé! Az ország lázong, nyomorúság, gyász, megaláztatás sir mindenfelől, szegényes szolgai állásokra ezren pályáznak, büzhödt lakásokban munkás, napszámosemberek tizen, tizenötön alszanak; boldog az, akinek legalább ebédre telik s azontul koplal egész nap — és a lóverseny-egyesület százhuszezer koronáért új tribünt épített. Tudjuk nagyon jól, hogy szavunk elhaló szózat a pusztában, hogy irhatunk, beszélhetünk, a Magyar Lovaregylet autonóm, hatalmas testület tagjai csak mosolyognak ezeket olvasván, de mégsem hagyhatjuk ezeket építkezést azok nélkül. Kell, hogy évtizedek vagy évszázadok multával legyen legalább egy kis újság, néhány fekete sor, amely bizonyítja, hogy az az ország, mely százhuszezer koronáért lóverseny-tribünt épített, koldus, szegény, megalázott, nyomorogó volt s hogy mi a lakosság inséggel küzdött s a nyugodtnak látszó felszín alatt lázas forrongások áramlottak tova, a nagy urak, a született törvényhozők, mágnások, a nemzet eliei alatt törődtek, hogy egy népszegényítő, erőt és javakat rabló szerencsejátékot támogassanak. Tanulságnak ez is érdekes lesz!

P.

Budapest, szeptember 25.

— **Személyi hírek.** Dumba osztrák-magyar követ szabadágáról visszatért Belgrádba és átvette hivatalát — **Vértessy Kálmán** miniszteri tanácsos, a kereskedelemügyi minisztérium előlki osztályának főnöke szabadágáról visszatért s hivatalát dr. **Lersch Vilmos** miniszteri osztálytanácsosól ismét átvette. — **Dr. Erődi Béla** budapesti tankerületi főigazgató **Fiuméből**, hol mint miniszteri tanácsos az érettségi vizsgálatokon előlélt a visszaérkezett a fővárosba.

— **A király nevenapja.** A király nevenapját október 4-én, vasárnap a szokásos ünnepek között üli meg a hivatalos világ és a főváros közönsége. A főistentisztelet délelőtti 10 órakor lesz a budavári koronázó Mátyás-templomban, ahol megjelennek az állami és katonai hatóságok fejei. A főistentiszteleten **Yaszary Kolos** bíboros hercegprímás pontifikál, aki az ünnepi alkalomból diszebedet ad budavári palotájában. A budai **Ferenc József-intézetben** dr. **Demeckzy Mihály** kormányzó rendez ifjúsági ünnepet, amelyet diszlokoma fog befejezni. — **A főváros katolikus templomaiban** a király nevenapján hálaadó istentiszteleteket tartanak, melyeken résztvesz a tanuló ifjuság.

— **Az orosz trónörökös házasodik.** Párisból jelentik, hogy ottani diplomáciai körök értesülése szerint **György** nagyherceg orosz trónörökös eljegyezte **Cecilia** mecklenburg-schwerini hercegnőt, **Frigyes Ferenc** mecklenburg-schwerini uralkodó nagyherceg húgát. A menyasszony teljes neve **Cecilia Augusta Mária** és 1886. szeptember 20-án született. A hercegnő néneje **Keresztély** dán királyi herceg felesége. A párisi forrás szerint az esküvő még ezen a héten meg fog történni a legnagyobb csónadban Cannesban a Wenden villában. A cárt nagybátyja, **Nikolajevics** Mihály nagyherceg képviseli az esküvőn.

— **Máramarosi udvari vadászatok.** **József Ágost** főherceg most tért vissza néhány napi máramarosi vadászatáról, amelyen a főherceg kíséretében **Augusta** főhercegnő, **Konrád** bajor herceg, a főhercegnő fivére és **Libits Adolf** udvari tanácsos vettek részt. A vadászlásróság e hó 16-án érkezett **Gyertyánligetre**, melynek határában a főhercegnék **Lászlóherceg** és **Kázmértanyán** vannak vadászokastélyai. A vadászat eredménye rendkívül jó volt; összesen 12 szarvasbika került terükre, amelyek közül egy rendkívül erős példányt, egy tizenhatos **József Ágost** főherceg ejtett le s ez az ősi agancskiallításban Budapestre látható lesz; azonkívül két szarvas súlyosan megsebesítve utánkeresésre maradt melyeknek egyike **Augusta** főhercegnőé. Az utolsó napon különösen sikeres volt a vadász; az este tartott cserkésznél **Augusta** főhercegnő, akit ez alkalommal egy erdőőrön kívül **Libits** udvari tanácsos kísért, gyönyörű nagy fekete medvét lőtt. A fenséges asszonynak e ritkaságszámba menő vadászzerensége annál jelentősebb, mert a cserkészés a jelele bosszu utak s rendkívül meredékségek folytán roppant fáradsággal jár. A király ó felsége a rendkívüli vadászikerről hírt nyervén, táviratilag gratulál a fenséges asszonynak. Ugyancsak az estl cserkésznél **József Ágost** főherceg és **Konrád** herceg is egy-egy medvét lőttek. A vadászatoknál **Tomcsányi Gusztáv** erdőigazgató, **Czikus György** erdőmester és **Lánczy Antal** főerdész voltak a fenséges vendégek mellett. A főhercegi pár a vadászatok után **Gyertyánliget**ről báró **Rosner Ervin** főispán négyesfogánál érkezett **Nagy-Bocskóra** s onnan vasuton utaztak el. **Máramarosszigeten** báró **Rosner** főispán tisztelettel a vasuti pályaházban a főhercegi pár előtt. A főherceg melegezással s örömmel emlékezett meg a máramarosi vadászatokról. **József Ágost** főherceg és neje, **Augusta** főhercegnő a vadásztrofeumokl tegnap **Nagyatpolcsányba** érkeztek, míg **Konrád** bajor herceg **Gödöllőre** utazott, ahol mint királyunk vendége folytatja a vadászatot.

— **Az orosz külügyminiszter utja.** **Pétervárról** jelentik, hogy **Lamsdorff** külügyminiszter ma délután **Kütlődre** utazott.

— **Az orosz főkonzul szabadsága.** A budapesti orosz főkonzul, **Órgórti Csusani Coniacioneri**, ma többheti szabadságra **Olaszországba** utazott. Távolléte alatt a konzulatus ügyeit **Chiaramonte Bordonaro A.**, követségi atásé intézi.

— **Rákóczi emléke.** **Marosvásárhelyen** a város vezető köreiben mozgalom indult meg az iránt, hogy a székely nép is állítson szobrot **Rákóczi**nak. A cél elérésére már bizottság is alakult, melynek védnökeiül a város két képviselőjét, **Bedőházy Jánost** és **Sebess** Dénest kéri fel. **Marosvásárhely** városa e hó végén tartandó közgyűlésére tüzte ki a szobor-úgyot, amely alkalommal nagyobb összeget fognak megszavazni a bazafias terv megvalósítására.

Győr városa vasárnap **Rákóczi-ünnepet** rendez. A város díszközgyűlésén, amelyet ez alkalommal **Wenezs Jenő** helyettespolgármester mondja a diszebedet. A tanács má üléséből azt a javaslatot terjeszt a díszközgyűlés elé, hogy készíttesse el **Mányoky Ádám Rákóczi** képeinek másolatát a közgyűlési terem számára, továbbá tegyen 500 koronás **Rákóczi**-alapítványt a tanulók megjutalmazására és hogy **Győr** legnagyobb és legszebb jövőjü terét nevezze el **Rákóczi**-térnek. A főistentisztelet a bencések templomában lesz. A többi felekezeti templomaiban tartandó istentiszteleteken is képviselve lesz a város tisztikara.

— **A nemzetközi tüzoltó-kongresszus.** A jövő évben Budapestre tartandó nemzetközi tüzoltó kongresszus nagyon népszerűt igériké. Az alsóházak már megalakultak, s az elnökség a jövő hó közepén

tartja gyűlését saját helyiségében. Ez alkalommal tesznek jelentést az egyes albizottságok eddigi működésükről.

— **Október hatodika.** Az egyetemi hallgatók október hatodikán matiné akarnak rendezni. Egy küldöttségük ma arra kérte a polgármestert, engedje meg, hogy a matiné a Vigadóban tarthassák meg. A polgármester megígérte, hogy a Vigadót átengedi.

— **A szegény nem való az egyetemre.** A legjobb fellogás, a legeslegfrissebb tétel, ki hirdeti? Talán valami kiskoru magánelme, valami elvakult ficsor, aki gögösen csap a pénzés tárcájára, s helyőkr vágja oda a koldus ivadéknak: — Félre innen, ide csak ur való!... Nem, ez a korszakalkotó, jelentős tan az egyetem hajlékában, a legfőbb méltóság, a rektor ajkáról hangzott el ma.

— **Aki szegény, az ne jöjjön az egyetemre!**

Igy szolt volna a hallhatatlan mondás. Az ember azt hinné, hogy álmodik, mikor ezt a szép szót újra meg újra elolvassa nyomtatásban egy esti lap hasábján. — A szegény egyetemi hallgatóknak sok száz főből álló csapata verődött ma össze az egyetemen egy tömegbe, hogy együttes erővel csináljon valamit a tandija dolgában. Az idén újabb rendet hirdettek ki az ifjuságnak. Hogy a tandijmentesség kérdését gyorsan, gyökeresen intézik el, nehogy sokáig kétségben maradjanak a kérelmezők. Aki megkapja a tandijmentességet, az megkapja, aki nem kapja meg, az nem kapja meg. De legalább tiszta lesz a helyzet. Hát az új rend mellett is megtörtént, hogy sokan kimaradtak a tandijmentesség örömeiből, akik pedig érdemesek lettek volna rá és hogy rohamosan közeledik a tandijfizetés terminusa, egyre jobban kétségbeestek a pénztelen ifjak. Ma összesereglettek, hogy tanácskozzanak. Valamelyik tanterembe akartak vonulni, de az egyetemi hatóságoktól nem kaptak termet. Akkor az előcsarnokban gyűléstettek s a tanácskozás eredményeképpen kivételmentes ment a rektorhoz, **Heinrich Gusztáv**hoz, megint csak azzal a kérésrel, hogy járjon közben a minisztériumban a szegény egyetemi ifjak érdekében. A rektor megígérte a közbenjárást, de csak egy súlyos kijelentés után.

— **Aki szegény, az ne jöjjön az egyetemre!**

Ki lehet-e találni, rá lehet-e fogni az egyetemi tanári kar idei első professzorára az ilyen súlyos szavakat? Jó volna, ha áfólat jönné rá. De ha igaz, hogyan értsük meg, hogyan kezeljük? Hát már az egyetem is az az ország, ahová a vagyon az utlevél s határán, mint talomfia áll a szegénység! Egy szabály lehetséges csak. Hogy aki nem való az egyetemre, azt ne segítsék oda a tandijmentesséssel, de aki oda való, azt nem lehet kizárni azon az okon, hogy üres a bugyellárisa. Soha abból baj nem származhatik egy országra, ha az ifjusága tanul. Verseny az mindig volt minden téren, aki tanult, nem rossz fegyverrel megy bele az élet harcába. — A sorsukért aggódó egyetemi ifjak délután az egyetem falain kívül újra gyűlést tartottak, amelyen megállapodtak, hogy megvárják a rektori közbenjárás eredményét és ha ez nem lesz kielégítő, a miniszterhez folyamodnak. A gyűlésen egyébként sok más reform is szóba került. Kikelték az ifjusági egyesületek és az egyetemi könyvtár anomáliái ellen és hangoztatták a tanítás szabályozásának a szükségességét.

— **A honvédelmi miniszter kegyelme.** A pécsi honvéddapród-iskolából a tavasszal több növendéket eltávolítottak, mert a **Gotterhalte** nem akarták március 15-ikén énekelni. Az eset nagy port vert fel országszerte és mindenütt nagy megbortránkozásal fogadták. **Nessi Pál** országgyűlési képviselő interpelláció alakjában szóvá tette az esetet a képviselőházban is és akkor több viharos ülésre adott alkalmat báró **Fejérváry Géza** volt honvédelmi miniszter válasza, ki lándzsát tört a **Gotterhalte** mellett és helyben hagyta a szigorú ítéletet. A kis hadapródokat, akik már az utolsó éveiket töltötték az iskolában, katonai kíséret mellett szüleikhez szállították és aztán lassanként felébebe mentek. Most, hogy a katonaiskolákban a tanév ismét megnyílik, a kitaszított kadétkot kérvényt nyújtottak be a honvédelmi minisztériumhoz. Elmondották benne, hogy lehet azért valaki jó katona, ha jó hazafi, de ha most elzárják előlük az utat az elől, amikre egész fiatalágukat, ambíciójukat, tanulmányukat szenteltek, ugy a legsúlyosabb helyzetbe sodorják szüleikkel együtt. **Kolováry Dezső** honvédelmi miniszter megballgatta a kis kadétkot kérelmét és — mint egy könyomatok jelenli — megengedte, hogy a pécsi hadapródiskolába újól felvehessék őket.

— **Feszty Béla állapota.** **Feszty Béla** országgyűlési képviselő, aki tegnap öngyilkossági szándékkal négyezer magára lőtt, a Rókus-kórházba felekkiz. Állapotaiban allig állott be javulás s mivel egyik lővés tüdejét érte, a beteget erős tüdővérzés fogta el. A nagybeteg képviselőt állandóan sokan látogatják, barátai és ismerősei közül, de az orvosok nem eresztettek hozzá senkit.

— **A cár kíséréte.** A cár Itáliába indul látogatába. Persze szép nagyuri kíséretet visz magával. Sok udvari méltóságot, nagy muszka katonákat, egy sereg lakáját, szakácsot, kukkát, mind-ezeken kívül azonban még ötszáz detektív is elkíséri a látogatába a cárt. Ilyen apparátussal egy uralkodó so védi a testi épségét, sőt tudunk egy királyról, akit rebellis magyar népek sorfalai között egy detektív se kísér. — Mindazonáltal ez ideig még az a helyzet, hogy az ötszáz detektív, de ötezer se tudná megvédeni a cárt annak a fogadtatásnak a kellemetlenségeitől, amelyet az olasz szocialisták terveznek számára. S aki odahaza el tudja némitani a tömeget, idegenben fogja meghallani azt, hogy mi a nép szava.

— **Számzárti oszár.** Nam-Iki, annami ex-császára már sok év óta él francia fogságban. Algierba van internálva, ahol egyébként a francia kormány részéről nem él éppen rosszul. Az idén megengedték neki, hogy Franciaországba mehessen, még pedig Vichybe kurára. Ezt az alkalmat olyan kirándulásokra használta fel, amelyek a kormányt nyugtalanították. Tudniillik különös bajlandóságot mutatott arra, hogy az olasz hadtábornok átjusson. Tehát udvariasan, de határozottan tudatják Nam-Ihival, hogy legszívesebben Algierban látják. Az annami császár egyébként nem az egyetlen fejedelem, aki francia fogságban él. A dahomeyi királynak Martinique szigetén jellelték ki a lakóhelyét s a madagaskári királyné szintén Algierban él. Különben ő is francia fűrdőben van jelenleg. Legközelebb egész feketé seregével Párisba óhajt kirándulni.

— **Megtörlés.** A magyar gyalázó Struchly vadászszázados és Bonis Sándor között, mint Miskolcziól jelentik, megtörtént a párbaj, amelyben a százados sebesült meg. Struchly segédei délelőtt felmentették Bonis segédeknek a Nyugalomgyarországi Híradónak egy számát, amelyben Struchly százados esete le van írva s amelyben Struchly ki-jelenti, hogy amikor azokat a magyaryalázó ki-fejezéseket használta, iltas állapotban volt. Az eset fölött sajnálkozását fejezte ki és bocsánatot kért a nemzeti érzület ellen alkotott sértés miatt. Ennek folytán a Bonis sértő levele indokolt veszítvén, azt sajnálkozással visszavonta, de kijelentette, hogy a fegyveres elégtételnek minden nemét kész megadni. Struchly segédei ezt megelőző-déssel tudomásul vették, de a fegyveres elégtételt a nyilvános meghurcolásra való tekintetből mellőzhetőnek nem vélték, különösen karpárbajban állapodtak meg. A párbaj délután egy órakor folyt le a Ferenc József-lakányában. Segédek voltak Bonis részéről: Vidatics János vasuti osztályfőnök és Demeter Ernő aljárásbíró. Orvos: dr. Szöllösy sebésztanár. Struchly részéről: Boross százados és Seidl főhadnagy Pozsonyból. Orvos: Roman ezredorvos. A párbajt Boross százados vezette. A felek rendkívül hevesen csaptak össze és a kardok ötször érintették egymást, amikor Bonis egy balról jobbra húzódó 15—20 centiméter mély sebet vágott a kapitány mellén, sőt a vágás a csontot is mélyen berágta. A megállapodás első vére szőlt, tehát a párbajt megszüntették. A felek kezét nyújtották egymásnak és kibékültek. A kaszárnya környékén nagy köztársaság gyűlt össze. Amikor Bonis segédeivel sértetlenül eltávozott, viharosan megéljenek és a lakásig kísérték. Dr. Hebrony József ügyvéd kezdeményezésére a polgárság egy ezüst kelyhet vesz Bonis részére e felirattal: Ne bánásd a magyart! A miskolczi ifjuság ma este fáklýásmenetet rendezett Bonis tisztelőre, amelyen vagy kétezer ember vett részt.

— **Hódmezővásárhely új tisztí főorvosa.** Hódmezővásárhelyről írják lapunknak, hogy Lukács György főispán a megüresedett hódmezővásárhelyi tisztí főorvosi állásra dr. Halm Dávid ottani kerületi orvost és tiszteletbeli főorvost nevezte ki.

— **Postmegye virilitás.** Pest-Pilis-Solt-Kiskun-vmegye igazoló-vásztánya Baross Pál elnökletével ülést tartott, amelyen újszerűségeket a virilitás névjegyzékét. Az adóhivatalok hiánytalanul rendelkezésre bocsátották az 1903. évi adókimutatásokat.

— **Egy tudós halála.** Berlinből táviratozzák, hogy Goetsch egészségügyi tanácsos, a tuberkulózis egyik kutatója, ki először fejtette ki a tuberculosoknak a tuberkulionnal való fizikai s dietetikuss kezelését, meghalt.

— **A főváros Rákóczi-ünnepe.** A Rákóczi-ünnep nagyszabású tegnap este a Saska körben népes gyűlést tartott. amelyen első sorban Kornai István ismertette a Rákóczi Ferenc emlékéért gyalázó Schmidt János pozsonyi tanár esetét s elhatározta, hogy a bizottság legmélyebb megrovását fejezi ki a támadás felett. Ezután az október 11-én tartandó Rákóczi-ünnep rendezésének ügyére tértek át. Az intézőbizottság elnöke, Hegedűs István tett jelentést. E szerint az ünnepi felvonulás reggel 9 órakor a Boráros-térről indul a Ferenc, József, Erzsébet-, Teréz-körúton és Andrássy-úton át haladva, a Fűrdő-úton, lánchídon és a gáton át a Vörösmarty térhez, hol három szóközi emelvény előtt fog lejönni az ünnepi gyűlés. A felvonulásban Rákóczi idejéből vett díkpékek fognak közösködni és tarsekerekben haladni. A menet e művészi részét Nemes Mihály festőművész fogja rendezni. Délután a Vörösmarty néppünnyep lesz,

melyet este a Vigadóban művészi programból összeállított hangverseny követ.

— **A kóristán rendjele.** Rossmann Zsófia az egyetlen kardinális a világon, akinek a mellét órdó disziti. Rossmann Zsófia már ezölt két évtizeddel, amikor már harminc esztendőig énekel a darmstadti udvari operaház énekkarában, megkapta a kamara-kardinalis címet. Azóta lankadatlan buzgalommal énekel tovább s most Ernő Lajos hesszeni nagyherceg ölvén évi hű és buzgó szolgálataért a Lajos-rend arany medállját ajándékozta neki.

— **Egy ezredben tizennyolc szőkött katona.** Egy a tomesvári ezredhez érkezett hivatalos jelentésből tudjuk meg, hogy a 65. gyalogezredből tizennyolc kőzkatona szőkött meg. Név szerint ezek: Molnár István, Kosztolányi József, Zeiros József, Illés János, Terék Pál, Magyar András, Pásztor János, Csurka András, Dohányos István, Bok János, Bendusz József, Kulcsár János, Kovács Sándor, Molnár András, Mihász János, Muszka Sándor, Hornyák János, Juhász József. S a többi ezredből vajjon mennyi katona ment el így bucsu nélkül arra a hirre, hogy tovább kell szolgálni. Hány szegény fiu válik szerencsétlenné azért, mert a katonák egyszerűen nem akceptálják azt, amit elrendel a szentesített törvény...

— **Budapesti mesterinasal az iskolában.** Budapestben harminckilenc mesterinas iskola van. Ezekben az iskolákban tegnap végződött be a beiratás. Főívettek összesen hétezeröttszázharom mesterinasat. Még körülbelül ezer tanulóra számíthatnak, ezek majd csak ezután fognak jelentkezni. A mesterinasokat nyílvántartó hivatal szerint Budapestben körülbelül tízezer mesterinas van. Ilyenfajta kétezeröttszázhat nem iskolázatlan közülük a mesterek. Ez azonban nem valószínű, mert az ellenőrzés szigorú s aránylag kevés bírsággal fordul elő az inasoknak az iskolától való visszatartása miatt. A hét és félezer mesterinas a kerületek és iskolák között így oszlik meg:

Az I. kerületi szarvas-téri általános iskolába be-irtak 154 mesterinasat. A II. kerületi medve-utcai építőipari, bádogos- és cipész-iskolába beirtak 232, a Margit-körturi diszitipari iskolába 216 mesterinasat. A III. kerületi kőház-utcai általános iskolába 40, a timár-utcai géplakatos- és műszerész-iskolába 180, az úrm-utcai fapáros-iskolába 60 mesterinasat. A IV. kerületi Gróf Károlyi-utcai sokszorosító szakirányú iskolába beirtak 302 mesterinasat. Az V. kerületi Lipót-téri általános iskolába beirtak 67, a Semere-utcai sokszorosító ipariba 236 mesterinasat. A VI. kerületi éreket-utcai diszitó ipari- és szabó-iskolába beirtak 377, a Lovag-utcai sokszorosító ipariba 283, a Bányász-utcai lakatos- és általánosba 123, az angyalórdi géplakatos-iskolába 291, a külső váci-utcai géplakatos-iskolába 373, az erdélyi lakatos- és általános iskolába 151, a Szent László-utcai általánosba 87, a nagymező-utcai bádogos-iskolába 216 mesterinasat. A VII. kerületi dohány-utcai cipész-iskolába beirtak 325, a Murányi-utcai műszerész- és általános-iskolába 300, a Kazinczy-utcai szabó-iskolába 278, a Vessellényi-utcai fapáros-iskolába 143, a verseny-téri lakatos-iskolába 165, a nyár-utcai ékszerész-iskolába 266, a nagydólya-utcai műszerész-iskolába 211, a kis zuglói általánosba 68 mesterinasat. A VIII. kerületi Szentkirályi-utcai lakatos-iskolába beirtak 217, a német-utcai diszitó- és építőipari-iskolába 301, Rökk Szilárd-utcai fapáros-iskolába 176, a Bezerédy-utcai fapáros-iskolába 126, a Baross-utcai szabó-iskolába 138, a Madách-utcai általános-iskolába 100 mesterinasat. A IX. kerületi Lónyay-utcai sokszorosító ipari-iskolába 169, a Kézitási-utcai géplakatos-isko-ába 223, a Bakáts-téri cipész-iskolába 131, a mester-utcai lakatos-iskolába 93 és a tüzöltő-utcai általánosba 150 mesterinasat. A X. kerületi Káda-utcai géplakatos-iskolába 177, a Szent László-téri géplakatos-iskolába 166 és a rákosfalvi általánosba 21 mesterinasat.

A beírás eredménye szerint néhány osztályt kell ugyan nyitni a virágzóbb iparágak iskoláiban, ezzel szemben azonban meg kell szüntetni tizenkét régebbi osztályt és az új osztályokba a megszüntetett osztályok tanulóit osztják be. Bár az iskolák népsége valamivel fogyott, egy tanító sem veszti el ipariskolai alkalmazását, újabb megbízásra azonban ninoseu kilátás.

— **Visszaadás a Gyárparosok Szövetsége nevével.** Egy „Magyar Gyárparosok Évkönyve” részére ügynökök előzetéseket, hirdetéseket és ugynevezett „adatok” gyűjtének s arra hivatkoznak, hogy az Évkönyvet a Magyar Gyárparosok Országos Szövetsége adja ki. A Magyar Gyárparosok Országos Szövetsége ezzel szemben óvatosságra inti a közönséget, kijelentve, hogy a szóbanforgó Évkönyvet nemcsak, hogy nem a Szövetség adja ki, de annak létezéséről avagy megjelenéséről egyáltalán ninos is tudomása. Nyilvánva ő visszaadónál lévén szó a Szövetség kéri azokat, akiknek reálaló hivatkozással ily egyének jelentkeznének, hogy azokat nyomban adják át a rendőrségnek.

— **A mártón-utcai család írómához.** Wlasics Gyula géplakatos holittesté elszállított a boncoló-intézetbe, ahol ma febonították. Temetése holnap délután 3 órakor lesz az újtemető halottasházából. Felesége, Jung Erzsébet s mostoha fia, Vaskó István a II. sebészeti klinikán fekszenek s állapotukban nagy javulás állott be. A kezelőorvosok véleménye szerint kiheverik sérüléseiket, de pár hébe tart, míg a kór-ágyat elhagyhatják.

— **A legsúlyosabb bűnhődés.** Valamikor régen, éppen tíz esztendővel ezölt, az a hir riasztotta meg a közönséget, hogy egy elkeseredett ember merényletet követett el Vasváry hercegprimás ellen. A merénylő Csólics Mihály volt, a primási gazdaság egyik alkalmazottja, akit elbocsátott a jószágigazgató. Csólics előbb levelet írogatott, hogy fogadják vissza, de mikor látta, hogy oélt nem ér, a bosszura gondolt. A jószágos ősz fopapot választotta ki bosszujára tárgyául, de a hercegprimás titkára, dr. Kohl Medárd önfeláldozóan a merénylő kése elé vetette magát s miközben ura életét megmentette, maga súlyosan megsebesült. A bűnös embert tíz évi börtönrre ítélték s egy évvel ezölt már ki is töltötte a büntetését, de amióta szabadon él megint, nem tud sehogy sem örülni az életének. A bűnéért megvezeklett a tíz évi börtönrrel s a megelhetés gondja sem bántja, mert hetenkint tízenegy forintot keresett kiszabadulása óta egy kőbányai horodgyárban. Az igazság kedvéért nem lehet elhalgatni, hogy ehhez a keresethez éppen az juttatta, akinek az életére tört. Maga a hercegprimás intézkedett, hogy az említett gyárban mint előmunkás jusson be az említett pincemester s ez a tény talán olykor-olykor meg is sajátítja a szivét Csólics Mihálynak még a büntetése elszövedése után is, hogy miért is vetemedett erőszakra jószágos gazdája ellen. De Csólics Mihálynak nem ez a legfőbb keserve. Sokkal mélyebb szomorúság marcangolja a lelkét. A vezeklés után megbocsátott neki az, akinek legtöbb oka volna haraggal gondolni rá, de nem bocsátanak meg neki azok, akik legközelebb vannak hozzá. — felesége és gyermeke. Hallani sem akarnak felőle, olyan mélységbe a nehezteletük. Ez Csólics ebben érzi leginkább a bűntösk legnagyobb tragikumát, hogy az elkövetett bűnt nem lehet elmosni, semmivé tenni. Annnyira a lelkére veszi hozzátartozóinak a tőle való elfordulását, hogy nem is akar többé itthon élni, el akar menni messze idegenbe. Már járt is utvéleért s mikor ott tudakolták a kivándorlásának az okát, így panaszkodott:

— Mindenki elfeledte és megbocsátotta nekem szőrnnyű vétkeket — mondotta — csak a hozzám legközelebb állók nem. Fiam és a feleségem hallani sem akarnak bocsánatból. En már rég megbántam bűntömet s aki ellen oly nagyot vétettem, a hercegprimás ő emienciója is kegyes irántam s százaszoroson fáj nekem, hogy azok, akik szivemhez legközelebb állnának — nem akarnak ismerni. Nem is tudok én ezek után itt maradni, kivándorlok Amerikába s ott becsületem munkából akarom magamat fenntartani. E célra kegyesszívű pártfogóm és jöltevőm, a hercegprimás 2000 koronát juttatott számomra, titkára, dr. Kohl Medárd által. Keserves bűnhődés ez, uraim, mikor a saját gyermekei nem bocsátanak meg az apjuknak s erre ninos más tennivaló: kimenni idegenbe s ott elbujni névtelenül.

Bizonyos, hogy nem tagadják meg a lesuított ember kérését és Csólics Mihály nemsokára el fog tűnni, hogy senki se tudja meg, hol tetgette napját.

— **Olvashatatlan olmsés.** Az eset a következő: A székesfehérvári adóhivatal a múlt héten egy kis hivatalos pénzt küldött Noviba, hogy magyar embernek. Az utalványon a cím ez volt:

Köszöni Előjáróságának

Novi (Herczegovina).

Arra az utalvány visszaérkezett Fehérvárra. Hogy miért? Ezért: Wegen nicht leserlicher Adresse — retour. Csakhogy ez a mondat át volt huzva és ez következtet utána: „Weil in einer hienlands nicht verstándlichen Sprache adressirt — retour.“ Ez az utóbbi jobban tetszett az ottani katonai postának. Az első csak azt jelentette: „Olvashatatlan címzés miatt vissza.“ A másik azonban ezt: „Mivel beföldön nem értelt nyelven címezett — vissza.“ Ez már jobban megjellett. A székesfehérvári adóhivatal erre magyar-német címzéssel küldte vissza az utalványt. Kár, hogy megtette. Ahova az a pénz küldődött, ott a katonai postá nem bánhatik így a magyar nyelvvel. Azt a földet magyar vér mosta jécskán, úgy szerződött meg, ezt nem kelene eltelejteni.

— **Halálozás.** Abellaz Lipót magánzó ma délután 78 éves korában meghalt. Az elhunyt öreg urban, aki széles körben tiszteletnek örvendett, dr. Aczél Károly mentő főorvos, dr. Aczél Béla honvédszázados, hadbíró és dr. Aczél Imre királyi albiró apukat gvászolják. Temetése vasárnap délután lesz a Váci-kört 76. számú házból.

Dr. Klein Ármin ezredorvos, aki 35 esztendőig volt a hadsereg szolgálatában, meghalt Budapestben. Tegnap temették katonai pompával. örösi részvét mellett. A sírnál dr. Weiszbürg Gyula rabbi mondott megható búcsuzót.

— **Magyar Aero-klub.** A Turul vasárnap, szeptember 27-én délelőtt 9 órakor a Tattersaliból fog leszállani. A felszállók ez alkalommal kísérleti célokból verebeket, postagámbókat és egy háziynulcskát visznek magukkal.

— **Véres elgőtétel.** Véres eset tartja igaztosságnak *Szatmárnémeti* lakosságát. *Lépes* Ödön Nagykárolyban állomásozó honvédszázados és fia, *Lépes* Ödön közhadsergebeli főhadnagy, aki szabadságon atyjánál tartózkodik, ma délelőtt *Báthy* Sándor, ottani városi adóosztály hivatalos helyiségében karddal összekaszabolták, úgy, hogy élethalál közt fekszik a kórházban. *Báthy* rossz viszonyban élt feleségével, aki *Lépes* százados leánya. A házaspár között válópör folyik, melynek során *Báthy* tegnap a bíróság előtt olyan kitételekkel élt, amelyek *Lépest* és fiát becsületükben támadták meg. *Lépes* százados ma kérdőre vonta *Báthyt*, fenntartja-e még tegnap tett sértő kijelentéseit? *Báthy* igonnal felelt, amire *Lépes* és fia kardot rántottak és összevagdalták. *Báthy* fején több súlyos seb tátong és egyik karja le van vága.

— **Megsökött vőlegény.** *Kalmár* Anna pincérleány az Erdélyi borozóban pár hónappal ezelőtt ismeretlenség közt *Stern* Béla pincérrel, aki rövid ismeretsége után megkérte a csinos leány kezét. *Kalmár* Anna nemcsak megígérte *Stern*nek, hogy feleségül megy hozzá, hanem még apránként 600 koronát is adott neki. A múlt héten kellett volna megtörténni az esküvőnek. Egy nappal a terminus előtt *Stern* Béla gondolt egyet, felment a leány lakására, — mikor az nem volt otthon — s ellöpték száz koronát, azután pedig megsökött. A megcsalt menyasszony feljelentette volt vőlegényét a rendőrségen, amely megtudta, hogy *Stern* Béla Bécs és Berlin érintésével Kölnbe szökött. Táviratoztak utána a kölni rendőrségnek s ma megjött a válasz, hogy *Stern* Bélát Kölnben letartóztatták.

— **Elfogott vasúti zsebtolvaj.** A rendőrség tegnap a Kelenföldön veszedelmes utazó-zsebtolvajt tartóztatót le a aki legutóbbjár a Bécs—Budapest közötti közlekedő vonatokon folytatta a mesterségét. Legutóbb egy tiszt szolga bűrűndjét lopta el, és éppen ez okozta a veszedelmét. Amikor a vonatról le akart szállani, a szolga megismerte a bűrűndjét és elfogta. Számos ékszert és egyéb értékes holmit találtak nála, ezenkívül egy csomó zálogéledőt. Bevitték a főkapitányságra, ahol megállapították, hogy *Rosenkrantz* Israel a neve, kolonai születésű, 38 éves többször büntetést írt. Nemrégiben szabadult a fegyházból, ahol 3½ esztendő töltött. Ebben az esztendőben már *Krakóban* beürös gyauja miatt vizsgálatai fogásában is volt, de sikerült kimentenie magát.

— **Fogorvosok országos gyűlése.** A Fogorvosok Országos Egyesülete ma reggel kezdte meg idei nagygyűlését. Előbb az országos egyesület tartotta meg rendes közgyűlést, majd megkezdődött a nagygyűlés, melynek programja bemutatásokkal kapcsolatos szakelőadások sorozata.

A közgyűlést dr. *Arkövy* József egyetemi tanár nyitotta meg hosszabb beszéddel. A szakképzést illetőleg — ugymond — hazánkban tavaly nem változtak a viszonyok. A fogászati klinika helyiségei most sem kielégítőek. Elpanaszolta, hogy az új szigorlati rendből a szomatológiát teljesen kinagyították, amit úgy az orvosok, mint a közegészségügy egyaránt meg fognak színelni. Az egyesület mindent elkövet, hogy tagjainak szakképzését előmozdítsa. A szakirodalom fokozatos fejlődést mutat. Ismertette ezután a kormányzat a fogászatot érintő kérdésekben kiadott rendeleteit, főleg azokat, amelyek a fogtechnikusokat tisztán fogtechnikai készítvények előállítására és eladására szorítják. A külföldi vendégek (*Berten* tanár Münchenből, dr. *Weiser* és dr. *Robicsék* Bécsből) üdvözlése után a tisztviselők tették meg jelentéseiket. A közgyűlés ezzel véget ért és délelben megkezdődtek a nagygyűlés tudományos munkálatai. Dr. *Halász* Henrik (Miskolc) azt az esetet ismertette, amikor fogbantalom következtében a felső állcsont elhal. Ezután a fogültetés tanulmányozására kiküldött bizottság tette meg jelentését s végül dr. *Landgraf* Lőrinc tartott hosszabb előadást. A délutáni folytatásos gyűlésen dr. *Rudas* Gerő egyetemi magántanár (Kolozsvár) a fogbélkövek szövettani szerkezetéről tartott előadást, dr. *Höncz* Kálmán egyetemi m. tanár (Kolozsvár) tömés-utántartókat mutatott be műfogakon. Dr. *Dalma* Dező (Fiume) *Újabb adatok a nervosidinvól* címmel tartott előadást, majd porcellán tömések készítését és rendellenes fogorvos rendezését ismertette bemutatások kíséretében. Dr. *Nagy* Emil a stomatológia körébe tartozó találmányait mutatta be. Dr. *Balassa* Béla *Összehasonlító fizikai kísérletek az aranytömések súrlódásának megváltozására* címmel értekezett. Dr. *Szabó* József mintarendelést mutatott be a klinikai ambulátoriunom. Az első nap munkálatait dr. *Nékám* Lajos egyetemi m. tanár előadása fejezte be a bőrkórtani intézetben. A nagygyűlést holnap reggel ismét az orvos-egyesület üléstermében folytatják.

— **A József-kürti rablóátadás.** *Boda* István pénzeslevélhordó ellen a József-kürt 14. számú házban elkövetett rablójákos merénylet ügyében a rendőrség széles körben folytatja a nyomozást. A rablójákosnak teljesen nyoma veszett. Az a legkülönösebb a dologban, hogy senki sem jelentkezik, akivel a merénylet együtt lakott volna. A személyleírás oly pontos és világos, hogy a merénylető bárki is ráismerhet, akivel megelőzőleg, vagy a merénylet után érintkezett. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy a merénylet oly lakótársa palástolai akarja a bűnöst.

— **Meggyilkolt képviselő.** *Belgrádból* jelentik, hogy az ujonnan megválasztott *Belpovics* Marian

pireti kerületi radikális képviselőt az éjszaka *Strelacs* laiban ismeretlen tettesek agyonlőtték. Hozzájártozó azt hiszik, hogy a gyilkosság bosszu műve.

— **Házasság.** *Leidenberg* János honvédfőhadnagy e hó 22-én eljegyezte *Pávai* *Vajna* Gabriéllt, dr. *Pávai* *Vajna* Gábor államkórházi főorvos leányát Pozsonyban.

Malomszky József fővárosi nagyiparos e hó 27-én déli 1/2 órakor tartja esküvőjét a Kalvin-téri református templomba *Stein* Gizella kisasszonnyal.

Gutmán Izidor szombathelyi szeszgyáros eljegyezte *Várnay* L. szegedi könyvnyomdatulajdonos leányát Ibolját.

— **Günsch ur.** Százat lehetett volna tenni egy ellen, hogy amikor a szerenésdés boer nemzet napja lemenőben volt s a szűkülődő és szenvedő dél-afrikai nép javára az emberiség jótekönyvságához kellett fordulni, — akadtak majd olyanok, akik a maguk zsebére spekulálnak és a boer-szimpátiákat szélhámoskodásokra fogják felhasználni. Külföldről hívják most fel a figyelmünket arra, hogy európaszerte grasszál már jó ideje egy *Günsch* néven szereplő ember, aki pénzeket csal ki boer-adománygyűjtés alapján a maga számára. *Günsch* Albert, *Günsch* Henrik, vagy *Günsch* Albert Henrik nevet használ, boernak, a transvaal; hadsereg egykori tüzetiszjének adja ki magát, azt ís mondja, hogy *De Wet* tábornok sógora és adjutáns s dr. *Leydsnek*, a volt boer-közfarsaság meghatalmazott követének a barátja, bizalmasa. Végigharcolta a dél-afrikai háborút hat sebet kapott s 1902. október havta óta beutazza Európát, hogy mint mondja, a boer foglyok, özvegyek és árvák javára előadásokat tartsanak, de nem veti meg az adományokat sem. Hát a külföldi forrás szerint ez a *Günsch* nem boer, sohasem volt Transvaalban tüzetisz, tiszt, semmi köze sem *De Wethoz*, sem dr. *Leydshez*, azok sohasem ismerték. Először 1902. októberében bukkant fel Bukarestben, onnan csakhamar Szófiába ment, 1903. február havában Charkovba, Kijevbe, Varsóba, Brombergbe, onnan Königsbergbe kerül s ez utóbbi helyen pláne *Kuhn* őrnagyként szerepel. Felbukkan újra Rigában, 1903. április havában Nantesben, Maginban, Bordeauxban és Montpelliérben, ahol különféle csalási következtében a rendőrséggel is kerekedett dolga, amely aztán értesítette viselt dolgairól a párisi rendőrséget. Az idén júniusban Velencé, Firenze, Padua következett sorra, ahol *Günsch* mint gróf és Kreutzinger tábornok sógora lép fel, majd folytatva vándortúját, eljut Triestbe, Laibachba, Grácba, Bécsbe, augusztus elején Bozenbe és Innsbruckba. Berlinben is volt. Minde városokban sikerült pénzeket kicsikarni és adósságokat csinálni. Szóval felhívják a figyelmünket, hogy őrizkedjünk tőle. Az aroképt is beküldötték — természetesen boer-harcos egyenruhában, puskával a kezében van levéve — továbbá a személyleírását is közlik velünk a következőkben:

Termete: alacsony, sovány.

Haja: szőke, kurt.

Szakála: vöröses szőke.

Szeme: szürkés-zöld pápazemet hord.

Beszél: németül, gyöngén hollandul és angolul.

Öltözke: fantasztikus egyenruha, vadászkabát zöld hajtókával, azon két csillag, arany vállsínor.

Jegyző írása: utólev, amelyet az odesszai német konzul állított ki.

Füllépe: nagyon biztos. Hogy szélhámosságait leplezje, mindenképp a hatóságoknál jelentkezik és katonatiszti körökbe furakodik.

Német, francia és olasz névjegeket használ. A francia így szól:

ALBERT HENRY GÜNSCH
Ingénieur Mécanicien et Electricien
Capitaine et Chef de l'Artillerie de l'Armée du
Transvaal
PRETORIA.

— **Sikkasztások.** *Szegszárdról* jelentik: *Vargha* Lajos árvaszéki ülnök, a tolnagegyi Gyulaújváncán, ahová tegnap hirtelen elutazott, fejbelötte magát. Tettének oka az, hogy az árvaszéknél vizsgálatot tartottak és Nagy László könyvvezető rájött *Vargha* sikkasztására. Valószínű, hogy *Varghának* büntársai is vannak.

Győről táviratozzák: A megyei pénztárnál elkövetett sikkasztás vizsgálata még hosszú ideig fog eltartani, mert 2300-nál több árvatári kötelezvényt őriztek a pénztárban és legalább 40.000 tételt kell átvizsgálni. Vizsgálat közben újabban egy 80.000 koronás számadási hibát is fedeztek fel, de tartanak tőle, hogy a hiányszó összeg felül fogja mulni azon összeget, amelyet maga Grabler bevallott. Grabler 12 évig szolgált a vármegyét. Mint pénztári ellenőrnek 2000 korona fizetése és 400 korona lakbéré volt. Kilenc gyermeke van. Feldezetése esetére öngyilkosságra készült, erre val a nála talált és tőle még idejekorán elvett revolver s több levél.

— **Tűzvész.** *Zsolnáról* táviratozzák: A strázsai gőzfűrészen déli 12 órakor tűz ütött ki, mely a ka-

zán- és gépházat, a deszka- és fakészletet, valamint az összes lakásépületeket elhamvasztotta. A budapesti vonatok a nagy hőség miatt nem mehettek a pályaudvarra. Ha a gyártar újra nem építik fel, sok hivatalnok állását és 60 munkás és zuvaros kenyéret veszti.

— **A cenzura Finnországban.** A finnekől lassan-lassan mindent elszedett Oroszország. Az alkotmány végé van s most már körülbelül éppen csak földrajzi különbség van Finnország és Oroszország között. Egy ideig még, mert aztán eltapossa a nagy muszka oszma a határmegyét is. A mindenképpen íojtogatott országban persze nagy szerepet játszik a cenzura. Egy kopenhágai újságban Hagelstam Vencel finn ember érdekes részleteket mond el arról, hogyan működik a cenzura Bobrikov kormányzó országában. Az előzetes cenzurát már 1867-ben hozták be, de 1899-ig azért mégis meglehetősen szabadság volt, 1899-ben azonban az új kormányzó úgy vélte, hogy a régi törvények túlságosan liberálisak. Névleg meghagyta a törvényeket, de magának tartotta fenn a jogot, hogy sajtójágyekben ítéljen. A cenzurázó tanácsadó bizottságot szervezett, amelynek tagjai között van egy orosz tábornok, aki egyáltalában nem érti a finn nyelvet. Az új kormányzó működésének volt is látszaja. 1899-ben négy lapot szüntetett meg teljesen, 1900-ban hetet, 1901-ben már tizenháromat. Azóta is több lapot szüntetett meg. Rövidebb időre igen sok lapnak tiltotta meg a megjelenését, sőt több kiadót kötelezett arra, hogy csapja el munkatársait, különben megszünteti a lapot. A véglegesen megszüntetett lapok közül tíz svédnyelven, nyolc finnnyelven jelent meg. A nyelv tehát nem tett semmi különbséget. Egy lapot megszüntetett, mert közölte egy német lapnak azt a hírt, hogy egy káplár gyetyetlenkedett katonával. Egy másik lapot azért koboztatott el, mert hírlát adta, hogy egy finn város hőlgyei bokrért nyújtották át a polgármesternek. A polgármester hazafias érzése miatt az orosz kormányzat üldözte s ezért nem is volt szabad a lapoknak közölni, hogy városának hőlgyei ünnepeket. Egy újságnak egész kiadását elkobozták, mert hírlát adta, hogy egy részeg káplár megrugott egy asszonyt, aki a rugás következtében komolyan megbetegedett. Az újságnak nem volt joga ezt a hírt közölni, mert a kormányzó egyszer s mindenkorra megtiltotta állami alkalmazottak ellen fölmerült panaszok közlését. Tizen-nyolc lapot elkoboztak, mert a cár manifestumát nem a lap élén közölték. Finnországban azonban, aminek lakossága annyira művelt és fölvilágosodott, mindez keveset használ. A nép titokban megjelenő lapokat olvas, amelyekről a cenzura nem tud s ezek a lapok éppen Bobrikov alatt terjednek el nagy számmal.

— **Kéményseprők országos gyűlése.** A magyarországi kéményseprő-iparosok e hó 27-én, vasárnap délelőtt 9 órakor a budapesti kéményseprő-ipartestület nagytermében (VIII. József-kürt 82. sz. a.) országos értekezletre gyűnik össze s ez alkalommal a Magyarországi Kéményseprők Országos Egyesülete egy-uttal első közgyűlést is tartja. A tanácskozás főárgyvat a tüzrendészet fejlesztése, a kéményseprő-ipar országos rendezése és szakszerű fejlődése, a tanonc és segédsemmélyzet elméleti és gyakorlati képzése, az elagrott és rokkant iparosok és segédek önjóvárló való gondoskodás képezik; a közgyűlés napirendjére pedig az alapszabályok megállapítása, a tisztikar és előjáróság megválasztása és különböző — különösen a vidéki kéményseprők helyzetének javítását célzó — indítványok vannak kitűzve. Az országos gyűlést megelőzőleg, e hó 26-án este előértekezlet és ismerkedési est lesz a Metropoli-szállóban.

— **Gyilkosság.** *Csongrádól* írják, hogy *Sebők* József csányteleki földmívelést ma reggel a kukoricaföldön halva találta. Szája és orra be voltak tömve homokkal és egész testén a küzedelm nyomai látszóttak. A vizsgálatot megindították. — *Aradról* táviratozzák: *Irsay* Sándor daranygy kereskedő az ablakon át szívenlőtték. *Irsay* szörnyethalt. A tettes állítólag egy vadász, kit *Irsay* lopásért feljelentett az uradalomnál.

— **Sztrájkoló kőművesek** *Pécsről* táviratozzák: A pécsi kőművesek, kiknek követelésit ezelőtt négy hónappal a mesterek teljesítették, ma újabb követelésekkel léptek fel és az épülő elmegegyintézetnél folytatott munkálatakat abbahagyták. Egyelőre 200 munkás sztrájkol. Harmine fillér óraminimumot és azok, akik eddig annyit kaptak, 34 fillér óraminimumot követelnek. A kőművesek mozgalmát tekintve általános kőműves-sztrájkól lehet tartani.

— **A osztályorsorsjáték húzása.** Az osztályorsorsjáték mai buzasan ketszáz ezer koronát nyert a 3:505 számú sorsolgy; *huszeder koronát* 11929; *tízeder koronát* 90966 84232 16333 23058; *ötözer koronát* 80517; *hátezer koronát* 71080 74348 40528 17911 28855 4915 26081 39644 6641 108814 21923 98277 86602 107530 168137 24611 84563 11866 72467 38418 30103 38888 63240 62711 7018 32800 50926 92895 45555 65754 59186 89404; *ezzer koronát* 76801 73235 32035 15651 12059 95423 64198 62901 11503 665 89848 76556 10177-9 52626 59399 58085 43074 54496 92100 93855 827 5719 66010 81807 94575 50115 37197 49640 67855 62012 80907 1883 22982 71029 81768 31496 69877 107778

15614 50894 70472 42531 105312 69695 2928 48713
 97155 10323; *Ütszáz koronát* 86741 86034 61854 103038
 90684 8804 88190 4729; 23447 50939 80482 78301
 90684 81418 10383 3 97723 17567 29314 14452 34103
 107025 67290 61635 81510 53450 108403 91201 38776
 67878 34780 21055 5596 8317 89715 44354 74250 45511
 108045 9524 81257 66627 45780 29873 8146 52256
 19947 14422 13852 87519 20518 62651 72608 85636
 74526 9787 61598.

— **Rendőri hírek.** A rendőrség keresi *Weisz* Adolf szücsmezt, aki több ezer koronát érc áru el-sikasztása után megszökött a Király-utca 46. szám alatt lévő lakásáról. A minap Boroszlóból ismerősként darab zálogécsdát küldött vissza egyik ismerősének. *Weisz* ötvenöt éves, beteges középtermetű, barna ember. — Tegnap déli ismeretlen tetesek betörték *Schlesinger* J. és Társai Váci-kört 30. számú bank-és váltó-üzletét, ahonnan több száz koronát érc kül-földi aranyérmét és bankjegyet loptak el. — A rima-szombati rendőrség táviratban értesítette a főkapitány-ságot, hogy *Thinschmidt* Ede szülői születési tizen-hétéves nyomdászsegéd tizezerkoronás ékszerlopás után megszökött. A tolvaj középtermetű, gümbölyű arcú, barna ember.

A kard jegyében.

Barabás Béla párbajai.

Budapest, szeptember 25.

A küzdelem új stádiumba jutott. A nemzeti jogokért vívott parlamenti harc arzenálja a kormány pártot kimerülte s a goromba sértés fegyverét látták jónak megragadni, hogy az ellenzékkel szemben megvívassák a harcot. A tegnapi képviselőházi ülésen *Barabás* Béla közbekiallása némelyekből nemcsak az őrjóngő lojalitást, hanem a tomboló gorombaságokat is kiváltotta. *Barabás* Bélát röviden hazaárulónak nevezték ki s ha már kórusban zengték egy magyar képviselő felé ezt a szót, megszerették még egyéb súlyos sértésekkel is.

Barabás Béla ma reggel elutazott Budapestről vidékre, ahol a mai nap folyamán táviratban értesítették, hogy a képviselőházi naplóban súlyos sértések vannak ellene. *Barabás* a sürgöny vétele után visszajött Budapestre. A pályaudvarról, ahol sokan várták s lelkesen üdvözölték, egyenesen *Tóth* Jánosnak, a függetlenségi párt alelnökének lakására ment, hogy az ellene garmadával szórt inzultusok ügyét megbeszélje s *Tóth* Jánost ügyének elintézésével bizza meg. *Tóth* János *Kubik* Bélát vette magamellé segédül.

Ugy halljuk, hogy a holnapi nap folyamán *Barabás* Béla segédei mindazokról, akik a Ház ülésén sértő kifejezéseket használtak megbízójuk ellen, elégtételt fognak kérni. Ezek az urak pedig a következők:

Perzel Dező.
Rakovszky István.
Ivánka Oszkár.
Gróf Andrásy Tivadar.
Borbély György.
Kammerer Ernő.
Szöts Pál.

Ime, a nemzeti küzdelem ma új stádiumba jutott. A fegyver is elkerül, hogy rendet vágjon közöttünk, akik között pedig elég rendet vág közös ellenfelünk. Eddig azt hirdették és az okos rákók közt híveket is szereztek annak a fölfogásnak, hogy gorombáskodni csak a függetlenségi pártot szoktak. Sőt, hogy csakis ott szoktak. A jobboldalon ülök ellenben csupa higgadt észjárású és még higgadtabb beszédű emberek. Ugyanezek, akik egy a felfogást oly szívesen hirdették és bizonyos nemes melankóliával beszéltek a parlament nivójáról is, melyet aggodó lélekkel féltek, most megdöbbenéssel lesznek kénytelenek konstataálni, hogy ime, a parlament nivóján az első igazi csorbát nem is a baloldalon ütötték. Pedig amott, a többség soraiban, a hatalom berkeiben sok száz esköz van az ellenzék ellen. Ha ott kifogynak a parlamentáris fegyverek és a lojalitás egy őrjóngő rohamában a gorombáskodás fegyvereihez nyulnak, akkor a magyar parlament tekintélyének megcsorbítását nem lehet az ellenzék sarkába varrni. Ez nem fog sikerülni még a legtapasztaltabb rákóknak sem.

A *csepegő lojalitás* éppen olyan szervilizmus, mint amilyen komolyság nélkül való a mindenáron való fitogtatása a köztársasági érzelmeknek ott, ahol tradíciók erősítik a monarchikus elvet. De *Barabás* Béla annak a pátnak az alelnöke, mely monarchikus alapon áll. Senki sem teheti

fél róla, hogy tüntetni akart volna köztársasági érzelmekkel, ámbar mint képviselőnek ehhez is kétségtelen jog van. De hogy azok, akik a gorombaságok zuhatagával borították el őt csak azért, hogy a lojális ember szerepében tetszelegjenek, sem a parlamentnek, sem az ügynek nem tettek jó szolgálatot.

Villámcsapások Magyarországon.

Budapest, szeptember 25.

Szalay László, a meteorológiai és földmágnességi intézet asszisztense már évek óta gyűjti a Magyarország területét ért villámcsapásokra vonatkozó adatokat. Tapasztalatairól és tanulmányairól már két év előt beszámolt és most egy: *Ujabb adatok Magyarországon előfordult halált, tüzkárt és egyéb pusztítást okozó villámcsapásokról* című magyar és német nyelven megírt füzetben, az 1901-iki évre vonatkozó anyaggal egészíti munkáját.

A rendkívül pontos összefoglaló és részletező táblázatokkal ellátott füzet elé hosszabb bevezetést írt, amelyben a statisztikai adatokat részben magyarázza, részben igen tanulságos következtetéseket von le belőlük. A számokkal kétségtelenül igazolt tények között szomorúan lep meg bennünket az, hogy *nincs a világnak egyetlen országa sem, melyben annyi emberrel esnek a villámok áldozatul, mint Magyarországon.* Így például 1897-től 1901-ig 797 embert sujtott egy villám. Ami magát az 1901-iki évet illeti, a rá vonatkozó adatok szerint, folyamában, 127 férfit, 11 gyermeket, 46 nőt és 13 leányt sujtott egy villám. Minthogy pedig Magyarországi lakosainak száma az 1901-iki népszámlálás szerint 16.621.574 lelket tesz, egy millió lakosra 9-57, vagyis 104.493 emberre 1 halált okozó villámcsapás esik. A villám a gazdasággal foglalkozók közül szedte leginkább áldozatait és ebből a körülményből talán azt lehetne következtetni, hogy a halált okozó villámcsapások tekintetében éppen lakói a foglalkozásánál fogva illeti meg Magyarországot az elsőség, a mennyiben földművelő nemzet vagyunk és időnk nagy részét szabadban töltvén, sokkal jobban ki vagyunk téve az ég haragjának, mint az olyan államnak része, mely főleg ipart üz és így biztos fedél alatt teljesíti hivatalát. Ha a füzet térképére vetünk egy pillantást, úgy tetszik, mintha a halálokozók villámcsapások és az orográfiai viszonyok között is volna némi összefüggés, amennyiben legtöbbször ember az ország hegyes vidékein esik a villámok áldozatul. A részletező adatok szerint különben *Biharmegyében* sujtott le 1901-ben leggyakrabban a villám, ahol 28 tűz és 17 más káreseményt jelentettek be. A hónapok közül *júliust* illeti meg a villámcsapások statisztikájában a páma, amennyiben 828 eset fordult benne elő. De nem feledkezett meg *Szalay* a napokról, sőt az órákról sem és megállapítja, hogy villámcsapásokban leggyakrabban nap *július 24-ike* volt, míg az órákat illetően, *délután 2-4 között* csap le leggyakrabban a villám. Hogy nemzetgazdasági szempontból mennyire érdemes a villámcsapások megfigyelésével foglalkozni, az eléggé kiténik a füzetnek abból az adatából, hogy az a kár, amelyet a villám 1901-ben ingóiban és ingatlanban, valamint baromban okozott, összesen 951.670 koronára rug.

Nagyon megzavallásra méltó *Szalay* tanulmányának az a része, melyben annak a kérdésnek megfejtésével foglalkozik, hogy vajon nem volna-e mód arra, hogy a halálesetek számát csökkenteni lehessen. És fejtegetési fonálán arra a szomorú eredményre jut, hogy bizony ezen a téren is a tudatlanság idézi elő a katasztrófák jó nagy részét. Így megállapítja, hogy 1901-ben 144 személy csakis azért pusztult el, mert nem tudta, hogyan kell szabadban a villám ellen védekezni. Száztizen a legnagyobb zivatárban részben folytatták utjukat, részben futásnak eredtek vagy gyors hajással igyekeztek menekülni. Másik harmincegy ember pedig fák, kazlak, buzakeresztek és más hasonlók alatt buzdott meg. Mind ezek a szerencsétlenek bizonyára másképp jártak volna el, ha tudják a következőket:

A szabadban tartózkodó embernek első sorban arra kell vigyáznia, hogy a villám ne használhassa fel levezetőül. Már pedig a járó ember, testének magassága folytán szinte kényszerűen magát ilyen célra a villámnak. Így tehát a legokosabb akkor cselekszik, ha a vihar idejére, a földre fekszik és nem várja, hogy a föléje, valamint lefelé törekvő elektromosság vezetőjéül használja fel. A megárástól való félelem ne indítsa soha arra, hogy fa, boglya vagy kagal alatt keressen menedéket, minthogy ezek, mint kimagasló pontok rendkívül alkalmasak arra, hogy egy-egy elektromos kisülést levezessenek. Ha azonban véletlen folytán vagyunk zivatáros időben a közelében, akkor legálabb 10-15 méternyi távolságra menjünk el tőle és

lehetőleg ülve vagy fekvé helyezkedjünk el a földön, hogy a lombok legzélső ágain jóval kívül esünk. Csalódik az is, ki azt hiszi, hogy a kagalba vajt mélyedésben van élete biztonságban. Ellenkezőleg, a boglyára vagy kagalra leeső villám mindég azok közül és nedves szélein rohan le a földre és a tövükben meghuzódó embert bizonyosan agyonsujtja.

Nagy figyelmet érdemelnek a füzetnek azok a fejtegetései, melyekben azt bizonyítja a szerző, hogy a villám közvetett hatásai — villámszél — iránt a kevésbé érzékeny idegrendszerű emberek nagyobb ellentállást fejtenek ki, mint az olyanok, kiknek valami szervi fogyatkozásuk van. Kevésbé fogékony a villám és közvetett hatásai iránt az álomba merült, a részeg ember és a csecsemő is. Gyakran megesik, hogy a villámok okozta égési sebeke az anya azonnal belehal, míg a szopó apróság hamarosan kigyógyul. A legérzékenyebbek a zivatárral szemben a süketnémák. Ennek magyarázatát talán az adja, hogy ezek a szerencsétlenek nem ismerik a zivatárok akusztikai hatásait, amelyek pedig nagyon gyakran jóval felülmúlják az optikaiakat.

Mint ebből a hégázog ismeretéből is látható, *Szalay* füzete a villámcsapások statisztikáját olyan érdekesen csoportosítja és fejtegetéseiben olyan sokoldalú és praktikus tanulságokat von le adataiból, hogy nemcsak szakemberek, de a nagy közönség is haszonnal és élvezettel forgathatja.

A regiment után.

Lipcséből elhelyezték a 134. ezredet, mire száz szakácsné ott hagyta helyét és elment az ezred után.

A regimentet elhelyezték,
 A regimentért ő be kár!
 Nem oly színes immár a város,
 A szép életnek vége már.
 Sirnak az asszonyok, a lányok,
 De otthon maradnak bután,
 Míg szomjas szívvel száz szakácsné
 Megyen a regiment után,
 Megyen a regiment után.

Szerelmes lábban száz szakácsné
 Főidőz veri a kanalat,
 Mert hajl a snájdji, nyalka ezred
 Most megy el az ablak alatt.
 Az ebédet hadd őrse kozma,
 Mohón, esze nélkül fut át
 Szerelmes lábban száz szakácsné
 A regi-regiment után,
 A regi-regiment után.

Büszkén feszítenek a sorban
 A káplárok, őrmesterek,
 Mőgöttük lépdél száz szakácsné,
 Egy elszánt amazon-csatának.
 De nem éles karddal csatának,
 Csókosztó a kukkuk csupán —
 Teli kosárral száz szakácsné
 Megyen a regiment után,
 Megyen a regiment után.

Pokolba a húsosfázékkal,
 Mikor egy szent érzés terem!
 Ki gondol akkor a gyomorra,
 Mikor lázong a szerelem?
 Sok éhes férj nem kap ebédet,
 Ha hehalel is mindahány,
 És szomjas szívvel száz szakácsné
 Megyen a regiment után,
 Megyen a regiment után.

Boj.

FŐVÁROS

(*) **A tűzoltó főszerelesek megvívásának.** *Matyas* Áajos helyettes polgármester kérésére a tanács fölhívta a székesfővárosi tűzoltó-házbizottságot, hogy vizsgálja meg a tűzoltóság VIII. ker. Kun-utcai telepén, hogy vajon a főszerelesek elégséges-e és hogy a főmlők rendben vannak-e? A tűzoltó-házbizottság ma délután tett eleget ennek a fölhívásnak és *Horváth* János tanácsos vezetésével mellett megjelent a tűzoltó-kaszárnyában. Megszemlélve a telepet, a bizottság azt tapasztalta, hogy a szivattyu-főmlők a legkitűnőbb állapotban vannak. A főszerelesek pedig szinte tulajdonbőségben vannak rendelkezésre. Ellenben minden egyes bizottsági tag határozottan kifejezést adott annak a meggyőződésének, — hogy a *tűzoltóság személyzetének mai létszáma egyáltalában kevés, ha tekintetbe vesszük a főváros lakosságának a számát.* A budapesti hivatásos tűzoltóság kitűnő erőkből van

összeállítva; a legénység ügyes, erős, bátor és kitartó s a veszedelemben önfeláldozó s így ezért, a kiküldött bizottság azt óhajtja, hogy a főváros anyagi helyzetüket javítsa, a fizetésüket emelje és adjon reá módot, hogy nyugdíj-igényük is legyen, de ezzel együtt el nem halasztható tudat, hogy a tűzoltó legénység létszámát teljesen (csaknem még egyszer akkorára) szaporítsák; mert ma valóban rosszal vannak fizetve (30—40 forint havonta), tömörkedő szolgálatot kell teljesíteniük s így hamar szolgálata képtelenné válnak és nincs biztosítva a jövőjük. A vizsgálatra kiküldött bizottság fölhívta a tűzoltó főparancsnokságot, hogy az intézmény fejlesztése érdekében szükséges dolgokról emlékirat-szerű beadványban tegyen előterjesztést a tanácshoz. A bizottság kívánatala végül bemutaták az ugró-ponyvák és csuszató-zsákok használati módját s a bizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy olyan viszonyok bőséget fejlesztő tűzénél, mint amilyen a Párisi Áruházé volt, a csuszató-zsákokat éppen nem lehet használni, a ponyvák használata pedig szintén nagyon káros eredményeket adhat, mert nagyon sok, sőt csaknem minden attól függ, hogy a veszedelemben levő ember miként ugrik le a magasból. A bizottság az eljárásairól jelentést tesz a tanácsnak.

(*) **A közlekedésügyi bizottság** ma délelőtt ülést tartott *Rózsavölgyi Gyula* alpolgármester előlétele mellett. A bizottság első sorban tárgyalta a kereskedelemügyi miniszternek azt a leiratát, amelyben föl hívja a főváros hatóságát, a cinkotai h. é. vasutnak a M. Á. Vasutak kőbányái vonalára való összeköttetése tárgyában a fővárosi területre vonatkozó használati föltételeket állapítsa meg. A bizottság a föltételeket megállapította és elhatározta, hogy erre nézve a főváros szerződés-kötését kívánja; föl fogja tehát hívni a h. é. vasutat, hogy a főváros részéről megállapított szerződést írja alá. Az átszálló forgalomnak további fejlesztése érdekében, különösen a vásárosnoki és közvágóhídi tergalom szempontjából, a Budapesti Közúti Vasutársaság és a Budapest-Ujpest-Lákospalota Vasutársaság kocsijain leendő átszálló-jegy kiadásához nozzájárul.

(*) **A legújabb íremhely-kérdés** A kultusz-miniszter kívánására folytatott a tanács elrendelte tudvaleg a Gyár-utca és Király-utca sarkán levő illemhely eltávolítását, mert ott épül a zeneakadémia palotája és a Király-utca és a Teréz-körut sarkán szemelt ki számára új helyet. Ez ellen most tiltakozik az országos központi takarékpénztár, amelynek a kiszemelt utcasarkon van a főkéntézet. A takarékpénztár arról nem tehet, mondja a beadvány, hogy a főváros el akarja csufítani azt a szép utcvonalat, de az ellen határozottan tiltakozik, hogy a főkéntézet önkéntesei. Ha az illemhely csakugyan odakerülne ahová tervezték, úgy főkéntézet főnőállása lehetetlenné válnék. Kéri ez okból a takarékpénztár a taucso, hogy tervéről mondjon le.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **A olgányverseny.** A döntő verseny egyik kiváló érdekessége holnap, szombaton este lesz, amikor is *Koczé Antal*, a hatalmas zeneművész fog újabb hangversenyezni. Kivüle ez estén más zenekar nem is vesz részt. *Kubelik* híres műsordarabjait fogja játszani. Műsora a következők: 1. Népdal-egyveleg. 2. Nagy Rózsavölgyi kesergő. 3. Repülj feleám. 4. Rákóczy kesergő folytatással indulóval. Mint betét Ries G. Jur suiteje és *Ridley Kohné* Éljen! eszadása kerül előadásra. — Vasárnap a *Cigányélet* két előadása keretében lesz folytatása a versenynek s délután leszálított helyáras mellett *Farkas Pali* és *Lukács Károly* fogják művészetüket még egyszer bemutatni, vasárnap este pedig *Rács Laoczi* nagyhírű zenekarvezető fog hangversenyezni. A verseny legutolsó napja hétón lesz s a díjak ünneppis kiosztása kedden 7 órakor lesz a Népszínház színpadán a közönség előtt.

Ma este *Banda Marci* és *Eolagh Károly* bandája versenyzett az első díjért. Kettőjük között igen nehéz dönteni. Egyforma nagy sikerük volt és egyforma szépen muzsikáltak. A Balogh Károly klarinétosának különösen nagy sikere volt; szédületes futamaiért rengeteg tapsot kapott.

** **A Nemzeti Színház újdonsága.** A Nemzeti Színház személyezte most *Calderón*: *Két szék két a pad alatt* című verses vígjátékára készült, amelyet dr. *Huszár Vilmos* és *Makai Emil* fordítottak magyarra. Ez lesz a ma bemutatott *Patyolat* hisztonny után következő újdonsága a színháznak.

** **A Vigaszínházban** a tegnap bemutatott három egyfelvonásosnak mai második előadása is azt a nagy hatást érte el, mint a premieren. *Zbovay Aladár* *Lidája* a maga csöndes poézisével vitta ki az első tapsokat. Az elismerésből kijutott *Kun László* zenének is. Az *igazgató* ur kegyetlen verizmusa ezúttal is elemi erővel hatott és a darab végén kiválóképpen *Hegedűs Gyulát* ünnepezték oly lelkesedéssel, aminő még e kedvelt művész a aktíválisan szemben is csak ritkán szokott nyilvánulni. *Fonyesti, Balassa Kertész Ella* és *Hunyadi Margit* is számos kivárában részesült. Zajos derültséggel fogadták ma is *Chehov* vígjá-

tékát a *Leánykérés*t, amelynek egész séges komikumát *Góth, Varsányi Irén* és *Vendrei* teljes mértékben juttatták érvényre. A három egyfelvonásos holnap ismét színpadra kerül és dominálni fogja a műsort továbbra is, időt engedve a személyzetnek, hogy készülőn a *Dr. Nebátsvirág (Maitre Nitouche)* című bohózatra, amely a színházak legközelebbi újdonsága lesz.

** **A Nemzeti Színház első délutáni előadása.** Az új szezonban vasárnap szeptember hó 27-én lesz az első délutáni előadás a Nemzeti Színházban. Az előadás tízta jövedelmét a Nemzeti Színház munkásosztályának nyugdíjintézete javára fordítják. Színpadra kerül *Klapp Mihály* 4 felvonásos vígjátéka *Rosenkrantz és Gildenstern*. Az előadás délután 2 1/2 órákor kezdődik.

** **Sembrich Marcella Amerikában.** *Sembrich Marcella*, a vilghírű énekesnő, újabb amerikai körutára indul az idei őszön. A művésznő a new-yorki Metropolitan-operában énekel először s esténként 2500 dollár tiszteletdíjat kap.

** **A Uránia-Színház újdonsága.** Az *Uránia-Színház* legközelebb *Nemeth Péter* hírpírónak *Lebéli élet* című újdonságát mutatja be. London és Páris után Berlin lejátszott Európa leghatalmasabb világvárosává és *Vilmos* császár székvárosává ezeryni megmentésis alkotásaival, témérek műkönsével, tarka világúros életével több száz színes képen mutatja be a darab

** **A Országos Színház-Legyesületől.** Az Országos Színház-Egyesület tanácsa e hónap 26-án, szombaton délután 3 órákor rendkívüli tanácsulést tart, amelyen a nyugdíjszabályzat revízió át fogják tárgyalni. A rendes tanácsulés október 6-án délután 3 órákor lesz, amelyre *Hevesy Gábor* és *Hunyadi József* vidéki tanácsosokat hívták be.

** **Filharmoniai hangversenyek.** A *Filharmoniai Társaság* ez idei tíz hangversenyezéig eddig a következő művészeket szerződtette: *Anthes György*, *Barltucci Viktória*, *Baré Emil* versenymester *Boultk Ferenc*, a M. Kir. Opera tagjai, *Dohnányi Ernő* zongoraművész, *Gmeiner Lulu* dalénekesnő, *Heemann Hugó* hegedűművész, *Morena Bertá*, a müncheni opera tagja, *Marteau Henrik* hegedűművész, *Ney Dávid*, az M. Kir. Opera tagja, *Sistermans Antal* dalénekes, *Tessányi Margit* zongoraművésznő, *Thomán István* zongoraművész az Orsz. M. Kir. Zeneakadémia tanára, *Vasquez-Molina Italia* grófné a M. Kir. Opera tagja s a budapesti Zenekezelők Egylete s a *Budai Dalárda* énekkarát a műsor a következők:

Újdonságok: *Barltó Béla*: „Kossuth-szimfónia”; *Berlioz*: „Symphonie funebre et triomphale”; *Gluck-Moll*: ballet-suite; *Herfeld*: Suite; *Händel*: Nyitány; *Kajanus*: I. finn rapzódia; *Köster*: Szilveszteri harangok; *Massenet*: „Scènes pittoresques”; *Mozart*: Szerenámad fuvóhangszerekre; *Réhai*: Nyitány; *Szerényi*: Szerenámad.

Régibb művek: *Beethoven*: II., VIII., XI. szimfónia; „Egmont”-nyitány, es-dur zongoraverseny; *Brukner*: IV. szimfónia; *Bach-Abert*: Fuga; *Brahms*: II. szimfónia; *Deorák*: Száv rapzódia; *Csajkovszky*: V. szimfónia; *Goldmark*: Tavaszi nyitány; *Haydn*: Szimfónia; *Liszt*: Tasso; *Mendelssohn*: „Camacho lakodalmá”; *Saint-Saëns*: „Danse macabre”; *Schubert*: H-moll szimfónia, Vándor-ábránd; *Svensen*: Párisi karnevál; *Wagner*: Nagypénteki varázs; *Weber*: Oberon. Bérelni lehet *Méry Béla* zeneműkereskedésében (Árdrássy-ut 12.).

** **A Magyar Színház új tagja.** A Magyar Színház igazgatósága szerződtette *Jávor Lónak*t, *Rákosi Szidi* színészkolájának végzet, tehélséges önévdeket. A fiatal szubretet a legközelebb már fel is lép.

** **Városligeti színház.** Vasárnap délután II. *Rákóczi Ferenc fogjátja* történelmi színmű, este pedig *Egy borbélyesládá kalandjai* (Fregoli és Fölgolina) énekes bohóság kerül előadásra. Mind a két előadás felére leszálított árakkal s jeles szereposztással tartják meg.

** **Diszeloadás az olasz király tiszteletére.** Az olasz királynak Párisban való időzése alatt a *Théatre Français*ban diszeloadás lesz. Az előadáson a *Toto Totandó* című híres egyfelvonásos és *Mailac és Halványok A színek megvan a maga joga...* című darabja kerül színpadra.

** **Dankó Fista nekrólója.** *Sebők Gyuláné* *Éltörött a Dankó Pista* hegedűje cím aitt mély érzéssel teli nótát írt, mely a Népszínház Dankó-estéin zajos tetszéssel találkozott. A szép nóta most zongorára is megjelent *Barna Isz* átiratában. A *Dankó-nekrólój* ára 1 korona 20 fillér.

** **Mirbeau új drámája.** *Octave Mirbeau*, a hírneves francia író, új drámán dolgozik, mely a francia forradalomból meríti tárgyát. A darab hősnője *Manon Roland* asszony lesz a girondisták híres barátjáné, a kit *Mirbeau* ellenszenves világlátásban visz a színpadra.

** **Maeterlinck bohózata.** *Maeterlinck*, a *Monna Vanna* híres szerzője kétfelvonásos bohózatot írt, melynek címe *Pádnai Szent Antal eszadája*. A darab a napokban került bemutatásra a brüsszeli *Park-színház*-ban, de csak nagyon mérsékelt sikert aratott.

MŰVÉSZET

□ **A Nemzeti Szalon** őszi kiállítására már most serényen folynak az előkészületek. A kiállítás október 12-án nyílik meg; a képek beküldésének utolsó határideje október 5-ike. Az őszi kiállítás után, januárban az idén is meg lesz a Szalon grafikai tárlata, melyre dr. *Wlassics Gyula* közoktatási minisz-

ter ezúttal is engedélyezte a tavalyi művészi pályadíjakat. A kiállítás iránt művészi körökben igen nagy az érdeklődés. — A Margitay-kiállítás nagy sikere a rendkívüli látogatottságban egyre jobban nyilvánul.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ **Az Akadémiából.** A Magyar Tudományos Akadémiában az első ülés október 5-ikén öt órákor lesz, amikor is az I. sz. osztály ülésézik. Utána összesülést tartanak az Akadémia tagjai.

□ **Nemzeti szalonok Amerikában** címmel terjedelmes kötetben számol be *Zseni József* arról az utjáról, melyet az Országos Nemzeti Szövetség megbízásából a múlt évben tett, elvívén diszes nemzeti lobogónkat Amerikába szakadt vterrokonainkhoz. A munka tulajdonképpen beszámoló kíván lenni e küldetés teljesítéséről s annyi ügyszeretettel, nemes hazafüli lelkesedéssel s az amerikai viszonyokban való oly alapos jártassággal van megírva, hogy felvelet új gondolatai amerikai testvéreink helyzetéről. az amerikai magyar sajtóról, a fővárosunkba felállított Washington-szoborról már egymagukban is érdemessé teszik figyelmünkre és érdeklődésünkre. Mint olvasmány is rendkívül érdekes s teljesen gyakorolt írása vall. A munkát az Országos Nemzeti Szövetség adta ki, nemzeti alap a javára, s a csinos képekkel ellátott kötet ára 2 korona, s bármely könyvkereskedésben kapható.

□ **Egyenlőség.** Tartalmas s érdekes ünnepi száma jelent meg az *Egyenlőségnek*, *Szabolcsi Miksa* magas színvonalon álló hetilapjának. A ga-dag és változatos számba írtak: *Mezei Ernő*, dr. *Hajdu Miklós*, dr. *Venetianer Lajos*, *Hazai Hugó*, *Roboz Andor*, *Haber Samu*, *Pataki József*. A szerkesztő magvas aktualis magyarzártat s bőséges informatív anyag egészítik ki az ünnepi számnak előkelő prózai és verses közléseit.

SPORT

* **A Kriketteerek** *Undapesten.* A budapesti football közönség előtt legkedveltebb bécsi csapata, *Vienna Cricket and Football Club* vasárnap, e hó 27-én ismét szerepelni fog nálunk, hogy összemérje erejét az idei bajnokságban első helyen álló és legjobbn hírnévek örvendő *Ferenovárosi Torna Klub*-bal. A *Ferenovárosi T. K.* nagyban készül e mérkőzésre. Vasárnap is rendkívül érdekes training mérkőzést rendezett nagy közönség előtt. E trainingben az I. csapat kitűnő formát mutatott, amennyiben a II. csapatot szép játékkal 5 : 1 eredménnyel győzte le.

* **Football.** E hó 27-én, vasárnap délután mérkőzik a tudomány egyetlen footballcsapata a műegyetem válogatott csapatával a látványos sportlepen, ahol előzőleg a B. E. A. C. nagy nemzetközi athléikai versenyt rendezti. Ezen a fényes sportünnepen ott lesznek az egyetemi tanárok is. A Műegyetemi Football Club II. athléta nevezett be a versenyre. ezek közt ott lesz *Nirasee Gyula* is, aki az *Egyetemi bajnokságért* fog küzdeni. Az egyetemi csapat erősen készül a mérkőzésre és így valószínű, hogy a műegyetemi híres csapatával szemben meglepően jól fogja magát tartani.

A *Budapesti Athléikai Klub* és a *Magyar Athléikai Klub* I., II. és III. csapatai vasárnap, szeptember 27-én mérkőz össze erejüket az Erzsébet királyné-utí pályán. Az I. csapatok mérkőzése délután négy órákor lesz, a második csapatok mérkőzése délután két órákor a III. csapatok délelött tizenegyer órákor mérkőznek. Különösen érdekes lesz az I. csapatok mérkőzése, miután a M. A. K. csapata a B. A. K. csapatában erős ellenfélre talál. Belépő-díj 40 fillér. *Vilamos* közlekedés.

* **Őszi löversenyek** Szintelen és nem sokat ígérő az őszi meeting második napjának programja s legfőkébb csak a lesz érdekes, hogy az államdíj kivételével nagy mezőnyök indulhatnak. A *Gödöllő*-díj 1600 méterén *Orion*, *Camperdown*, *Major*, *Matchboy* találkoznak a jobbik közül s a győztes színtintünk vagy *Camperdown*, vagy *Matchboy* lesz. Az *Altamadj* a *Somos* ménes biztos zsákmánya, az őszi kísérleti versenyben pedig *Ibea* íremtelheti meg bécsi győzelmet *Hirmondó II.* előtt. A *Nursery-handicap*ban igen sok lö fog futni. Nekünk *Aldozat* s *Barbi* tetszenek a benevezettek közül legjobban, míg a *Kétfévesek* előadóversenyében *Bedacht*, *Ismerős* és *Cush* a legjobbak. A *Eladóversenyben* *Akárhogyot* jelöljük *Kegyenc* előtt. Jelöltjeink:

- I. *Matchboy* — *Camperdown*.
- II. *Somos* ménes.
- III. *Ibea* — *Hirmondó II.*
- IV. *Aldozat* — *Barbi*.
- V. *Bedacht* — *Ismerős*.
- VI. *Akárhogy* — *Kegyenc*.

EGYESÜLETEK

(Az Orvosegyesületből). A királyi Orvosegyesületben mozgalmas már az élet, bár a választmány első ülését csak a jövő hónap 10-ikén délután hat órákor tartja a Szentkirályi-utca 21. számú helyiségében. — Az első felolvasó ülés, amelylyel az évi közgyűlést egybekötte tartják meg, október 14-ikén lesz.

(A Magyar Tisztviselők Országos Egyesülete) szeptember 28-án este 6 órakor az egyesület helyiségében (VIII. Esterházy-utca 4. sz. alatt, saját palota) választmányi ülést tart. Tárjak: 1. Tagok felvétele. 2. Folyó ügyek.

Nyiltér.

Tiller Mór és Társa Budapest, Váci-utca 35.
os. és kir. udvari szállítók.

Egyévi önkéntesek

Egyévi önkéntesek

Egyévi önkéntesek

részére a legelőzőbb és legelőzőbbéban készült az egyenruha felszerelés.

részére küld díjtalan árjegyzéket.

részére sorozást és áthelyezést kérvénymentést díjtalanul küld.

Brüll Irma

IV., Zsibárus-utca 1. sz.

Van szerencsém az előkelő hölgyvilággal tudatni, hogy szokásos párisi és bécsi bevásárlásaimból visszaérkezve, üzletemet az őszi és téli divat legelőzőbbé nőlakal modelljeivel látam el, melynek megtekintésére tisztelettel felhívom b. figyelmüket.

Tapasztalt vásznalékes elkerülése végett kérem a Zsibárus-utca 1. címre ügyelni.

Vidékre készpénzzel küldök 3-4 kalapot választékul.

Betörés biztosítás

igénybevételét esetleges cluzás alkalmával ne mulassza el senki, miután számtalan példa igazolja, hogy a betörésbiztosítás közszükségletet képez.

Rendkívül előnyös és olcsó díjtétel mellett biztosít lakásokat, áruaktárokat stb. stb.

Felvilágosítások készsége sen adatnak.

Mannheimi Biztosító Társaság

VI. ker., Gyár-utca 7. Telefon 23-23. sz.
Helyi ügynökök kerestetnek.

Birtok

kerestetik vételre.

Egy 300—500 holdas birtok kastélyval (8—10 szoba) szép parkkal, jó földdel, kerestetik vételre déli Nógrád-, déli Barcs-, Nyitra-, Pozsony-, Sopron-, Vas- vagy déli Trencsén-megyében, **egészséges vidéken**. Ajánlatok kéretnek „Egészséges vidék” czimen e lap kiadóhivatalába.

Ovja az egészségét!

Eszerint több kiváló orvos ajánlja!

Arjogyzás kívánatra mindenhol díjmentesen küldetik. Vidékre 25 vagy 50 üveges ládák; a tuzardíjat oda és az üres üvegekért vissza fizeti a

SZT. LUKACSFÜRDŐ KUTVÁLLALAT BUDÁN.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A főváros panasz. A székesfőváros legutóbbi tanácsülésének ülésalalmazása alapján *Matuska* Alajos alpolgármester ma nyilvános rágnalmazás vétségéért bünvádi följelentést tett *Schubert* Sándor mészáros ellen a bécsi esküdtészek előtt tett nyilatkozata miatt. A panasz-beadványban azt is kéri az alpolgármester, hogy a bíróság ezt az ügyet előbb tárgyalja, mint *Schubert* Sándornak ellene tett följelentését.

§§ A győri vaggonyári sztrájk epilogusa. Körülbelül egy évvel ezelőt történt, hogy a kétezer munkást foglalkoztató győri vaggonygyárban általános sztrájk ütött ki. A sztrájkmozgalom tetőpontján a sztrájkoló munkások a szocialista-párt központi vezetését kérték fel a közbenjárásra s a párt egyik vezetőjét, *Israel* Jakabot küldte ki, aki a sztrájkolók tanyáján nagy beszédet mondott. A beszéd folyamán erősen bírálta az ottani rendőrség és hatóság eljárását. E beszéd miatt a győri törvényszék vádatanás, az ügyészség vádjá alapján, hatóság elleni ígázás miatt helyezte vád alá *Israel* Jakabot. Tegnap volt ebben az ügyben a fő tárgyalás a győri törvényszék előtt és a bíróság hosszas tanácskozás után magáévá tette dr.

Bródy Ernő védő álláspontját s *Israel* Jakabot felmentette a vád és következményei alól.

§§ Az ügyvéd úr áldozata. Dr. Antal Jenő fővárosi ügyvéd több rendbeli büntetendő cselekmény elkövetése után kiszökött Amerikába. A könnyelmű ember egyik szánalomramelő áldozata fölött ma ítélték a budapesti büntető-törvényszék egyik ítélőtáncsa Oláh bró elnöke alatt. Dr. Antal Jenő ügyvéd ugyanis hárgondnok volt a külső-váci-utai 121. számú házban. Ebbe a házba házfelügyelőül fogadta fel Nyiri Imrét 1400 korona övadék letétele mellett. — Dr. Antal Jenő ezt az övadéket is elikkasztotta. Mikor Nyiri, kinek a házfelügyelői állás nem tetszett, felmondott dr. Antalnak, visszakövetelte az övadékát. Dr. Antal azonban a fizetés helyett felhatalmazta Nyirit, hogy a befolyó házbérekből 50 forintot részletekben tarison vissza övadékának megjelöléséig összeget. Ennek a meghatalmazásnak Nyiri eleget is tett, de nem ugy, ahogy dr. Antal mondotta, hanem akként, hogy az egész összeget egyszerre zsebrevágta a befolyt házbérekből s azután szerelőjével Kovács Erzsébettel Amerikába akart kivándorolni. A háztulajdonos — egy fővárosi pénzintézet — azonban feljelentést tett ellene, mire Nyiri és kedvesét a rendőrség Brémában letartóztatta s azután hazaszállította. Sikkeszása büntetvével valóva került ma Nyiri a vádlottak padjára, kedvese, Kovács Erzsébet pedig orgazdaság miatt. A tárgya áson kiderült ugyan, hogy a főbűnös tulajdonképpen a megszökött ügyvéd volt, de azért a törvényszék dr. Gruber alügyész vádjá és dr. Peller Imre védelme után bűnösnek mondotta ki Nyirit a sikkesztás vétségében s ezért a nyomós enyhítő körülményekre való tekintettel 2 havi joghára ítélte. Kovács Erzsébetet a bíróság felmentette az orgazdaság vádjá alól. Az ítélet jogerős.

TÁVIRATOK

Frankfurt, szeptember 25. A *Frankfurter Zeitung* darmstadti jelentése szerint gróf Lamsdorff orosz külügyminiszter holnap odaérkezik és hosszabb ideig az orosz cár környezetében fog tartózkodni.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 25. (A *Budapesti Napló* telefon-jelentése.) Eladott búza tiszavidéki 8.10—8.15, marosi 8.10—8.30 K., bányai 7.70—8.20 K. Rossz: tót felvidki 6.50—6.70 K., pestmegyei 6.55—6.70 K., déli-vasuti 6.40—6.60 K. Tengeri magyar 6.60—6.75 K., szerb 6.50—6.60 K., zab 5.75—6.30 K.

New-York, szeptember 25. (Terménytőzsde. (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 11.95 (11.40). Szept.-re 11.82 (12.08). Decembe-re 9.37 (9.40). Stand-Oreansban helyben 10.5/8 (10.5/8). — Petroleum: New white New-Yorkban 8.55 (8.55). Stand white Philadelphában 8.50 (8.50). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.56 (1.56). — Zsír: Western steam 3.60 (3.60). Rohe és Brothers 3.90 (3.90). — Tengeri iránzata tartott. — Szept.-re 52.1/2 (52.1/2) — Okt.-re — (—). — Dec-re 52.1/2 (52.1/2). — Búza iránzata tartott. Piros őszi helyben 82.1/2 (82.1/2). — Szept.-re 83.1/2 (82.1/2). — Okt.-re — (—). — Dec-re 83.1/2 (82.1/2). — Máj.-ra — (—). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — Kávé: fair Rio T. sz. 5.1/2 (5.1/2). — Szept.-re 4.30 (4.30) Dec.-re 4.75 (4.65). — Liszt: Spring Wheat clears 3.70 (3.70). Cukor: 3.1/2 (—). — 3.1/2 (—). Ós: 27.20—27.30 (27.75—28.—). Écs: 18.50— (—). (18.50— (—)). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 25. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Búza iránzata tartott. Szept.-re 75.1/2 (75.1/2). — Októberre — (—). — Tengeri iránzata tartott. — Szept.-re 45.— (45.1/2). — Zsír: Szept.-re 9.50 (10.05). Dec.-re 9.97 (7.05). — Szalonna short csear 9.— (9.—). — Sertészsír: Dec.-re 12.20 (12.20). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Ősz van.

Gesztenyében a kis padra
Hullanak az árnyak.
Gesztenyében a kis padon,
A nevedet sóhajtatom
És epedve várlak.

Lassanként már hervadoz a
Levele a fának.
Ősz van... És az én szívemen
Átvonul a bús sejtelen,
Hogy hiába várlak.

Farkas Béla.

† Roosevelt elnök a bankjegy-n. Mulafató kalandja volt a napokban Roosevelt elnöknek, mikor az elis-landi bevándorlási intézetet meglátogatta. Egy német nőnek, aki érdeklődött a kiléte iránt, megmondta, hogy ő a köztársaság elnöke, de ahogy sem értette meg, hogy micsoda állás, de mire azt

mondta neki, hogy ez a császár, az amerikaiak feje. Ezt természetesen megértette a kíváncsi hölgy és a környezet nagy csodálkozására elővett egy százdolláros bankjegyet a zsebéből és erősen kezdte vizsgálni az arra telrajzolt tejes hadidíszszel és tollakkal ellátott indiánt. Azután jól megnézte Roosevelt elnököt, majd ismét a bankjegyet, de nem vett észre semmi hasonlatosságot az elnök és az indián közt. Erre a német nő, aki hozzá szokott hazájában, hogy a bankjegyen a császár arcképe van, nevetve kiáltott fel:

— Engem ugyan nem tesznek bolondd!

† A ministráló püspök. Mikor XIII. Leo pápa az 1888-ik évben páppá szentelésének ötvenedik évfordulóját ünnepelte, a Szent Péter-templom egy ol-táranál két pap találkoztak össze; az egyik a Szent Péter-templom biboros kanonkja volt a másik pedig egy olaszországi püspök, aki azért jött Rómába, hogy részt vegyen a jubileumi ünnepségen. A kanonk bele akart kezdeni a szent misébe, de nem tehetett ezt meg, mert nem volt ott még a ministráns. Egy kissé türelmetlenkedett és többször körülnézett, vajon nem jön-e még az a ministráló ember. A püspök észrevéve a biboros kellemetlen helyzetét, ajánlkozott a ministráns szerepére.

— Nem fogadtam el, — szölt a biborosnak — hiszen egy püspök csak nem ministrálhat.

— Miért nem? — kérdezte a püspök. — Értlek én a ministráláshoz.

— El is hiszem, hogy ért hozzá méltóságod, de mégis csak restelném, ha püspök vállalkozna erre a szerepre.

— Nyugodjék meg Monsignore, menjen csak az és kezdje el a misét, — szölt és rögtön le is térdelt a püspök, mire a biborosnak nem maradt egyéb hátra, minthogy elkezdje a szertartást.

Mikor bevégződött a mise, köszönetet mondott a biboros a püspöki ministránsnak. A misézó biboros monsignore Radini-Tedeschi volt és a ministráló püspök a mantuai püspök Guiseppe Sartó volt, akinek most X. Pius a neve.

† A részegesek szigete. Az előkelő körökben már régóta divik az a szokás Angliában, hogy az iszakosság bűnébe eső hozzátartozójukat gyógyító-intézetbe adják, ahol néhány évig maradnak szigorú felügyelet alatt. Ez a módszer azonban nem sokat ér, mert a gyógyító-intézetből kikerültek részeges urnak az az első dolga, hogy a legközelebb eső csapadékba betérjen és alaposan leigya magát. Oroszországban azonban ennél sokkal radikálisabb módon gondoskodnak az iszakosok gyógyításáról. A betegetek a Ladoga Valaam-szigetére internálják. Kereskedők szokták rendszeren iszakos fiaikat odaküldeni, hogy a nagy világtól elszigetelve, egy apát meg a barátok szigorú felügyelete alatt megjavuljanak. A fejelem nagy, a kényszer-munkaidő hosszú és munka retentő nehéz a szigeten, ahová szeszes ital semmiképpen sem kerülhet. Az alkoholicus emberek tehát Valaam-szigeten nem áldozhatnak szenvedelmüknek, még akkor sem, ha titokban pénzt vittek volna magukkal. Az odavitt fiatal emberek rendszerint mind kigyógyulnak.

† A nyaraló macskák. Az angol furocságok közt nem utolsó egy macskák részére berendezett pensio, amely London közelében fekszik egy árnyékos park közepén. Ez az érdekes hely arra való, hogy a nyaraló urinép, amely természetesen nem igen viheti magával kendvenc macskáját, a kedves állatot a nyári idényre elhelyezhesse ebben az intézetben, ahol kizárólag macskákat vesznek fel. Két osztály van a macskaothonban. Az első osztályban szép, világos kedélyes kalitkákban tartják a macskákat, amelyek a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve. Itt töltik az éjszakát és arokat a nappali órákat, amelyekben pihenni akarnak. Ezekben a kalitkákban sok pálcza van keresztbe téve, hogy a macska, ha kedve tartja, tornázhasson is. A második osztály macska-vendégek egy közös teremben alszanak kis szalmazsákokon, nappal azonban ugy az első, mint a második osztályú cicák szabadon használhatják a tágas parkot, ahol az egyik méltósággal sétál, a másik vígan ugrándozik, a legtöbb azonban kényelmesen végignyújtózik a zöld pázsiton. A macskák tápláléka bőséges és pompás; vajaskenyér, tej, rizs, friss hús és főzeléket kapnak mindennap. Angolországban még több ilyen macskaothon van, ahol még nagyobb gondossággal ápolják a cicákat. Némelyekben kitűnően berendezett konyha van; a macskák a la carte étkeznek és groomok öltöztetik őket az evéshez, sőt hetenkint egyszer orvos jár be megvizsgálni az egészségüket.

Automata konduktor. Angliában Southportban érdekes újítást hoztak be a villamos közúti kocsikon, amely a villamos kalauzok akonyát jelenti. Nem lesz kalauz a kocsin, kövelekésépp ellenőrző sem fog lábatlankodni. Az utasok a viteidjat maguk dobják be egy automatába, amely aztán kilőki magából a jegyet. Ez az automata természetesen úgy lesz berendezve, hogy rögtön kidobja magából a nadrággombot, ha történésen azt dob be valaki pénz helyett, de a pénz is csak teljes összegben fogadják el. A kocsiiban husz utas foglalhat helyet a kocsivezetőn kívül. A kezelési költség két és fél penny mértőföldenkint s így a társaságnak meglehetősen haszna van minden fordulónál.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Nemzetközi vasúti értekezlet. Az e hó elején a Németország, Magyarország és Ausztria között egyrészt és Szerbia, Bulgária és Törökország között másrészt mozgó árú és személyforgalomban részes vasutak által a magyar államvasutak önklésével Innsbruckban tartott nemzetközi értekezletet e hó utolsó harmadában hasonló tanácskozások követték, még pedig az oroszországi forgalmakra nézve Drezdában és a romániai forgalomra nézve Hamburgban. A drezdai tanácskozásokban a császár királyi szabaddalmazott déli vasúttársaság igazgatója, Heimböck cs. kir. kormánytanácsos előnököt, résztvevők többek között az orosz kiküldöttek élén *Peri t.* tanácsos és *Romocky* osztályfőnök, a szász királyi államvasutak részéről *Kirchbach* vezérigazgató és *Gasterstadt* titkos pénzügyi tanácsos, míg a magyar vasutak *Csatary* kir. tanácsos, *Szekula*, *Becker* és *Schöber* főfelügyelők által voltak képviselve. A hamburgi értekezletet a magyar, osztrák és porosz államvasuti kiküldöttek *Csatary* főfelügyelő, *Abrecht* cs. kir. vasutimintériumi főfelügyelő és *Wulff* porosz kir. kormánytanácsos vátokozó önklésé aait tartották meg. Ugy a drezdai, mint a hamburgi tanácskozásokban fontos kereskedelmi és díjazási megállapodások jöttek létre, amelyek főleg a romániai forgalmakban, hol a magyar utrány mint az erdélyi-romániai határpontoktól Zso na-Rutkájig, illetve Csacszájig terjedő leghosszabb átmeneti vonal pénzügyileg jelentékenyen van érdekeve, előreláthatólag már jövő év március elején megjelenő új kötelező díjazások és üzletszabályzati határozatnyokban fogtak kifejezésre jutni. A román-, a magyar-német értekezletet a díjazások igen kívánatos gyökeres egyszerűsítésének kérdésével is foglalkoztak; a díjazásbiztoságok ebbeli javaslatai azonban hallomás szerint, főleg a román államvasutak ellenmondása, azaz költönkövetelése következtében ezúttal sem voltak megvalósíthatók.

A Magyarországi Bortermelők és Borkereskedők Országos Szövetségének igazgató-válaszmánya *Perzel* Dezső és dr. *Molnár* Ákos országos képviselő előnklete alatt tegnapi tartotta rendes havi gyűlését. *Molnár* Lipót új vezető igazgató a központi rodoának jelentései soran előterjeszti, hogy a létesítendő nagy hordókölcsönző intézet tárgyában tárgyalásokat foly-

tatt az érdekelte körökkel, melyeknek eredményeként örömmel jelentheti, hogy a terv megvalósíthatása könnyebbnek bizonyul, mint amintőknek eleinte tartották, mert nemcsak az összes érdekeltek a legelkezebben támogatják az említett intézmény létesítésének akcióját, hanem *Darányi* földmivélsügyi- és *Láng* kereskedelemügyi miniszterek is kiállítás helyezették a kormány hathatós támogatását és már eddig is jelentékeny személyösszegeket folyósítottak a szervezési munkálatok költségeire. Ezenfelül töképenzések körében máris öt és félmillió koronát ajánlottak föl a hordókölcsönzőintézet céljaira. A választmány elhatározta, hogy ezt az intézményt mielőbb életbeleptetni fogja és e célból kiküldi *Haar* Ignácot, *Molnár* Lipótot, dr. *Schreyer* Jenőt és *Zwack* Akost Franciaországba, hogy ott a helyszínen tanulmányozzák hasonló intézményeknek berendezését, ügykezelését és forgalmának lebonyolítását. *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszter átiratában kifejtett kívánásához képest elhatározta a szövetség, hogy központi irodájának helyiségében már a jövő hónapban szervezi a *bortermelők és borkereskedők közötti áruforgalom életkítésére szolgáló bortársulat*. Több rendbeli belligy elintézése után elhatározta a választmány, hogy a szövetség tagjai kötelevően felszólítja, hogy a jövő évben megtartandó *s. louis-i világtállás* alkalmával magyar borúkat bemutassák.

Luxuslövésár a Tattersallban. Szombaton e hó 26-án kezdődött az összesen két napra terjedő őszi luxuslövésár a Tattersall külsőkerépezi uti telepén. A tulajdonképpeni lóvásár vasárnap 27-én kezdődik és keddig tart. Az előző szombaton és a rákövetkező szerdán az elő- és utóvásár tartatik meg. A jelen őszi vásár helyszínén már ma is élénk élet uralkodik; a bejelentések nagyszámában érkeztek, úgy, hogy a kínálat élénken fog megindulni. A vásárra felhozott nyerges- és hámos lovak legszebbjeit díjazák s erre a célra tizenegy díj áll rendelkezésre, köztük a *Darányi* Ignác földmivélsügyi miniszter által adományozott értékes tiszlelt. A zsűri hétőn, e hó 28-án délelőtti hirdeti ki a nyertes lovak díjazási eredményét és nyomban ki is osztja a díjakat.

Borjüvásár. 1903. évi szeptember hó 25-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénrtársaságtól.) Felhajtás. Belldőli élő borjú 885 dró, leölt borjú — db, bécsi borjú — db, — db, — db, növendékmarha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab, — Arjegyzéses — Belldőli élő borjú I. rendű 104—110 l.-ig, kivételes 116 f., II. rendű élő borjúkért 86—96 l.-ig, I kilónkint, leölt borjú I. r. 100—110 l.-ig, II. r. 100—110 l.-ig, kivelt. I. kilónkint, levonas nélküli. Rugott borjúkért 68—80 l.-ig. Növendékmarha — l.-tól — l.-ig, I. r. 50 — l.-ig. Középmínőségű — l.-ig, alárendelt — l.-ig, I k.-kint. Bárány élő —, —, —, —, leölt bárány — K. kivételesen ár — k.-ig páronkint. — Irányt élénk, az árak 4—5 fillérrel kg.-kint emelkedtek.

Sertésokozmvasár. (A székesfővárosi sertés-vásár és közvághid intézése.) Szeptember 25-én, Főlhajtás: Zsírseres, nygmint öreg I. rendű — kilogramm felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, sülldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Hussertes ügmint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, sülldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen —

darab. Főlhajtás összege 705 darab, — darab sülldő; Előző napi maradvány 107 darab, — darab sülldő, összesen 1212 darab, — darab sülldő. Eladatott 1002 darab sertés, — darab sülldő. Maradvány 210 darab, — darab sülldő. A vásár irányzata élénk. Az árak változatlan. Következő árak jegyzettek: Zsírseres: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül 90—96 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 90—96 fillérig, selejtezett — fillérig, silány — fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 92—96 fillérig, fiatal könnyű 220—300 kilogramm 88—92 fillérig, sülldő — fillérig, malac — fillérig. Hussertes: Nehéz 300 kilogramm felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, sülldő 94—104 fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élsúlyban.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, szeptember 25.

A kínálat ma is csak mérsékelt maradt, melylyel szemben azonban a kereslet is csak gyöngén alakult és csöndesen irányzat mellett 15.000 mm. buza került forgalomba 2½ fillérrel olcsóbb áron. Rozsban elég jó forgalom volt az árak változatlanok; árpa és zab szintén változatlan.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 550 mm. 82 k. 7 K. 92½ f., 950 mm. 80 k. 7 K. 92½ f., 600 mm. 81 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 72½ f., 100 mm. 80 k. 7 K. 92½ f., 200 mm. 80 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 400 mm. 79-7 k. 7 K. 75 f., 150 mm. 79 k. 7 K. 87½ f., 150 mm. 80 k. 7 K. 87½ f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 80 f., 150 mm. 79 k. 7 K. 56 f. sarga, 100 mm. 77-5 k. 7 K. 76 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 45 l. kevert

Fejérmegyei: 200 mm. 77-5 k. 7 K. 65 f., 200 mm. 78-3 k. 7 K. 92½ f., 1600 mm. 76 k. 7 K. 72½ f.

Pestmegyevidéki: 880 mm. 80 k. 7 K. 82½ f., 100 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 72½ f., 1100 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 300 mm. 79½ k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 72½ f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 60 f.

Szt.-Tamási: 3600 mm. 79 k. 7 K. 85 f.
Bánsági: 1400 mm. 78-3 k. 7 K. 57½ f.
Bácskai: 1440 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 1100 mm. 67-7 k. 7 K. 72½ f.

Mind három hónapra.
Rozs: 600 mm. 6 K. 35 f., mind három hónapra, 175 mm. 6 K. 32½ f., 200 mm. 6 K. 30 f., 200 mm. 6 K. 30 f., 200 mm. 6 K. 15 f. par., 100 mm. 6 K. 15 f. kpl., par., 600 mm. 6 K. 12 f. kpl., par., 100 mm. 6 K. 07½ f. kpl. par.

Árpa: 100 mm. 5 K. 57½ f. kpl. par.
Zab: 300 mm. 5 K. 65 f., 150 mm. 5 K. 55 f., 150 mm. 5 K. 55 f., mind kpl. par.
Köles: 100 mm. 5 K. 30 f. kpl. par.
Tengeri: 200 mm. 6 K. 25 f. kpl. kocsira, 300 mm. 6 K. 60 f. kpl.
Készpénzfizetés mellett.

REGÉNY

A szép özvegy

— REGÉNY —

Irtá: KEVILL-DAVIES ALBERT

(35)

— Astor doktor híres amerikai orvos, és nekem régi jó barátom — jegyezte meg Munraven. — Alice végezt hoztam magammal. Meglát-hatjuk őt?

— Én várok egy darabig, — szolt Astor doktor barátjához, — míg ön meglátta leányát és a mostani orvost értesítette jövelemről. Ha még itt van, úgy legelőször vele szeretnék beszélni.

— Most nincs itt — válaszolt Harden. — Néhány órával ezelőtt távozott, miután biztosított róla bennünket, hogy a beteg minden veszedelmen túl van. Holnap reggel újra itt lesz.

— Akkor feleségemmel meglátogatjuk Alicet, — szolt Munraven Astorhoz — és aztán kéri fogjuk.

Ebben a pillanathban megjelentek lord Beachville, lady Harlet és Herbert, mire ury üdvözletet, új bemutatkozások történtek. Munraven aztán nevével együtt Hardenné kalauzálása mellett leánya szobájába ment.

Csodálatos javulás ment végbe Alice állapotában az utolsó három-négy óra alatt. Tagjain a duzzadás eltűnt. Arca is visszanyerte régi vonásait. Tekintete bágyadt és kimerült volt, mint oly betegé, aki már hetek óta szenvedett. Tejeesen eszméletlenül volt. Amidőn szülei beléptek hozzá, rögtön felismerte és gyöngé mosolylyal üdvözölte őket.

Jelentékeny átváltozás történt e szép, virágzó hajdonban, amióta két héttel ezelőtt magára hagyták. De ez össze sem hasonlítható azzal

az állapottal, amelyben találták volna, ha husz órával előbb érkeztek volna.

Gyenge hangon fejezte ki a fiatal leány örömet, hogy viszontláthatja szüleit.

— Nagyon beteg voltam, suttagta. De már jobban vagyok. Az orvos azt mondta távozásakor, hogy egy-két nap múlva megint egészséges leszek. Nagyon gyenge vagyok, de nem beteg és nem érzek fájdalmakat, csak a fejem fáj.

Nincs valamire szüksége, kérdé az anyja.
— Köszönöm, nem kell semmi. Itt mindenki oly jó volt irántam, különösen miss Fuller, az én legodább apólonóm Hardenné, Leonard asszony és Harriet lady, mind, mind. Sohasem tudtam volna meg, mily jószágosak mind, ha az a kigyó meg nem mart volna.

— Nem kell annyit beszéled, — szakította félbe a betegét Munravené.

— Most, hogy már megjötték, hamar egészséges leszek és tette hozzá kissé elpirulva, valami fontosat kell önökkel közölnöm.

— Ne most, — válaszolt Munravené — és megeskölta a leányát. Ma nem hallgatunk meg több semmit. Ha majd jól kialudtat magadat, beszélgetünk tovább.

Nemskára Alice csakugyan elaludt. Munraven elhagyta a szobát és főkereste Astor doktort, aki Beachville loddal és Hardennel mérges kigyókról és marisuk elenszeréről beszélgetett.

Munraven félrehívta az orvost és néhány szót váltott vele, nyilván Alice állapotáról.

Harden vacsorához hívta új vendégét. Asztalontás után Munraven elfogadta házigazdájának meghívását és a dohányzó szobába ment vele. Hiába kérte Munraven Hardent, hogy ne áldozza föl miatta éjjeli nyugalmát, Harden nem mozdult mellette. Biztosította őt, hogy 6 éjelegyekét óra előtt sohasem szokott lepihenni és nagyon örül, hogy társasága van. De felkérte lord Beachville-t és Herbertet, hogy menjenek aludni, mert szükségük van a nyugalomra. De Munraven és a lord fennmaradtak abban a reményben, hogy néhány bizalmas szót válthat-

nak. Herbert ülve maradt, hogy jövendő apósát röviden értesíts szándékáról.

Harden azonban nem tágitott helyéről, hogy vendégei egymás közt ne érintkezhesenek és Astor doktor is ülve maradt, mert a többiek sem távoztak és mert nagy barátja volt egy jó szivar-nak. De később mégis felkelt és magával hivta Herbertet, hogy megnézzék, milyen az idő. A fiatal ember látva, hogy Munravennel ma már semmiestre sem beszélhet, követte a doktort.

A ház előtti pázsiton találkoztak miss Fullereel és Leonard asszonnyal, akik karongva sétáltak.

— A hölgyek még ébren vannak? — kérdé Herbert, hogy megkezdje a társalgást. — Azt hittem, hogy már visszavonultak.

— Még nem — válaszolt Affie. — Nem vagyok álmos, de remélem, hogy az éjjeli levegő meghozza álmatot és Dorának nagy szüksége van a friss levegőre, hogy Alice mellett virraszt-hasson. Ragaszkodj hozzá, hogy Munravenné szórakoztatni fogja a betegszobában.

— Ez igazán szép tőle, — jegyezte meg Astor doktor.

— Ön ismeri miss Munraven-t? — kérdé Leonard asszony.

— Oh igen. Már hat éves kora óta. Csodálatos erős szervezeti leány és egy két nap múlva kiheres a balesetet.

— Van-e doktor ur, megbízható szer a kigyó-méreg ellen?

— Az mindenesetre a kigyótól és a meg-mart egyén szervezetétől függ; de a sebesülés helyétől is.

Rövid hallgatás után Astor doktor Dórához fordult, aki Herberttel beszélgetett.

— Minthogy főképp ön ápolta Munraven kisasszonyt, — szolt a doktor — szeretnék egyes részleteket tudni a kezelésre és annak eredményére vonatkozólag. Azt hiszem, hogy alkalmazott pálinkát és ammoniakot, mielőtt Ross doktor megérkezett.

(Folytatás következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szombat, 1903. szeptember hó 26-án.
Faust.
Nagy opera 5 felvonásban. Zenedjét szerette Gounod. Szövegét Goethe után írták Barbier és Carré. Fordította Ormay F.
Személyek:
Faust Broulik Margit Kramer
Mefistofeles Kornai Siebel Payer
Valentin Dalnoki Mártha Valént
Wagner Ney B.
Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szombat, 1903. szeptember hó 26-án.
Patyolat kisasszony.
Színmű 3 felvonásban. Írta Brieux. Fordította Tábori Róbert.
Személyek:
Rousset Ujházi György Dezső
Roussetné Rákosi Marillon Gál
Eliz Lenkei Agoston Mihályfi
Galoux Gyenes Bonenfant Gabányi
Lucie Molnár R. Julesz Györgyné
Kezdeté 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.
Szombat, 1903. szeptember hó 26-án.
Lia.
Mese 1 felvonásban. Írta: Zboray Aladár. Zenedjét szerette: Kun László.
Személyek:
Máté Szármary Lia Varsányi
Márta Nikó Vágy Tanay
Utána:
Az igazgató úr.
Dráma 1 felvonásban. Poé Edgar után írta: André de Lorde. Fordította: Góth Sándor.
Személyek:
Goudron Hegedűs Róbert Eenyvesi
Plume Balassa Joyeuse-né Hunyadi
Henri Tapolczai Eugénie Körtész
Jean Tany Főispó Kazaliczky
Végül:
Leánykérés.
Bóhózat 1 felvonásban. Írta: Csehov Antal. Oroszból fordította: Pintér Ákos.
Személyek:
Csublikov Vendrei Lomov Góth
Natalia Varsányi
Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Szombat, 1903. szeptember hó 26-án.
Cigányélet.
Eredeti népszínmű 3 felvonásban. Írta és zenéjét szerette Dankó Pista.
Személyek:
Tollas Zsiga Ujvári Ocsés Kovács
Dadó Ruzsi Siposné Polyva Szabó
Lajos Szirmai Maeska László Kiss M.
Marcsa Szentmiklósy Móric bácsi Solymosi
Darázs Etel Balázs Tudomány Pázmán
Lajoska Dezső Dávid Marton
Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szombat, 1903. szeptember hó 26-án.
A drótostót.
Nagy operette előjátékkal. 2 felvonásban. Írta Leon Viktor. Fordították Rutkai György és Mérei Adolf. Zenedjét szerette Lehár Ferenc.
Személyek:
Günther Fenyeri Pfeifferkorn Tollagi
Mici Kornai Zauszka Szentgyörgyi
Jankó Heitai Milos Ráthonyi
Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.
Szombat, 1903. szeptember hó 26-án.
Szerbia.
Írta: dr. Strauss Adolf.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI NYIRAI SZÍNHÁZ.
Szombat, 1903. szeptember hó 26-án.
Carmen.
Opera 4 felvonásban.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM
VI., Nagymező-utca 17.
Akers
a víz alatt élő emberek
Sidi
fenomenális erőművész
Alfonso
meztor-zsonglőrök
Cespi
nemzetközi énekesnő
Czinka Panna
cimbalom művésznő
és a többi elsőrangú különlegesség.
Az előadás 8 órakor kezdődik.
A téllekerben reggel 6 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyes.

Uri és női
posztó- és gyapjuszövetek
bel- és külföldi gyártmányus választékban és rendkívül jutányos árban kaphatók:
Szegő és Blum
Budapest, V., Erzsébet-tér 5. sz.
(Bécsi-utca közelében).
Mináik kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

E HÉTEN.
Őszi s téli szövet és mosó-
áru ujonságok!
Óriási raktáron egyes szenzációt keltő cikkek!
Serge és Crépe 120 cm. széles mtrje 90 fill.-től 1 K. 70 fill.-ig
Tiroli Loden " 96 " 1 K. 50 "
Alpaca Lásztér " 1 korona 62 fillér
Női posztó mtrje 1 K. 36 fill.-től 3 K. 50 fill.-ig
Seviott " 1 K. 50 " 3 K. 30 "
Fény kosztium kelme " 2 K. 70 " 7 koronáig.
Skót divatszövetek, kosztium zibelin, fekete női posztók, bordűrös kosztium kelmek óriási választékban a legjutányosabban. Blouse és pongola-kelmék mtrje 1 kor. 36 fill.-től 5 kor.-ig. Mosókelmék a legnagyobb választékban.
Szövetminták s nagy mosóáru mintakönyvem a vidékre ingyen és bérmentve küldeték.
Weiner Mátyás
női divat áruháza
BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 3. sz.

3.95
frt egy finom metszett üvegkosztól, mely kövekből 41 darabból áll és p. 12 drn vizes, 12 boros-, 6 likörös-pálinkás, 1 vörös-, 1 vörös- és 11 kőrpálinkás, leomogésl, 6 osztopogésl és 1 gyümölcs-alkohol. Legnagyobb kivitelben 1 irial drágább. Meg nem felelő árú visszavetjük, a pénz visszafizetjük. Ledáért 50 kr. számítanak fel. Rendelésnél a vasúti állomásra megjelölés: Böhm J., Budapest. VI., Hunyady-tér 1. szám.

Lampel R. (Wodianer F. és fia)
es. és k. udv. könyvkereskedésben
Budapest, VI. Andrássy ut 21. sz.
megjelent és kapható:
Magyar és német helyesírási szabályok.
A magyar helyesírás. Az iskolai és akadémiái helyesírás körű levél-írásek. Összeállította: Körösi Sándor. Ára 60 fill.
Magyar helyesírás. Az iskolai magyar helyesírás táblázata. Szerkesztette: Pérczy Adolf. Ára ... 40 fill.
A magyar iskolai helyesírás szabályai, kiadta a m. kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszter (a "Hivatalos Közlöny" 1903. évi 7. számán). Ára ... 30 fill.
Az egységes német helyesírás. Ez a szójegyzék, összeállította: Kemény Ferenc dr. Ára 50 fill.
Az egységes német helyesírás táblázata. Szerkesztette: Pérczy Adolf. Ára ... 40 fill.
Kereskedőknek és a kereskedelmi iskolák növendékeinek nélkülözhetetlen.
Az új magyar és német helyesírás szabályai. Különbe tekintettel a kereskedelmi nyelvekre. Magyar és német szójegyzékkel. Kidolgozta: Balassa József. Ára 1 K. 50 fill.

Segédkezet nyujt mindazoknak, kik nevelői, correpetitori, tanítói, vagy bármily nemű állást keresnek a „Budapesti Napló“ naponta 100000-ek által olvasott „apró hirdetései“

ORVOS SZÖVETSÉG SORSJÁTÉKA
HUZÁS MÁR OKTÓBER 10-ÉN.
FŐNYEREMÉNY 50000 KORONA ÉRT.
KÖZPONTI IRODA: **BUDAPEST, IV., VÁGZI-UTCA 17/7.**
EGY SORSJEGY ÁRA 1 KORONA.

Most jelent meg!
Latin-magyar Zsebszótár
középkisiskolák számára,
Szerkesztette
SCHMIDT JÓZSEF
áll. főgymn. tanár.
I. rész: Latin-magyar. II. rész: Magyar-latin.
Egy-egy rész csinos vászonköt. 2 kor. Mindkét rész egy erős félbörköt. 4 kor.
A Schmidt József-féle latin-magyar zsebszótár annyira kis helyen mindazt nyújtja, a mire a tanulóknak szüksége van. Schmidt szótára nem hagyja a tanuló kérdését sohasem felelet nélkül, mert előtte éppen csak a kért szavak leírását folytat munkája készítésével. Minden egyes szósziklén megjelölték, hogy a könyvbe felett görnyedő tanulóra gondolt a szerző, ennek a szemével igyekezett látni, egyre arra gondolt, hogy ennek munkáját könyvíves.
Meg vagyunk győződve, hogy ezt a szaktanárak is fel fogják ismerni és egy a tanítás, mint a tanuló szempontjából maguk fogják legjobban előmozdítani az érdekes munkának gyors elterjedését. Ez a munkájuk annál könnyebb lesz, mert a díszes vászonkötés, nyomdailag is szép kiállítású, a szemre nézve kellemes betűkkel szedett szótár egy-egy részének ára mindössze 2 korona. -- E szótár kiegészítéséről megjelent ugyane szerzőtől a
Latin Tulajdonnevek Tára,
mely akár a szótár mellett, akár külön is nélkülözhetetlen és házagóttal segédöny. -- Ára 30 fillér.
Megjelent és kapható az „ATHENAEUM“ irod. és nyomdai r.-t.-nál Budapestben. VII., Kerepesi-ut 54. valamint minden könyvkereskedésben.

=Kérje ingyen=
világhírű találmányomat a **Guzi kenőcsöt,** melyet mindenkinél, ki érinti nyelmem körül, nagy képes árgyűzőkkel ingyen és bérmentve küldöm. Minden vásárló cipőjéről 1 évi irasbeli jótállást vállalok, hogy a bőr repedése ki van zárva, ha Guzi kenőcsöt használ. Időelőtti elszakadás esetén teljesen ingyen megjavítom.
Minden nálam vásárolt cipő felül 1 tégely Guzi kenőcsöt és 1 pár elegáns cipőszámfát adok ingyen.
Legfontosabb méret, ha harisnyában egy papírlapra írva, a lábujjal körvonalát lerajzoljuk. Nem megfelelő méreteknek saját költségükben kell visszajutnom.
P. 2 alma víz cuccos, erős kivételben 3.20
Egyszeres gavalér vízfűző cipő, angol varrott talppal ... 3.50
Divatos barna bagaria fűző cipő, ... 4.20
Szálonak felülnő elegáns fűző cipő, kutyabőr szírral ... 4.50
Feltűnő eleg. box fűző cipő, derby szab. ... 4.20
Gyermekeké 3 évig 1 frt 20 krajcár. 3 évől 7 évig 1 frt 60 kr. 7 évől 10 évig 2 frt.
Női valódi gergő fűző v. cuccos cipő 3.20
Divatos barna zergő fűző, elegáns 3.20
Feltűnő elegáns box fűző cipő, elegáns kivitelben ... 3.50
Szálonak fűzős cipő, eleg. kivitelben 3.70
Keresztöltős elegáns szaloncipő kutyabőr utáni cipő ... 2.90

Az egyedül létező val. angol
Szépitőszert
a Balassa-féle valódi angol
UGORKATEJ,
mely szívesen elfáradt minden szőpöt, májfoltot, pattanást, horogköt, (miltessz) eltávolít és az arcnak friss üdösgöt, fiatalosgot kölcsönöz.
1 üveg ára 2 k. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., poudre 2 kor.
Főosztály: **Balassa Kornél gyógyszerész** Temesvár.
Kapható minden gyógyszerüzben. Főosztály Budapest: **Török József** gyógyszerüzben, Király-u. 12 és Andrássy-u. 26.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
d. u. Vasárnap este	Ernani Táncegyveleg	Rosenkranz és Gildenstern Patyolat Kisasszony	Herbelin papa Lia Az igazgató ur Leánykérés	A cigányélet	A drótostót

Agulár Ignác
BUDAPEST,
Főüzlet: **Kerepesi-ut 30. sz.,**
a Rékus-hegyhez templomával szemben.
Fióközlet: **Király-utca 6. szám.**

